

glasilo delavcev
sozd
revirski
energetski kom
edvarda kardelja

Celje - skladišče

D-Per

539/1983

1119830997,2

OSREDNJA KNJ. CELJE

COBISS

februar 1983

leto XIX

št. 2

srečno

Jože Potokar: Mati z otrokom, risba, oglje

*Ob
mednarodnem
dnevu žensk
„8. mazu“
toplo čestitamo
vsem ženskam,
zaposlenim
v vseh delovnih
organizacijah,
TOZD
in delovnih
skupnostih
SOZD
ROK OK!*

SAMOUPRAVNI IN
POSLOVODNI ORGANI,
DRUŽBENOPOLITIČNE
ORGANIZACIJE SOZD
REK EK
IN
UREDNIŠKI ODBOR
GLASILA SREČNO

Ob dnevu žensk

Ko praznujemo praznik 8. marec — dan žena, ne moremo mimo tega, da ne bi osvežili spomina na zgodovinski razvoj boja za ženske pravice.

Na II. mednarodni konferenci žensk — socialistk, ki je bila leta 1910 v Københavnu, so udeleženske na pobudo Klare Zetkin sprejele sklep, da se 8. marec praznuje kot mednarodni praznik žensk. Na ta dan, leta 1909, so ameriške ženske priredile velike demonstracije za splošno volilno pravico. Na konferenci so poudarile cilje te mednarodne manifestacije, kot so: socialistična solidarnost in enakopravnost žensk in moških, splošna, enaka in tajna volilna pravica za vse ženske in moške, zaščita žene — delavke, zakonsko izenačevanje ženskih pravic, zaščita otrok, prepoved trgovine z belim blagom in večja udeležba žensk v socialističnem delavskem gibanju.

Pri nas, v Jugoslaviji, se je resnična enakopravnost žensk uveljavila šele med narodnoosvobodilno vojno, ko so se ženske z ramo ob rami z moškimi borile proti skupnemu sovražniku in opravljale številne dolžnosti. Še bi lahko nadaljevali in navajali vrsto podatkov od ustanovitve in delovanja AFŽ do ustanovitve Zveze ženskih društev Jugoslavije; vendarle pa je na koncu poglavitno to, da je v naši samoupravni socialistični družbi ženska popolnoma enakopravna, da ima vse pravice in dolžnosti in da je aktivni dejavnik v našem razvoju. Danes je žena mati, delavka, samoupravljalica, družbenopolitična delavka in delegatka, je zelo obremenjena, in ji je zaradi tega potrebno izraziti še posebno pozornost in priznanje. Posebej bi tu poudarila tiste delavke, ki delajo v težkih pogojih kot neposredne proizvajalke, ki delajo tudi ponoči v nočni izmeni (sedanje zaostrene gospodarske razmere ne omogočajo ukinitve nočnega dela žensk) in ki dosegajo v povprečju zelo dobre rezultate dela.

Menim, da ta dela še niso ustrezno ovrednotena, kar narekuje, da se

mora sistem nagrajevanja po delu dodelati, bolje in realno oceniti, skratka, sistemsko urediti, tako da tisti, ki bolje in več dela, tudi več dobi.

Ob praznovanju praznika dneva žena pa v zadnjih letih ugotavljamo, da plemenitost tega praznika blede in se izgublja v vsemogočih proslavah in govorih, ki so polni fraz in zvenečih besed.

Takšne vrste proslav niso potrebne, niti niso potrebna darila, več od vsega tega je vredna iskrena in pri srčna čestitka.

Naj ob koncu iskreno čestitam ob dnevu žensk vsem materam, ženam, delavkam, zaposlenim v SOZD REK EK, posebej pa še delavkam na opekarni, da bi bile pri svojih delovnih obveznostih še naprej tako vestne, disciplinirane in uspešne.

ANA KLENOVŠEK

TOZD Premogovnik

TRBOVLJE JE LETO 1982

USPEŠNO ZAKLJUČIL

KAKŠNA SO PREDVIDEVANJA ZA LETO 1983

Leto 1983 smo kljub sorazmerno visoko planirani proizvodnji 2.300 t/dan uspešno začeli. Proizvodni rezultati v januarju in prvi polovici februarja so količinsko vsekakor spodbudni. Kontinuirano nadaljevanje proizvodnje v letu 1983 bo pogojeno poleg odkopnih pogojev tudi z zunanjimi vplivi, na katere nimamo pravega vpliva. Pripravljalna dela za odkopavanje v letu 1983 so v glavnem v zaključni fazi. Odkopna polja so odprta, tako da lahko že vnaprej predvidevamo težave, s katerimi se bomo srečevali tekom leta. Povprečno cca 200 m odkopne fronte nam zadošča za planirano proizvodnjo v letu 1983. Zavedati se moramo, da za proizvodnjo ne zadoščajo samo odkopne kapacitete, da je poleg potrebno zagotoviti še brezhiben transport premoga do u-

porabnika. Prav to pa so zunanji činitelji, na katere nimamo pravega vpliva. Praktično vsako leto odkopavamo na novih etažah z eno in isto transportno mehanizacijo. Problemi okrog transporta kotlovnega premoga so splošno znani, prav tako je znano, da je življenjska doba transportne mehanizacije v jamskih pogojih kratka.

Poleg problemov okrog transportnih naprav je problem tudi priročno orodje. Za kvalitetno orodje so v glavnem potrebna devizna sredstva, mi pa smo že minamalna amortizacijska sredstva zmanjšali na polovico. Sedanji pristop do nabave ustrezne opreme bo v veliki meri krojil usodo oziroma neposredno vplival na proizvodne zmogljivosti na Premogovniku Trbovlje. Navedel bom samo nekaj problemov:

— Nabava kompresorjev, prestativitev kompresorske postaje v jamo je neposredno povezana z odkopavanjem AB polja pod koto 275.

— Nabava elektro opreme in transportne mehanizacije za Frančiška in VI. polje. Od pravočasne nabave je odvisno nadaljevanje investicijskih del in nato odpiranih del v Frančiška polju.

— Prav tako je od transportne mehanizacije in elektro opreme odvisna eksploatacija VI. polja in delno prestativitev proizvodnje iz AB polja v Pasetti polje.

Optimsitično planiramo povečanje proizvodnje na vseh premogovnikih, istočasno pa se neodgovorno obnašamo do investicij. Izvajalci investicij praktično nimajo nobene opreme, v naših programih pa tudi ni predvidena. Na področju Trbovelj se dobro zavedamo obstoječih problemov in smo že večkrat nanje tudi opozorili. Kljub temu pa še danes ne vemo, kdo bo delal in kdaj bo narejen aneks k investicijskemu programu »zeleni plan« za področje Trbovelj.

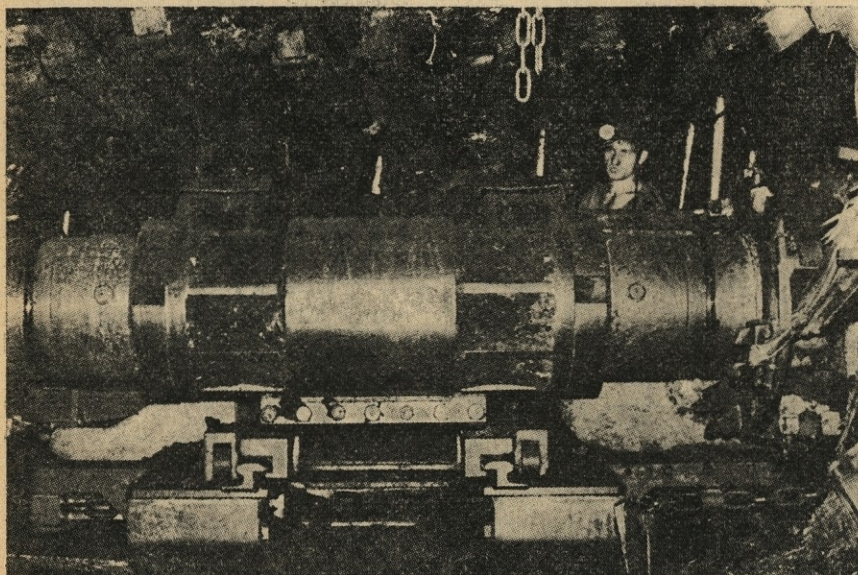
Zavedamo se, da primanjkuje ustreznih kadrov, toda sprašujemo se, zakaj potem odvajamo denar za fiktivne plane posameznih služb. Posledica obstoječega stanja so priprave na reorganizacijo, pa čeprav se dobro zavedamo, da s tem ne bomo spremenili odnosa posameznikov do dela.

Kot zaključek naj dodam: — Na Premogovniku Trbovlje kljub vsem težavam in problemom, ki nas spremljajo, upamo, da bomo tudi v

letošnjem letu uspešno izpolnjevali zadane planske naloge.

Martin Putrič

Rezalni stroj Ravageuse v jami TOZD Premogovnik Trbovlje.

Foto: I. Glavan

Premogovnika

HRASTNIK IN OJSTRO
SE SREČUJETA S
ŠTEVILNIMI TEŽAVAMI

Odkopavanje premoga v jami Hrastnik se vrši na treh širokih čelih, in to v A-kopi, Talnem skladu in Vzhodnem Talnem skladu. V Vzhodnem Talnem skladu, kjer je čelo podgrajeno s podporjem Salzgitter, so normalno odkopavanje motili predvsem jalovinski vložki, katerih skupna debelina je znašala 10 m oziroma cca 25 % skupne dolžine čela. Široko čelo v Severnem Talnem skladu, kjer je vgrajeno podporje Marrel Hydro, je v letošnjem letu razen zruškov ob čelni fronti obratovalo v glavnem normalno. Največje težave so nastopale v A kopii, kjer je na čelu vgrajeno podporje Becorit in odkopni stroj Ravageuse. Čelo je v mesecu januarju napredovalo 10 m, tako da je sedaj oddaljeno cca 17 m od mesta, koder se je zaradi velikih pritiskov ustavilo

odkopavanje v mesecu novembru 1982 ter prišlo na sanacijo samega čela. V letošnjem letu sta bila na tem čelu dva vdora blata v skupni količini cca 30 m³ ter vdora kalne goste vode. Prejšnji teden so na tem čelu nastali povečani pritiski na mestu, kjer je bil prej jalovinski — talninski vložek, ki se je v začetku meseca februarja »izrezal«. Na tem predelu je bilo potrebno dodatno podgrajevanje. Vse nastale težave smo z velikim trudom zaposlenih uspešno sanirali.

Kasnitev pripravljalnih del v tej jami je narekovala uvedbo poizkusnega štiriizmenskega dela na dveh pripravah — v jalovini in premogu v D polju, kar je dalo zelo ugodne rezultate. Vendar menimo, da bo po končanih pripravljalnih delih potrebno zaradi pomanjkanja delovne sile ukiniti štiriizmen-

sko delo. Poseben problem predstavljajo v jami Hrastnik pritiski, ki se manifestirajo praktično na vseh jamskih komunikacijah in je zaradi tega potrebno povečano vzdrževanje predvsem na izvozni progi iz A-kope ter v glavni obzorni izvozni progi — gumi traku št. 2 na ordinati 5100. Vzrok povečanih pritiskov na jamske objekte je v veliki meri odvisen od tega, da se v tej jami odkopne etaže nahajajo že na obzorju, drugo nižje obzorje pa je šele v pripravi. Vzdržba pa zahteva veliko število ljudi (obloženih je več kakor na širokih čelih), ki bi jih v nasprotnem primeru zaposlili neposredno na proizvodnji.

V januarju in februarju letošnjega leta so nastopale tudi težave z dostavo praznih vozičkov, ker je tir na Zveznem obzorju poškodovan, predvsem na odseku Glavni šaht Hrastnik — polnišče.

Omenjeni razlogi so bili glavni vzrok, da jama Hrastnik v januarju ni dosegla planirane proizvodnje. Proizvodnja je bila v mesecu januarju dosežena v višini 24 814 ton (1 182 ton/dan), kar je bilo za 185 t ton pod planom, v mesecu februarju pa je do vključno 19. 2. 1983 znašala proizvodnja 19 303 ton (1287 ton/dan) in je za 253 ton nad planom.

Skupna odkopna storitev je znašala v januarju 16,25 ton/del, v mesecu februarju pa znaša 18,15 ton/del.

Jama Ojstro je presegla plan za mesec januar za 398 ton, doseženo je bilo 19 718 ton (939 ton/dan). V mesecu februarju smo do 19. 2. 1983 proizvedli 13 863 ton (924 t/dan) ali 63 ton nad planom.

Premog smo odkopavali na treh širokih čelih, in sicer v Terezija II polju sever k. 160, Javor sloju na koti 160 (likvidacija čela) in k. 150. Skupna širina čel je znašala cca 200 m.

Priprave v premogu so se vršile v Terezija II polju jug na k. 160. Proizvodnja premoga je bila kolikor toliko normalna,

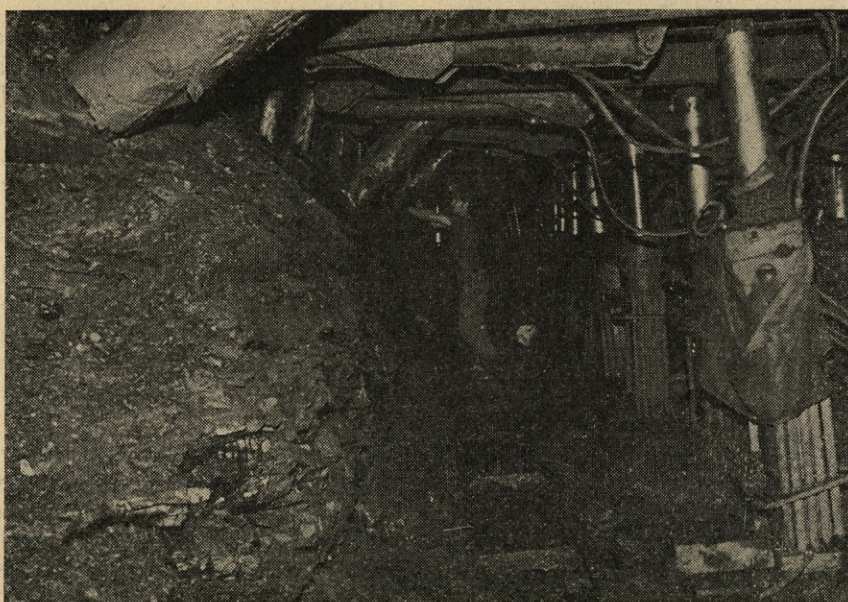

kar je razvidno tudi iz doseganja plana, vendar pa bi bila lahko večja, če bi bilo na razpolago več ljudi za obložitve širokih čel ter boljši pogoji pridobivanja premoga na širokih čelih. Tu je mišljena predvsem talna voda tako v Terezija II polju ter Javor sloju. Pogrezanje Salzgitter sekcij v južnem delu Javor sloja je povzročilo dodatna dela ter dru-

ge nevščenosti. V Terezija II polju pa se je prejšnji teden pojavilo blato, ki pa k sreči ni imelo hujših posledic.

Iz navedenega je razvidno, da nam je uspelo prebroditi težave, ki so pestile v začetku letošnjega leta obe hrastniški jami, ter doseči oziroma približati se planirani proizvodnji.

Franc Selan

Odkopno čelo, opremljeno s samohodnim hidravličnim podporjem, v jami Ojstro. Foto: B. Klančar

Jama Kotredež nadaljevanje sanacije

Trenutna količina vode, ki jo črpamo iz glavnega črpališča na VI. obzorju v jami Kotredež, je še okrog 9,4 m³/min in počasi upada.

Meritev vseh količin vode iz jame Kotredež je opravljena na prelivu v strugo Medije pred vhomom v jamo, t.j. Vinskim rovom, kje je nameščen tudi limnograf, ki avtomatično beleži izčrpano količino vode iz jame na pretoku. To dokazuje višina podtalnice, ki je trenutno na koti — 45,86 m ter se v zadnjih dneh rahlo dviguje.

Vrtina »Kj — 13/83 je dosegla

dolžino oz. globino 106 m in je zacevljena s kolono premera 168 mm do globine 56 m. Zaradi rušenja sten smo morali prekiniti s temi deli — vrtino začasno zapreti, da bi se razrahljani prodnati material v vrtini konsolidiral. V tem času pa bomo izvrtali preostali dve vrtini Kj — 14 in Kj — 15, nakar bi dokončno sanirali tudi še vrtino Kj — 13, da bi služila svojemu namenu, odvodnjevanju čiste vode. z zalogami A in B kategorije.

Za raziskovalni vrtini na ordinati okrog 4000 je v izdelavi komora,

iz katere bomo izvedli vrtanje. Za predvrtanje pri preboju v dolomit iz prečnika na ordinati 4200 uporabljamo domačo vrtalno garnituro Diamec.

Da bi izdelali varnostni čep H — 70 med vzhodnim in zahodnim delom jame, so izvedli meritve v madžarski vrtini M-4 na H-73, napravljen je bil nalivalni poizkus zaradi ugotovitve prepustnosti zacevljenega dela vrtine. V vrtino je bila injektirana solna raztopina pod pritiskom dva do tri bare s črpalko. Izdelavo tega čepa na H-73 skozi vrtino M-4 predvidevamo zaradi zaščite vzhodnega predela jame pred vdorom vode in mulja, kjer izvajamo očiščevalna dela v vpadniku V-75, V-74 in V-77 pod nivojem 6. obzorja.

Izvajamo tudi meritve in analize za poreklo vode, ki priteka v vpadniku V-77 pod tretjo etažo.

Priprava v premogu na drugi etaži v P-77 je končana in smo pričeli z izdelavo visoke proge in prečnega odkopa. Na odkopu bo hidravlično podporje tipa Salzgitter in je visokotlačna črpalka Hauhinco že vgrajena, prav tako so razpeljane že tudi visoko tlačne cevi na odkop za nemoteno delo podporja.

Na očiščevalnih delih v že zgoraj navedenih vpadnikih je situacija sledeča:

V vpadniku V-75, kjer so izvajali očiščevalna dela z muljno črpalko Schwing, ki je trenutno v okvari, se delo nadaljuje z ročnim čiščenjem in pomočjo vozičkov, tako da bi očistili vpadnik še 12 m pod tretjo etažo, kjer je predviden betonski čep. Sama smer vpadnika pa bi se spremenila v toliko, da bi s tretje etaže V-75 prišla nova smer direktno v prekop H-76. V vpadniku V-74 izvajajo očiščevalna dela s pomočjo vedra in jamske žičnice, nakar material na 6. obzorju nakladajo v jamske vozičke. Za čiščenje vpadnika V-77 pod tretjo etažo je bil vgrajen EVT — 20, ki naloženi material odlaga na ET — 2, ki je podaljšan še pod nivojem tretje etaže. Profil vpadnika pod tretjo etažo, kjer sedaj nadaljujejo s tesarjenjem, je zmanjšan na ca 1 m² in zapolnjen z železno konstrukcijo GT, cevovodi in blatom. Ta očiščevalna dela izvajajo v izredno težkih okoliščinah.

Anton Prebil

Predstavljamo vam Rudnik Laško

Lega rudnika

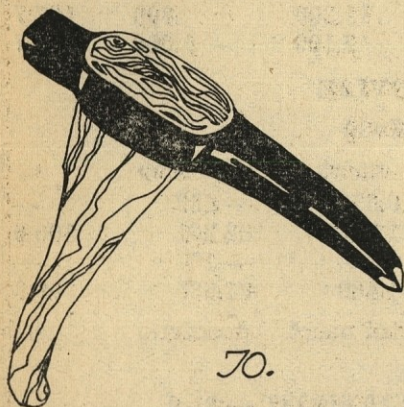
Eksploatacijsko polje Laško se prične tam, kjer se konča vzhodna meja eksploatacijskega polja Dol. Razteza se od meje Dol-Laško 6 km proti vzhodu.

Najbližje skupni meji (1,7 km) je področje Brezno, nekoliko dlje (3,7 km) je področje Huda Jama, najdlje (nekaj nad 6 km) pa je področje Šmihel nad železniško postajo Laško oziroma nad dolino Rečice.

Rudnik Laško je odprt ro-
vovsko iz Rečice. Glavni rov
na koti ustja 248 je zastavljen
pri rudniški separaciji. Ta o-
snovni rov, dolžine nekaj nad
6,5 km, poteka v dolžini cca
6 km strogo v smeri vzhod-
zahod do eksploatacijske me-
je Dol-Laško, kjer ima nadmor-
sko višino 272.

Daljnja preteklost

Prva rudarska raziskovalna
dela so se pri Šmihelu nad že-
lezniško postajo Laško in v
Breznem vršila že v letih 1790
do 1800.

Jože Ovník: Ročno orodje pride
vedno prav povsod in vsekdar,
risba, tuš

Intenzivnejše raziskovanje in
rudarjenje pri Šmihelu, v Hu-
di Jami in v Brezнем je bilo
prisotno v letih 1835 do 1855.

Pravi razmah eksploatacije
zlasti v Brezнем se je razvil
po letu 1870. Takrat so vozili
premog celo v Rimske Topli
po ozkotirni rudniški železnici
ob potoku Breznica. Ta železni-
ca je obstajala od leta 1882 do
leta 1893.

Vse dotlej so bile posamične
jame last različnih premožnih
plemenitašev in graščakov.

Koncem 1890. leta je Pre-
mogovnik Laško kupila Trbo-
veljska premogokopna družba,
ki je v naslednjih letih radi-
kalno posegla v tukajšnje raz-
mere: leta 1892 je pričela ge-
neralno odpirati jamo iz Reči-
ce z Glavnim rovom, leto ka-
sneje pa je ustavila vsa dela
v Brezнем in v tem času kon-
centrirala svojo proizvodnjo v
Hudi Jami.

Po letu 1895 so bila vsa de-
la, razen odpiranja z Glavnim
rovom, reducirana na minimum,
leta 1904 pa celo ustavljena.

Rudarjenje se je ponovno
pričelo leta 1917 pri Šmihelu
oziroma leta 1919 v Hudi Jami.
Mokro separacijo so postavili
leta 1925.

Proizvodnja premoga je po-
stopoma naraščala
iz nič na 30.200 ton leta 1924
oz. 101.200 ton leta 1928;
in se kasneje znižala na
44.000 ton leta 1940
oz. 12.750 ton leta 1944

Maja 1944 je proizvodnja v
celoti prenehala.

Povojna izgradnja

Rudnik Laško je ponovno
pričel normalno obratovati v
novembru 1945. Iz nič je proiz-
vodnja zopet pričela naraščati
takole:

leta 1945	7.300 ton
leta 1946	51.600 ton
leta 1954	108.200 ton

v letih 1960 do 1964 vsako le-
to nad 130.000 ton, nato pa je
zaradi znanih omalovaževanj
premogovništva pričela padati.

Že pred tem in medtem je
bilo nujno proizvajati še kaj:

tako je leta 1961 Rudnik pri-
čel eksploatirati tudi kvalitetno
keramično glino (do leta 1978),
leta 1964 pa dolomitne agrega-
te za lastno mini betonarno o-
ziroma za gradbeništvo. S tema
proizvodoma je kasneje občasno
dosegal tudi do 24 % celotne
realizacije.

Preusmeritev

Negiranja premogovništva in
leta 1967 publicirana »znamenita«
razvrstitev slovenskih pre-
mogovnikov v perspektivne i
neperspektivne sta postopoma
opravila svoje: v kolektivu, ki
je štel 515 delavcev, je leta
1970 pričela dozorevati in se
uresničevati preusmeritev pro-
izvodnje.

Opustili so dotedanje razvoj-
ne cilje kontinuitete proizvod-
nje. Rudnik je odprodal kup-
pljen, a še ne vgrajen izvozni
stroj Nordberg, s katerim je
nameraval v Hudi Jami poglobi-
ti slepi jašek Barbara za 80 m
pod obzor Glavnega rova in v
tej globini odpreti in razviti
nov obzor jame. Ta usodna od-
ločitev, podrejena »rezanju«
preteklosti, kaže svoje negativ-
ne posledice prav sedaj, ko je
treba ponovno vzpostaviti do-
stojno odprto in urejeno jamo.

Pričela se je in do julija
1973 se je uresničila delna pre-
usmeritev. Nastala je tovarna
izolacijskega materiala Laško,
Rudnik pa naj bi prenehal kon-
cem leta 1976.

Tako je Rudnik v preusme-
ritvenih letih proizvajal čeda-
lje manj, in sicer:

leta 1970	107.100 ton
leta 1973	75.300 ton
leta 1976	50.400 ton

Sedanost

Le nekaj mesecev po nastan-
ku preusmeritvene Tovarne i-
zolacijskega materiala je ener-
getska kriza udarila prvič. A
vendarle je bil kasneje še ne-
kaj let prisoten vpliv zmotno
zanesenih izvenrudniških pre-
usmerjevalcev, češ »opustite
Rudnik« in zavlačevanje likvi-
dacije Rudnika je bilo premno-

gokrat negativno okarakterizirano.

Siromašila je proizvodnja, investirali niso, odprte zaloge premoga so kopnele in v drugo je udarila energetska kriza.

Rudnik Laško pa je eksploatiral svoje zadnje pripravljene odprte zaloge in ni zmožal več niti 40.000 ton premoga letno. Zato je poslednja leta proizvajal takole:

leta 1979	41.200 ton
leta 1980	36.700 ton
leta 1981	27.450 ton
leta 1982	28.750 ton

Najkriticnejše je bilo 1982. leto, ker v drugi polovici leta ni bilo praktično več kje eksploatirati.

Dandanašnje dogajanje

Da bi mogel Rudnik pridobiti sredstva za razširjeno proizvodnjo (investicije), se je morali najprej ločiti od TIM. To se je zgodilo junija 1981.

Da bi mogel tukajšnji kolektiv, ki je takrat štel 185 ljudi, proizvajati, toda v Laškem, se je zavlekla njegova združitev v varnejši SOZD. To se je zgodilo preteklega decembra.

Sedaj preseneča zares kolegialen, **bodril** in konstruktiven stav mnogih struktur REK EK Trbovlje.

Leta 1980 je Splošno združenje energetike Slovenije preko svojega Odbora za premog in preko Geološkega zavoda Ljubljana poudarjeno motiviralo potrebo po takojšnjih raziskovalnih in investicijskih vlaganjih v ponovno (oživitveno) odpranje jame Laško. Končno, od septembra 1981 dalje, so tu sredstva Raziskovalne skupnosti Slovenije, Plansko poslovne skupnosti za premog in »Bencinskega dinarja«. Raziskujemo in odpiramo novo jamo navzdol pod obzor glavnega rova na nekdanji zalogami izredno bogatem področju Hude Jame v polju Barbara.

Namreč, naše slojne razmere so podobne Dolskim, vse znane zaloge od separacije do meje Dol-Laško nad osnovnim ob-

IZPOLNJEVANJE DELOVNEGA NAČRTA ZA ČAS

OD 1. I. DO 15. II. 1983

DO	načrt	doseženo	+—	ob dela
TOZD	ton	ton	ton	% prostih sobotah
DO ZASAVSKI PREMOGOVNIKI				
Proizvodnja premoga				
Pr. Hrastnik	41.910	40.551	— 1.359	96,8 3.222
Pr. Ojstro	30.360	30.990	+ 630	102,1 2.632
Pr. Trbovlje	85.632	85.085	— 547	99,4 7.633
Pr. Kotredež	30.030	26.100	— 3.930	86,9 2.607
SKUPAJ	187.932	182.726	— 5.206	97,2 16.094

od tega

Retje 80	3.317	242
Ojstro 80	1.888	73
Blate	2.225	161
Lakonca	9.732	3.258 — 6.474 33,5 257
KO I	—	—
KO II	—	—
Skupaj pov. kopi	10.688	733

TOZD	letni načrt	doseženo
%Pr. Kotredež		13.353
— kamnolom (m ³)		

Storitve delavnic — 31. I.

RES D Hrastnik (din)	13.013.783,55
RES D Trbovlje (din)	12.769.856,90
RES D Zagorje (din)	6.642.089,80
PJL (din)	5.969.094,70
Toplarna Hr (Mwh)	4.372

DO SENOVO — 31. I.

	načrt	doseženo	+—	%
	ton	ton	ton	
RP Senovo	9.900	10.395	+ 495	105,0

DO KANIŽARICA

RP Kanižarica	10.400	11.200	+ 800	107,7
DO RP Laško	3.150	2.100	— 1.050	66,7

DO TERMoeLEKTRARNA TRBOVLJE

Proizvodnja električne energije (Mwh)

	načrt	doseženo	%
PEE-PP	9.670	— 489	—
PEE-N	81.790	82.261	100,6
KE	—	— 107	—
DO TET	91.460	81.665	89,3

Ostalo — storitve

	letni načrt	doseženo	%
Vzdrževanje naprav (din)			

DO RUDARSKA GRADBENA DEJAVNOST — 31. I.

RIG (din)	58.027.454,90
ESMD (din)	9.391.257,90
Avtoprevoz »Zasavje« (t/km)	893.638
Avtoprevoz »Zasavje« (din) 31. I.	3.700.475,60

GRAMAT

opekarna (enot)	10,000.000	630.900	6,3
Kamnolom (m ³)	50.000	6.768	13,5

DO INDUSTRIJSKE MONTAŽNE DELAVNICE — 31. 1.

SIMD (din)	6,669.983,35
EIMD (din)	3,836.993,45

GRAMAT — 31. I.

opekarna (din)	2,592.208,15
kamnolom (din)	714.340,00
gradb. skupina (din)	589.741,85

Erika Kavčič

zorjem Glavnega rova smo odkopali, ta čas pa imamo v Liša polju odprto le eno etažo navzdol in z nje dvigamo skromno sedanjo proizvodnjo.

Zamujen pristop (odprodani izvozni stroj, nič sredstev) k odpiranju in izredno težavne razmere pri prodiranju z vpadnikom, pa odražajo svoje: I. obzorja pod Glavnim rovom še ni, odprtih zalog ni, proizvajamo iz »rok v usta«.

Toda: bolje bo!

Jamomerski podatki proizvodnje za to stoletje dokazujejo, da je bilo tod v tem času proizvedenih skoraj 5,000.000 ton premoga. vzdolžni in prečni prerezi do-

kazujejo, da je tukajšnja povprečna premogovna bogatost vzdolž 4 km eksploatacijskega polja do meje Dol-Laško cca 2,000.000 ton na 100 m obzorske višine;

prečni prerezi dokazujejo, da gredo sloji še v globino, res smo svoječasnno imeli sloje s povprečno debelino tudi nad 14 m;

res smo lani eksploatirali ostanke s povprečno debelino pod 6 m;

a treba je v neznanu: v razsežne raziskave pod Glavni rov, katerih začetek že poteka.

(Nadaljevanje sledi)

Franc Seme

Ocena poslovanja DO RGD v letu 1982 in prespektive za 1983

Preteklo leto je bilo za našo delovno organizacijo na področju poslovanja dokaj težko in problematično. Da je temu tako, govore naslednja dejstva:

Rudarsko gradbena in elektro-strojna dejavnost

V samem pričetku leta so nam glavne preglavice povzročali problemi, ki so izvirali iz nedorečenih programov investicijskih vlaganj v rudarsko gradbena dela na področju REK EK, delno pa tudi RLV. To je povzročilo velik izpad prihodka v prvem in delno v dru-

gem kvartalu leta 1982. Prav tako se je politika formiranja in priznavanja cen naših uslug tako pogosto spreminjala, da skoraj do konca leta 1982 nismo vedeli, za koliko lahko povečamo cene ter s tem ublažimo negativne posledice na naše poslovanje zaradi stalne rasti cen gradbenih materialov in opreme. Ob tem velja pripomniti, da smo poslovali od prvega polletja leta 1981 pa vse do konca leta 1982 z neizpremenjenimi cenami uslug rudarsko gradbene in elektro-strojne dejavnosti, s končno le izvedenimi

delnimi podražitvami v iznosu 11,8 %. S pogodbenimi sklenjenimi v času od 1. 7. 1982 pa do 31. 12. 1982, si je ta dejavnost močno opomogla ter poslovno leto 1982 uspešno končala.

Naslednji faktor, ki je negativno vplival na poslovanje, so bile posledice potopitve jame Kotredež, ko smo ob staležu 140 zaposlenih delavcev TOZD RIG in TOZD ESMD izgubili vsa delovišča razen enega (V 80 / 1/2). Prav tako so posledice velikega izpada prihodka zaradi rudarske nesreče pri globljenju jaška Nove Preloge za RLV in devetmesečnega zastoja del močno vplivale tudi na poslovanje v letu 1982. Da bi izboljšali uspešnost poslovanja, smo v preteklem letu uvedli večjo kontrolo in omejitve na področju nabave raznih materialov in opreme, poosttrili nadzor nad politiko nagrajevanja ter le-to bolj prilagodili uspešnosti poslovanja.

Kot že nekaj preteklih let smo tudi to leto nadaljevali z vlaganjem v novo in modernejšo rudarsko gradbeno opremo, saj se nam to kmalu obrestuje.

S povečanim nadzorom nad operativno dejavnostjo ter z večanjem števila operativnih kadrov smo in bomo predvsem v naslednjih letih poizkušali doseči večjo kvaliteto operativne dejavnosti.

Tudi novi delovni prostori TOZD ESMD so bili del prizadevanj za boljše delovne pogoje, s tem pa tudi za kvalitetnejše in kvantitetnejše usluge naše elektro-strojne montažne dejavnosti. Določene organizacijske spremembe v DS SS so tudi izboljšale poslovno uspešnost.

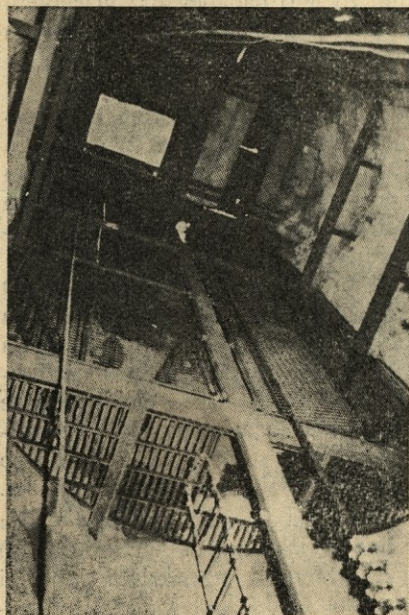
Še posebno važno je dejstvo, da samo pri izvajanju del v tujini (ZRN) vkljub močno restriktivni politiki nemške vlade do detaširanih delavcev povečali izvoz za cca 7 % v primerjavi z letom 1981.

V letu 1983 nameravamo povečati kvaliteto operativne dejavnosti s premestitvijo operativnih kadrov iz DS SS v TOZD kakor tudi kvaliteto komercialne dejavnosti v DS SS.

Še nadalje bomo nadaljevali z rudarskimi investicijskimi deli za potrebe REK EK, t.j. v premogovnikih DO ZPT ter rudnika premoga Laško kakor tudi za RLV v Titovem Velenju.

V rudniku kaolina in kalcita Črna pri Kamniku se nam obetajo manjša rudarska gradbena dela tudi v letu 1983, posebno pa se še nameravamo angažirati pri izvajanju nadaljnjih odpiralnih del za Istarske ugljenokope Raša v Labinu. Dobri obeti se kažejo tudi za pričetek izvajanja del v rudniku urana Žirovski vrh. Bolj kot v preteklih letih se bomo zavzemali za pridobivanje del v drugih republikah, še posebno pa v inozemstvu, saj je to edina pot do večje uveljavitve in priznanja naše dejavnosti doma in v svetu. V tem smislu bomo povečali prizadevanja za pridobivanje novih kvalitetnih kadrov vseh profilov ter nabavo in vzdrževanje ustrezne opreme za izvajanje rudarsko gradbenih del. V TOZD ESMD bomo poleg glavne dejavnosti, t.j. vzdrževanja opreme TOZD RIG, dali več poudarka kooperaciji z inozemskimi firmami v smislu servisiranja in montaže opreme.

Iz dela DO RGD — vgrajena armatura v jašku Ripenda — Istarski premogovniki Raša.

Foto: Franc Vozelj

Zavedamo se, da bo poslovanje v letu 1983 težje, kot je bilo v preteklem letu, saj bomo morali prestopiti h kreditiranju del, povečale se bodo obrestne mere, kot plačilno sredstvo bomo še nadalje sprejemali menice, da o kakih novih »paketi« ZIS ne govorim.

TOZD Avtoprevoz Zasavje je v preteklem letu vključil nizkim zamrznjenim cenam urnih postavk ter stalnemu draženju goriva, maziv, pnevmatik ter drugega materiala ob izkoristku vseh notranjih rezerv ter skrajno racionalnemu poslovanju, poslovno leto 1982 zaključil uspešno. Z enakim načinom dela bo nadaljeval tudi v tem letu.

TOZD Gramat je vključil odplačevanju anuitet, stalnemu višanju cen kuriva, ob nizkih in zamrznjenih cenah svojih proizvodov ter ob skrajno racionalnem poslovanju u-

spel poslovno leto 1982 izpeljati le z motnjami, kar je za poznavalce težav, s katerimi se srečuje ta kolektiv nasploh, prav gotovo uspeh. V letošnjem letu nameravamo z uvedbo nekaterih novih proizvodnih programov ter eventualnim prehodom od kurjenja z mazutom na premog, ob večji povezanosti z ostalimi TOZD v DO, poslovanje še racionalizirati ter s tem postaviti trajnejše temelje za uspešno poslovanje v bodočnosti

Matjaž Cerovac

TOZD RIG je bila v letu 1982 uspešna

Delavci TOZD RIG so v letu 1982 delali na izgradnji rudarskih objektov na sledečih deloviščih oz. gradbiščih:

— V Zasavskih premogovnikih Trbovlje v naslednjih tozdihi: Premogovnik Trbovlje, Premogovnik Hrastnik, Premogovnik Ojstro in Premogovnik Kotredež.

— V Rudniku lignita Titovo Velenje,

— v Rudniku premoga Laško,

— v Istarskih ugljenokopih Raša

— Labin,

— na rudnikih premoga v Zvezni republiki Nemčiji, od katerih sta največja v Ibbenbürenu in Ahlenu.

Na vseh gradbiščih smo izvajali v glavnem zelo zahtevna rudarska dela, še posebno v T. Velenju, Raši in na premogovnikih v ZRN. Kljub razmeroma uspešnemu delu pa z doseženimi napredki ne moremo biti zadovoljni. Na nekaterih deloviščih smo sicer dosegli zelo dobre napredke, na drugih pa slabše zaradi slabih oz. težkih delovnih pogojev, pomanjkanja potrebne opreme, materiala in praznih vozičkov, kar predvsem velja za gradbišče v Zasavskih premogovnikih. Pogoste okvare na izrabljeni opremi in pomanjkanje rezervnih delov je prav tako zelo vplivalo na nedoseganje večjih napredkov. Zavedamo se, da

je z izboljšanjem stimulativnega nagrajevanja in rezultatih dela ter boljšo organizacijo dela možno učinkovitost pri delu še precej izboljšati, seveda z istočasno boljšo opremljenostjo. To pa je naša stalna naloga in obveza, da bomo čimveč sredstev namenili za nakup potrebne opreme.

Finančno poslovanje TOZD RIG je bilo v letu 1982 kar uspešno glede na to, da smo prvo trimesečje poslovali z visoko izgubo in da smo v drugem trimesečju poslovali na domačih gradbiščih še vedno z izgubo, devizni priliv od opravljenega dela v ZRN pa je pokril izgubo na domačih gradbiščih, vendar nismo oblikovali nobenih skladov. Tudi v tretjem trimesečju smo na domačih gradbiščih poslovali z izgubo, čeprav je bila le-ta nekoliko nižja kot v drugem trimesečju. Z deviznim prilivom pa smo pokrili izgubo na domačih gradbiščih in oblikovali planirane sklade. Ob koncu leta smo izgubo na domačih gradbiščih sicer bistveno znižali, vendar smo kljub temu zaključili poslovno leto z izgubo na gradbiščih v TOZD Premogovnik Zagorje, Rudniku premoga Laško in Istarskih ugljenokopih Raša Labin. Planirani neto devizni priliv v konvertibilni valuti (DM) smo presegli za 18 %, planirani neto devizni priliv v dinarjih brez izvozne stimulacije pa za 22 %. Stopnjo pokritja uvoza z izvozom

na konvertibilnem področju pa smo dosegli z indeksom 428, kar pomeni, da je bil naš izvoz za več kot štirikrat večji od našega uvoza.

Iz teh grobih podatkov je razvidno, da je razmeroma uspešno poslovanje TOZD RIG v letu 1982 v glavnem rezultat zelo dobrih izvoznih rezultatov, kajti na domačih gradbiščih nismo ustvarili toliko ostanka čistega dohodka, da bi oblikovali potrebne sklade.

Glavni razlog za izpad dohodka na domačih gradbiščih je v nenehni rasti cen materiala, energije, rezervnih delov in proizvodnih storitev, medtem ko so bile cene naših storitev zamrznjene in smo šele v mesecu decembru 1982 uspeli poračunati majhen del dejanskih podražitev.

Ivan SLANŠEK

Površinski odkop premoga LAKONCA

Letošnje razmeroma ugodne vremenske razmere v januarju so omogočile, da je napredovanje del v Lakonci potekalo zadovoljivo. Do 1. 2. 1983 je bilo izkopano skupno 184000 m³ odkrivke, do 15. 2. 1983 pa na separacije prepeljanih 3700 t premoga. Največji problem trenutno predstavlja omejena možnost sprejema premoga na separacijah v Trbovljah in v Zagoru. Takoj na začetku pa smo se obotavljali pri odločitvi o času začetka pridobivanja. Dejstvo je namreč, da bi bilo mogoče glede na razmere v Lakonci pridobiti znatno večje količine, kot jih lahko separaciji sprejmeta. Upamo, da bomo v čimkrajšem času uvedli tak sistem organizacije transporta, da bo mogoče iz Lakonce pridobiti predvideno količino, t. j. 1000 t dnevno in skupno v tem letu minimalno 160 000 t premoga.

Naslednji problem še vedno predstavlja deponiranje jalovine. Neizpodbitna je ugotovitev, da smo vsi, ki smo sodelovali v procesu priprave, posvetili vso pozornost odkopavanju, zelo malo ali skoraj nič pa deponiranju izkopanega materiala.

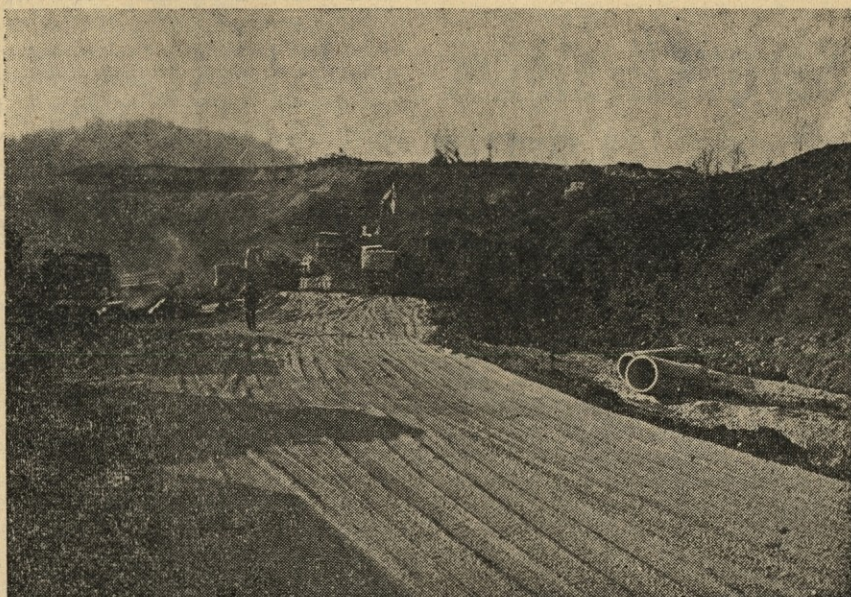

Dne 21. januarja 1983 so bile naložene in odpremljene na separacijo Trbovlje prve količine premoga z novega površinskega oz. dnevnega kopa — Lakonca v Trbovljah. Posnetek je od 27. januarja 1983. Fotografija nam prikazuje odkrito ležišče premoga.

Foto: B. Klančar

Danes pa ugotavljamo, da je težje jalovino vgraditi v deponijo kakor pa odkopati. Pred izkopom je jalovina v raščenem stanju, konsolidna in uravnotežena v svojem okolju. Pri odkopu pa se le-ta razrahlja. Treba jo je odložiti tako, da ne bo povzročala škodljivih vplivov na te-

renu in okolici (plazovi, močvirja ipd.) in da bo sama po sebi stabilno in varno oblikovana. Zdaj že imamo izdelan dodatni rudarski projekt odlaganja odkrivke na Dobrni. Ta daje osnovne rešitve glede oblike in načina odlaganja in upamo, da je ta rešitev pravilna.

Pri odpiranju ležišč premoga na površinskem kopu Lakonca v Trbovljah, je treba odstraniti ogromne količine jalovine, ki pokriva premog. Brez močne in številne mehanizacije ne bi šlo.

Foto: B. Klančar

Z začetkom prevažanja premoga so se pojavile tudi kritike krajanov, ki stnujejo ob poteh, koder vozijo premog. Obstaja namreč bojazen prekomernega onesnaževanja in možnosti večjih poškodb cestišča. Tega problema se zavedamo. Računamo s tem, da bo treba delati pazljivo že pri samem odkopu, da se kolesa kamionov ne bodo zablatila in da ne bodo nakladali preveč polnih kamionov. V kolikor pa se bo kljub vsemu onesnaževanje pojavilo, bomo morali ceste očistiti, v slučaju mehanskih poškodb pa popraviti. V določeni meri pa računamo tudi na razumevanje prebivalcev.

Istočasno s površinskim odkopom napredujejo tudi pripravljala dela za deponijo energetskega premoga. Na najnižjem delu bodoče deponije, kjer so bila pred časom še močvirja, so zdaj že izdelane in zasute drenaže in ni daleč čas, ko bo mogoče tja voziti kvalitetnejšo odkrivko. Žal ta ni takšne kvalitete, kot smo pričakovali, zato bodo stroški izdelave nasipa večji od predvidenih, saj bo treba del nasipa izdelati (pod deponijskimi stroji) z materialom iz stranskih odvozov, ki so izven odkrivke, poleg tega pa bo potrebno ta del nasipa komprimirati, kar pa ni bilo predvideno.

Srečko Koritnik

Sergej Kraigher dobitnik nagrade Edvard Kardelj

Dne 27. januarja 1983 so v Beogradu prvič podelili nagrade »Edvard Kardelj« za izredne dosežke in prispevek razvoju teorije in prakse socialističnega samoupravljanja. Nagrada je bila ustanovljena s posebnim zveznim zakonom in jo podeljujejo vsako tretje leto.

Prvič so to nagrado prejeli:

- Sergej Kraigher, član predsedstva SFRJ,
- Tovarna cementa Prvoborac iz Solina,

Dne 10. februarja 1983 so se ob 4. obletnici smrti velikega revolucionarja Edvarda Kardelja poklonili njegovemu spominu delavci delovnih skupnosti ASO, TSO, DS SS DO ZPT in DS SS DO RGD. Ob tej priliki je navzočim na kratko orisal življenje in delo Edvarda Kardelja, Janez Oberžan, sekretar OO ZKS DS ASO.

Foto: D. Bregant

— Železarna Zenica iz Zenice.

Nagrado sestavlja diploma in denarni del za posameznike in diploma ter plaketa za organizacije združenega dela.

Sergej Kraigher je med svojim 50-letnim revolucionarnim delovanjem in aktivnostjo v slovenskem in jugoslovanskem delavskem gibanju in KPJ ustvaril ogromno delo. Njegov prispevek je posebej pomemben in izredno ploden na področju graditve socialističnih samoupravnih družbenogospodarskih odnosov, pa tudi pri graditvi političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Dosežki Sergeja Kraigherja so navzoči na vseh področjih graditve

našega ekonomskega sistema. Znan je njegov prispevek k preobrazbi sistema družbenega načrtovanja po novi ustavi, prizadevanja za razrešitev problematike minulega dela, prispevek k izdelavi zakona o združenem delu, svobodni menjavi dela itd.

Sergeju Kraigherju smo delavci kombinata k podelitvi najvišjega jugoslovanskega priznanja toplo čestitali in hkrati izrekli željo, da nas še kdaj obišče in nam posreduje Kardeljevo in svoje teoretično in praktično delo, opravljeno v času svojega revolucionarnega dela med revirskimi, slovenskimi in jugoslovanskimi delavci.

SOZD REK Edvarda Kardelja
Trbovlje

Vsem delavcem SOZD REK Edvarda Kardelja se iskreno zahvaljujem za čestitko ob prejemu priznanja in nagrade »Edvard Kardelj«.
Beograd, dne 9. februarja 1983

Sergej Kraigher, s. r.

Raziskave premoga na področju rudnika Laško

Rudnik Laško se nahaja na vzhodnem obrobju terciarne kadunje, ki se vleče skozi Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Dol, Brezno, Laško in se nadaljuje proti vzhodu do Slatine.

Kljub temu, da Rudnik Laško spada v isto geološko formacijo kot ostali zasavski premogovniki, velja jo zanj specifične geološke in tektonske razmere. Zaradi izredno zamotane geološke in tektonske strukture je Rudnik Laško skozi ves svoj obstoj obratoval pod izredno težkimi montan-geološkimi pogoji. Sprotno odkrivanje zadostnih zalog premoga za tekočo proizvodnjo je bilo in je še danes največji problem tega rudnika.

Posamezni sloji nastopajo v precej pokončnih do 75° strmih lečah, ki se običajno zelo hitro odebelijo, včasih do 20 m in tudi več, nakar se razmeroma na kratki vertikalni in vodoravni razdalji hitro stanjšajo in izklinijo. Te posamezne leče so nanizane na razdalji cca 7 km v smeri vzhod — zahod.

Ko se je Rudnik Laško leta 1967 znašel na listi neprspektivnih rudnikov, so se tudi vsa raziskovalna dela v jami ustavila. Tako danes rudnik praktično ne razpolaga več z zalogami A in B kategorije.

S pojavom prve energetske krize leta 1973 pa so tudi manjši rudniki

postali ponovno zanimivi na ožjem prostoru kakor tudi v republiškem merilu. Tako so v letu 1981 tudi na Rudniku Laško raziskovalna dela ponovno zaživela. Trenutno so vsa raziskovalna dela osredotočena na območju Barbara jaška. Tu smo v letu 1981 pričeli z raziskovalnim vpadnikom in ga koncem leta 1982 končali. Vpadnik je dolg 240 m pod kotom 16° in sega 60 m pod obzor Glavnega rova na koto + 196. Poleg vpadnika, ki smo ga morali zaradi slabih hribinskih razmer tudi permanizirati, imamo trenutno izdelane tudi 40 m obzorne proge. S tega obzorja nameravamo raziskati polja, ki so nanizana vzdolž Barbara jaška. To so: Vzhodno polje I, Zahodno polje I, Zahodno polje II in Liša polje. Vsa ta polja se raztezajo na dolžini 1000 m. Z raziskovalnimi prečnicami in vrtinami, izdelanimi na tem obzorju, pričakujemo, da bomo potrdili cca 450.000 ton zalog premoga. Te zaloge bi pri sedanjih letnih proizvodnji 40.000 ton služile za odkopavanje za naslednjih deset let.

Vsa ta raziskovalna dela vrši za Rudnik Laško REK EK TRBOVLJE, DO RGD - TOZD RIG. Raziskovalna dela se financirajo pretežno iz sredstev bencinskega dinarja

in sredstev Republiške raziskovalne skupnosti.

Poleg teh raziskovalnih del na območju Barbara jaška nameravamo v tekočem 1983. letu izvršiti tudi raziskovalno vrtanje v polju Tomaž in Klara pod nivo Glavnega rova. Odkopna dela v zahodnem delu Tomaž polja so že končana, in sicer na drugi etaži pod Glavnim rovom na koti + 265. V vzhodnem delu Tomaž polja ta čas odkopavamo še izklinjeni del tega sloja in bodo odkopna dela končana na nivoju Glavnega rova kote + 270 v prvi polovici tega leta. Z opustitvijo odkopnih del v polju Tomaž nameravamo opustiti cca 400 m obzorne proge Glavnega rova, ki je na tem mestu v leseni podgradnji. Zato smatramo, da je sedaj primeren čas, da z raziskovalnimi vrtinami raziščemo 100 m pod nivojem Glavnega rova in ugotovimo, kolikšne so zaloge premoga med koto Glavnega rova + 270 in koto + 170 na tem področju.

Ta našeta raziskovalna dela so trenutno na prioritetnem mestu za Rudnik Laško. Seveda pa bo potrebno v prihodnjih letih stalno skrbeti za nemoteno kontinuirano raziskovalna dela, saj rudnik izkazuje pod obzorjem Glavnega rova cca 900.000 ton C₁ in C₂ zalog premoga. Te zaloge bo potrebno z nadaljnjimi raziskovalnimi deli potrditi pretvoriti v višje kategorije in tako pripraviti za odkopavanje.

Stanko Drnovšek

DO RGD TOZD RIG

IZVAJA DELA NA DOLU

DO RGD — TOZD RIG Trbovlje že dve leti izvaja rudarska dela v raziskovalni progji na Zveznem obzorju (k. 260) v vzhodnem sektorju jame Dol. Namen jamskih raziskav je ugotoviti zaloge premoga v vzhodnem sektorju jame Dol. Nahajališče tega premoga je zelo strmo, praktično vertikalno. Zato je potrebno kombinirano raziskovanje s hodniki in vrtinami. Proga mimo srednjega

sektorja v vzhodni sektor bo dolga okrog 1700 m, če pa se bo podaljšala do glavnega rova v jami Laško, bo ta povezava daljša za okrog 400 m. V nasprotnem primeru bo potrebno izdelati šaht za zračenje iz raziskovalnih vrtin do površine pri morebitnih pojavih metana. Pri izdelavi te proge je potrebno upoštevati, da bo po uspešnih raziskavah služila še transportu izkopenine v času priprave in eksploatacije nadaljnjih zalog premoga.

Raziskovalna proga je locirana v litvancu in laškem laporju profila 3,0 krat 2,8 m brez podgrajevanja.

Konec meseca avgusta 1982 smo za izdelavo proge začeli uporabljati elektro hidravlični vrtalni stroj

Eimco Secoma tip CTH-10 in elektro hidravlični nakladalec Deilman — Haniel tip L-513. Večina rudarjev, ki dela z vrtalno garnituro Eimco — Secoma, je že delala s podobnimi stroji na gradbiščih v Zvezni republiki Nemčiji in v Švici, vendar smo kljub temu potrebovali mesec dni, da so se vsaj delno privadili novemu delu.

Tudi način nakladanja s stransko sipnim nakladalcem v jamske vozičke je bil nov za rudarje. Rabili so določen čas, da so osvojili tehniko nakladanja.

Napredki, ki smo jih dosegli v posameznih mesecih, niso zadovoljivi, ker ima preveč stranskih faktorjev vpliv na delo na čelu proge.

S postavitvijo stalnih ventilatorjev in preusmeritvijo transporta z vozički prekucniki na jašek Dol so se rezultati izboljšali, kljub temu pa bo še potrebno odpraviti pomanjkljivosti, da bomo dosegli planirane napredke.

O samem delu s samohodno vrtno garnituro pa bomo pisali prihodnjič.

Franc ČEŠNOVAR

Izvršene raziskave v letu 1982

V času, ko premog kot energetska gorivo ni bil perspektiven, so se vršile raziskave le v obsegu, ki je bil nujno potreben za obdržanje kontinuitete proizvodnje. Iskanje novih predelov slojišč pri obstoječih premogovnikih in novih nahajališč v potencialnih območjih se ni izvajalo. V te svrhe niso bila namensko na razpolago potrebna finančna sredstva.

Z naraščanjem potreb po domačih energetskih surovinah so se po letu 1980 pričele intenzivnejše izvajati raziskave na premog in uran ter nafto in plin. Te temeljne raziskave so se vršile iz sredstev, zbranih pri Raziskovalni skupnosti Slovenije. V letu 1982 so bila tem sredstvom dodana še sredstva, ki so bila namensko zbrana iz prodajne cene tekočih goriv, zato je bilo leto 1982 leto najintenzivnejših raziskav, s katerimi so bile ugotovljene dodatne količine zaloga rjavega premoga in lignita.

REK EK, DS TSO, vodi raziskave na območju štirih delovnih organizacij in na širšem slovenskem prostoru razen v območju severovzhodne Slovenije in Titovega Velja.

V posameznih delovnih organizacijah so bile izvršene v letu 1982 naslednje temeljne raziskave:

DO Zasavski premogovniki Trbovlje

TOZD Premogovnik Hrastnik

V okviru tega tozda se vršijo raziskovalno odpiralna dela na območju Dol — Laško v vzhodnem sektorju. Izvajala so se dela na izkopu podaljška smerne proge na višini Savskega obzorja. Zaradi začetnih težav je bilo od pogodbene količine 739 metrov izdelanih le 170,95 metrov proge in koriščena sredstva v višini 8.402.192,50 din. Vzroke za tako nizko realizacijo bo izvajalec del DO RGD — TOZD RIG opisal v posebnem članku.

TOZD Premogovnik Trbovlje

Vršile so se raziskave premoga s površine z raziskovalnimi vrtinami na območju zahodnega dela jame Trbovlje. Izvrtanih je bilo 20 vrtin v skupni globini 1682,40 metra. Od tega so bile tri vrtine zavrtane v predelu Franciška polja. Globine vrtin so bile od 31 do 135 metrov in so navrtale premogov sloj in zaporedje slojev, debeline od 2—63 metrov. Od vseh vrtin je bila le ena negativna oziroma je navrtala le manjše ostanke premoga. Ugotovljeno je bilo, da je skupna debelina premogovega sloja za 40 % večja od do sedaj prognoziranje. Za navedeno raziskovalno vrtanje je bilo koriščenih 10.907.564,80 din sredstev.

TOZD Premogovnik Trbovlje je tudi nosilec študije o možnosti eksploatacije opuščenih premogovnikov v SR Sloveniji. V letu 1982 je bila zbrana vsa arhivska dokumentacija in na licu mesta ugotovljeni pogoji za ponovno odpiranje opuščenih premogovnikov v Šentjanžu na Dolenjskem in Ilirski Bistrici. Elaborat za ta dva rudnika je v končni fazi. Delno je že zbrana arhivska dokumentacija tudi za bivše premogovnike Sečovlje in Liboje — Zabukovica. Sredstva do 31. 12. 1982. še niso bila koriščena.

TOZD Premogovnik Kotredež
Kotredež — zahod

Izvajale so se prvenstveno raziskave na območju Kotredež — zahod. Raziskave so potekale po nekoliko spremenjenem programu od predvidenega. Do sprememb je prišlo zaradi bistvenega odstopanja od programirane geološke strukture na osnovi dotedanjih podatkov. Z vrti-

no Kz — 16/82, ki je bila izvrtana iz sredstev RSS v južnem krilu kadunje, je bilo ugotovljeno, da premogov sloj ne nastopa povsem regularno. Zato sta bili iz sredstev »BD« zavrtani dodatno vrtini Kz — 17/82 in Kz — 18/82, ki sta prevrtali drugačno litološko zaporedje plasti, kot je bilo s prognozo predvideno. Globina prve vrtine je bila 550 metrov in premogovega sloja ni prevrtala, druga je bila globoka 416 metrov in je na globini 235 metrov prevrtala 4,3 m premogovega sloja. V jami Loke je bila izvrtana Kzj — 2/82 do globine 118 m, ki premogovega sloja ni navrtala. Za geološko — vrtalna dela je bilo koriščeno sredstev v višini 10.804.088,50 din.

Rudarsko gradbena raziskovalna dela so se v začetni fazi izvajala iz obeh jam. Zaradi ugotovljene neregularnosti premogovega sloja so bila dela iz jame Loke ustavljena in so se izvajala le iz 6. obzorja jame Kotredež. V letu 1982 je bila izvršena sanacija zruška v RH — 50 s permanizacijo v dolžini 35 m, izkop smernega hodnika RH — 50 v dolžini 39,7 m, izkop in permanizacija križišča H-60 v dolžini šest metrov in izkop in permanizacija raziskovalnega prekopa RP-60 v dolžini 48,95 m. Za rudarsko-gradbena raziskovalna dela so bila koriščena sredstva v višini 12.985.843,25 din.

Raziskave terciarne premogove kadunje med Zagorjem in Moravčami

Te raziskave so predvidene za večletno obdobje, ker zajemajo 32 km² površine. V letu 1982 je bila ugotovljena geološka zgradba zahodnega dela premogišča in izdelana litološko strukturna karta med Kisovcem in Lokami. Izvršeno je bilo detajlno geološko kartiranje na območju 12 km², kateremu bodo sledile detajlne biostratigrafske in sedimentološke raziskave in geološko poročilo. Odkritih je bilo več izdankov premoga. Za dosedanja dela so bila koriščena sredstva v višini 487.048,00 din.

Raziskave premoga s površine na območju Gorenje vasi pri Mirni na Dolenjskem

Ker meji občina Trebnje za Kumom na občino Zagorje je TOZD Pre-

mogovnik Kotredež nosilec te raziskave. Izvrtane so bile štiri raziskovalne vrtine v skupni dolžini 165 m. Z raziskovalnimi vrtinami sta bili ugotovljeni le dve leči lignita. Nadalnje vrtanje je bilo prekinjeno. Porabljena so bila sredstva v višini 685.032,00 din.

DO Rudnik rjavega premoga Kanizarica

Raziskave premoga v polju Kadunja
Raziskovalna dela zaradi ugotovitve lege, debeline in kakovosti premoga v zgornji plošči IV. premogovega sloja. Izdelanih je bilo 250 metrov raziskovalne proge in 725 metrov raziskovalnih vrtin ter ugotovljenih 145.000 ton zalog premoga A in B kategorije. Izvršene so tudi priprave za raziskavo spodnje plošče. Sredstva so bila korišćena v višini 14.871.950,00 din.

Raziskave premoga na območju Gradec — Griblje

Raziskovalni program za leto 1982 je bil realiziran v manjšem obsegu od predvidenega, ker so rezultati vrtanja pokazali, da obstaja izredno plitva kadunja brez ostankov premoga. Izvrtane so bile le štiri strukturno-prospekcijske vrtine v skupni globini 142,10 metra. Korišćenih je bilo 1.721.577,00 din sredstev.

DO Rudnik rjavega premoga Senovo

Raziskave premoga v polju Dol

Da se razišće možnost nadaljevanja premogovega sloja v polju Dol v globine, se je vršil izkop raziskovalno odpiralne proge na K. 125 do tega sloja. Iz te proge bodo zastavljene raziskovalne vrtine. Izdelanih je bilo 252 metrov proge in korišćenih 15.226.087,70 din sredstev.

Raziskave premoga na območju Globoko

Na širšem območju opušćenega rudnika lignita so bile izvrtane tri vrtine in del četrte v skupni globini 901 meter. Ugotovljene so bile zaloge lignita v glavnem lignitnem sloju, debeline nad dva metra v višini 8.000.000 ton, in potencialne zaloge v nadaljevanju nahajališća proti zahodu 21.304.800 ton. Porabljena so bila sredstva v višini 7.830.992,00 din.

Jože Ovnik: Rudar pri delu, risba, tuš

DO Rudnik rjavega premoga Laško

Ker DS TSO v letu 1982 še ni vodil raziskave, katere nosilec je premogovnik Laško, bodo poročilo pripravili sami.

Pogodba z LB — ZB Ljubljana o odobritvi sredstev za raziskave iz »BD« je bila podpisana šele 24. 6. 1982, zato je bilo možno koristiti

sredstva in pričeti z raziskovalnimi deli šele v drugem polletju. Za leto 1982 odobrena tranša v višini 80 % je bila zato korišćena le 63 odstotno zaradi obširnih pripravljanih del. Odobrena sredstva v višini 167.242.248,00 din, ki jih je možno koristiti do 30. 6. 1983, so bila v letu 1982 korišćena 50-odstotno.

A. J.

Rekonstrukcija separacije

V investicijskem programu odpiranje novih predelov slojišća na področju Hrastnika in Trbovelj ter modernizacijo tehnološkega procesa proizvodnje premoga je bila med drugimi predvidena tudi rekonstrukcija separacije. Kot prva izmed akcij realizacije te aktivnosti je

bila leta 1979 sklenjena z Rudisom pogodba o izdelavi tehnične dokumentacije (načrtov). Omenjeni investicijski program predvideva med drugim v razdobju realizacije vlaganj do leta 1985 postopno opustitev mokrega separiranja premoga ter prehod na suho separiranje. Prehod

naj bi bil postopen, in sicer naj bi v letu 1982 opustili separiranje drobnih vrst premoga, v letu 1985 pa bi mokro mehansko separiranje v celoti opustili in od takrat dalje proizvajali samo premog za energetske potrebe. Program je bil usklajen s planiranim pričetkom obratovanja termoelektričnih objektov (TE — TO Ljubljana, TE TO Trbovlje III TET).

Glede na dejstvo, da se ob koncu vlaganj ni predvidelo mokro mehansko separiranje, premog bi se le klasiral in drobil ter proizvajal samo za potrebe energetike, so bile izbrane temu ustrezne kapacitete drobljenja, klasiranja, transporta — in sicer 500 t/h. Temu ustrezno je bila zastavljena tudi izdelava tehnične dokumentacije.

Po letu 1979, ko je bil izdelan in sprejet investicijski program, pa so se energetske razmere, enako pa tudi predvidena dinamika gradnje termoelektričnih objektov spremenile v taki meri, da zahtevajo odmik od osnovnega koncepta spremembe tehnologije separiranja. Razmere na energetskem področju namreč potrebo po ohranitvi mokro — mehanskega separiranja ravnega premoga.

Odstranitev tehnološkega procesa separiranja debelih vrst premoga (kosi, kocke, oreh) kot del separacijskega tehnološkega procesa po-

meni torej odmik od prvotnega v investicijskem programu predvidenega koncepta rekonstrukcije separacije.

Ta odmik pa ima za posledico:

— ohranjanje dveh ločenih tehnoloških linij tako za transport kot za klasiranje ravnega premoga na separaciji,

— zaradi nižjega separacijskega izplena pri komercialnem premogu bo potrebna večja proizvodnja ravnega komercialnega premoga in temu ustrezne transportne kapacitete.

Ti odmiki so poleg zahteve po povečanih kapacitetah (iz 500 na 800 t/h) transportnih in ostalih tehnoloških naprav vzrok za to, da je treba zdaj skleniti aneks k pogodbi za projektiranje z namenom, da se izdela takšna tehnična dokumentacija, ki bo ustrezala aktualnim zahtevam. Istočasno bo v tem aneksu obseženo tudi tisto projektiranje, katerega bi bilo treba dodatno naročiti tudi v primeru, da bi do spremenjenega koncepta in kapacitet ne prišlo. Cena izdelave tehnične dokumentacije po osnovni pogodbi je bila 70.392,00 din, zdaj pa znaša skupna vrednost projektiranja 213.289,56 din, kar pomeni povečanje za 141.637,76 din. Za financiranje tega projekta bodo predvidoma koriščena sredstva neporabljene združene amortizacije.

Srečko Koritnik

Komu bodo cene odrezale večji kos

Pri oblikovanju politike cen za energijo za leto 1983 je prišlo do bistvenih sprememb v izhodiščih za spremembe cen. Zadnja leta so se oblikovale cene energije, to je električne energije, premoga ter naftnih derivatov v okviru republik, ker so bile republiške skupnosti za cene v popolnosti pristojne za oblikovanje cen posameznih proizvajalcev. Obvezna je bila le medrepubliška koordinacija. Od 31. julija 1982 pa je v veljavi odlok o zamrznitvi cen, ki je bil 31. januarja podaljšan še za šest mesecev, to je do 31. julija 1983. S tem odlokom si je Zvezni izvršni svet prisvojil pravico, da le on določa cene vsem proizvodom v Jugoslaviji.

Za izdelavo predloga za politiko cen energije v letu 1983 in za izdelavo predloga odloka za spremembo cen, ki naj bi ga sprejel Zvezni izvršni svet, so bila zadolžena splošna združenja pri zvezni Gospodarski zbornici. Bistveno novo izhodišče je to, da naj bi se cene električne energije in premoga izenačile po vseh republikah. Glede na obstoječe stanje to pomeni, da bi dobili proizvajalci z nizko proizvodno ceno dosti večji odstotek povečanja kot tisti, ki imajo visoko proizvodno ceno. Nizko proizvodno električne energije imajo tiste republike, kjer je večja udeležba proizvodnje hidroenergije, visoko proizvodno ceno pa tiste, kjer je visoka udeležba električne energije iz premoga ali celo iz mazuta. V prvo skupino spadajo SR Srbija, Črna gora, v drugo pa izrazito SR Hrvaška, Slovenija, Vojvodina in Kosovo. Izravnavanje cen bi pomenilo prelivanje dohodka v tiste republike, kjer je proizvodna cena nižja. Za rjavi premog v Sloveniji pa pomeni, da bi za 60 % proizvodnje, kolikor se porabi za proizvodnjo električne energije, bil prihodek bistveno zmanjšan.

Izravnavanje cen premoga (enaka izhodiščna cena izražena v din (GJ) pa pomeni, da bi dobili premogovniki z dnevnimi kopi v Srbiji in Bosni povišanje do 40 %, medtem ko bi dobili rjavi premogi v Slove-

Pomenki pred delom, pa tudi po delu so vedno zanimivi in živahni.

Foto: B. Klančar

niji samo dobrih 10 %. Visok odstotek povečanja cene bi dobili ravno tisti premogovniki v Srbiji in Bosni, ki že sedaj poslujejo z zadostno stopnjo akumulacije.

Takšnemu predlogu za povečanje cene smo se morali odločno upreti. V Sloveniji je bilo poenoteno stališče med Splošnim združenjem energetike, Komitejem za energetiko, Komitejem za tržišče in splošne gospodarske zadeve ter Skupnostjo za cene. Stališče je tako, da ni sprejemljiva politika izravnovanja cen, temveč da se mora prilagajati cena pogojem gospodarjenja. Mišljeni pogoji gospodarjenja so: razmere med hidro in termo energijo, montan geološki pogoji, stopnja mehaniziranosti in drugo. Treba je tudi povedati, da je bil postopek izdelave predloga za spremembo cen energije milo rečeno nesamoupraven, saj so razni delegati dobivali predloge in gradivo šele na seji. Predlog izraža enostranski interes nekaj večjih proizvajalcev in ne daje celovite rešitve za normalno nadaljevanje proizvodnje na nivoju enostavne reprodukcije niti na nivoju razširjene reprodukcije. Zavzeli smo se za to, da se čimprej povečajo cene linearno za 25 %, to je pri vsakem proizvajalcu enako in da se do konca leta 1983 izdela celovit, strokoven in samoupravno dogovorjen predlog politike cen za električno energijo, premog in naftne derivate.

Delavski svet našega kombinata je na svoji seji dne 1. februarja sprejel informacijo in v svojem sklepu dal usmeritev za delo poslovnih organov in strokovnih služb na oblikovanju politike cen.

V teh dneh se je zadeva zaostрила do take stopnje, da gre na obravnavo na zvezno koordinacijo, ker do sedaj ni bilo doseženega soglasja med republikami. V kolikor na seji koordinacije v torek dne 22. februarja, ne bo dosežen sporazum, bo zadevo obravnavalo in presekalo predsedstvo SFRJ.

Povedati je še treba, da se lahko ureja problem cenovne politike tudi v povezavi z rento in kompenzacijami, tako da bi proizvajalci z višjo ceno pridobivali del dohodka tudi iz rente ali iz kompenzacij. Naivno pa bi bilo, da bi pristali na takšne rešitve, brez da bi bili točno opredeljeni viri za rento ali kompenzacijo.

Ker pomenijo cene kjuč za delovno in narodnega dohodka ali našega skupnega jugoslovanskega kolača na posamezne proizvajalce, občine, regije, so seveda interesi zelo različni, vsekakor pa je to vprašanje za obstoj in nadaljnji razvoj rjavih premogov v Sloveniji usodnega pomena. Izračunali smo, da bi prinesel predlog povečanja cen, izdelan s strani Zvezne skupnosti za cene, kar 1,2 milijarde izgube v tem letu.

Janko Koritnik

Delo sektorja za razvoj in projektiranje v letu 1982

V sektorju za razvoj in projektiranje smo izdelali številčno in tudi po zahtevnosti in obsegu več tehnične dokumentacije, kot je bilo planirano za leto 1982 v SOZD REK EK.

Pri tem moramo upoštevati, da so posamezni strokovni delavci sektorja intenzivno sodelovali tudi pri razreševanju problematike pri realizaciji posameznih projektov, še posebej pa pri sanaciji jame Kotredež po vodnem vdoru v letu 1981.

Ob generalno preseženem planu sektorja za razvoj in projektiranje po številu projektov in obsegu pa moremo ugotoviti, da je bilo izdelanih največ projektov in spremljajoče dokumentacije za premogovnik Trbovlje in separacijo Trbovlje in nezadostno po številu in obsegu za potrebe posebej za premogovnika Hrastnik in Kanižarico, kar je posledica nezadostnih projektantskih kapacitet sektorja za razvoj in projektiranje za celotne potrebe SOZD REK EK, ki obsega sedaj vse rudnike rjavega premoga v SRS.

Zaradi nezadostnih projektantskih kapacitet v sektorju za razvoj in projektiranje v letu 1982 sta DO ZPT in DO Kanižarica v sodelovanju s sektorji za razvoj in projektiranje poverili izdelavo v pregledu posebej navedenih projektov in druge dokumentacije zunanjim izvajalcem, poleg navedenih pa naročili nekatere projekte tudi neposredno, tako da niso evidentirani v predlo-

ženem pregledu izvršenih projektantskih del.

Glede na pričakovano povečanje obsega del v sektorju za razvoj in projektiranje je bilo v planu potrebnih kadrov za leto 1982 predvideno povečanje število zaposlenih, kar pa je bilo realizirano le v minimalnem obsegu (trije delavci) zaradi prostorske problematike DS TSO in tudi zaradi nezainteresiranosti ustreznih strokovnih delavcev za delo v SOZD-u in izven SOZD v DS TSO. Kljub javnemu in internemu razpisu in osebnim kontaktom ni bilo mogoče pridobiti delavcev za delo v DS TSO s pogoji za samostojne projektante rudarske, strojne in elektro smeri (dipl. ing., ing. in dipl. tehnike z ustrezno prakso in strokovnim izpitom po veljavnih rudarskih predpisih).

Ob dejstvu, da je v letu 1982 uspelo izdelati projektantom v sektorju za razvoj in projektiranje večino potrebne dokumentacije za premogovnike Trbovlje, Ojstro, Zagorje in Senovo, bistveno manj pa za premogovnika Hrastnik in Kanižarica, moramo ugotoviti, da so kljub temu v vseh premogovnikih v SOZD potekala investicijska dela pretežno neovirano, naslanjajoč se na dokumentacijo, izdelano v preteklih letih oz. tekom leta 1982 ker so bila na razpolago omenjena sredstva za investicije (cca 50 % od planiranih sredstev).

Posebna naloga, ki je bila prisotna že v letu 1981 in vse leto 1982, vendar ni bila vnešena v plan za leto 1982, je bila izdelava aneksa k v l. 1979 odobrenemu investicijskemu programu za odpiranje novih predelov slojišč na področju Trbovelj in Hrastnika in modernizacijo tehnološkega procesa. Ta program kompleksno obravnava naložbe v premogovnike Trbovlje in Hrastnik, Ojstro in separacijo s ciljem kontinuitete proizvodnje in povečanja proizvodnje v skladu s srednjeročnimi plani energetike za obdobje do leta 1990.

V letu 1982 je bil izdelan del aneksa k navedenemu programu. Ta del aneksa obravnava rekonstrukcijo postopka separiranja na separaciji v Trbovljah z uvedbo predhodnega suhega odsejavanja. Ta del programa je bil revidiran, vendar ni bil obravnavan na samoupravnih organih ISE, ker je bila postavljena zahteva po predložitvi celotnega aneksa k programu odpiranja in modernizacije tehnološkega postopka v jamah Trbovlje — Hrastnik. Do realizacije izdelave celotnega aneksa k navedenemu programu v letu 1982 ni prišlo, ker je bilo potrebno predhodno izdelati za premogovnike Hrastnik, Ojstro, Trbovlje in separacijo Trbovlje dopolnilno projektno dokumentacijo, kar bo dokončno realizirano v prvi tretjini leta 1983.

S tem bodo dani pogoji za izdelavo aneksa k navedenemu programu. V tem aneksu bodo upoštevane spremembe velikosti investicijskih vlaganj po dopolnitvi osnovne projektne dokumentacije kakor tudi vse spremembe cen rudarsko gradbenih objektov in opreme, ki so nastale zaradi podražitev in inflacije.

Izven plana je bil izdelan aneks k invest. programu »Odpiranje in eksploatacija v jami Kotredež med 6. in 8. obzorjem« na osnovi odmika II od projekta odpiranja in eksploatacije med 6. in 8. obzorjem.

Prav tako pa je bil v letu 1982 izven plana izdelan invest. program odpiranje in eksploatacija zalog premoga med k. 102 in 52 v jami Senovo. Treba bo v začetku leta 1983 izdelati izvedbeno tehnično dokumentacijo, ki bo omogočila izvajanje del po tem programu.

Glede na intenzifikacijo raziskav premoga v letu 1982 so bili prav tako izven plana iz-

delani programi raziskav in tudi že določeni aneksi k tem programom, kot so navedeni v seznamu. Ob koncu leta 1982 pa se je pokazala tudi potreba po izdelavi aneksa k invest. programu k raziskovalno odpiralnim delom v jami Kanižarica, kar bo realizirano v letu 1983, ko bodo zaključena določena raziskovalna dela v južnem polju jame Kanižarica.

TABELARIČNI PREGLED IZDANIH PROJEKTOV

Področje	Planirano št. projektov po letnem planu v sek. za razvoj in projekt.	Izdelano št. projekt. v sektorju za razvoj in projektiranje	zunanji izvajalci	Skupaj
Pr. Trbovlje in separacija	15	30	+ 4	34
Pr. Hrastnik in Ojstro	12	3	+ 4	7
Pr. Kotredež	13	14	+ 0	14
Pr. Senovo	3	3	+ 1	4
Pr. Kanižarica	5	1	+ 1	2
Skupaj:	48	51	10	61

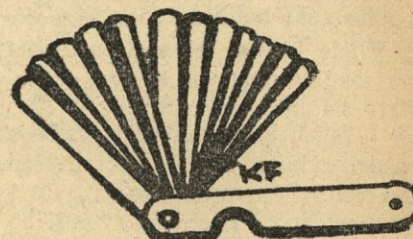
Metod Malovrh

Program dela

SEKTORJA ZA RAZVOJ IN PROJEKTIRANJE V LETU 1983

V sektorju za razvoj in projektiranje in pri vodenju celotne delovne skupnosti tehnično strokovnih opravil je ob začetku leta 1983 zaposlenih 18 delavcev.

Glede na planirani obseg del je predvideno povečanje števila delavcev v tem sektorju od 15 na 24 tekom leta 1983.

Pri dosedanjih razpisih, kar ugotavljamo na podlagi plana za leto 1982, ni bilo ustreznih kandidatov tako za vodjo sektorja kot tudi za samostojne projektante rudarske, strojne el. smeri. Akcija za pridobitev

dodatnih strokovnih delavcev se bo nadaljevala tudi z usposabljanjem mlajših kadrov brez prakse.

Sočasno pa bo potrebno rešiti izredno prostorsko stisko, ki že pri sedanjem številu delavcev in dokumentaciji onemogoča normalno odvijanje dela v sektorju za razvoj in projektiranje, in tudi v sektorju za investicije, ki se bo predvidoma razširil tudi v sektor za ekonomiko investicij.

V teku je adaptacija prostorov v izpraznjeni hiši DPO za potrebe skupnih služb ZPT oziroma alternativno ASO ali DS TSO, tako da bo delno rešena prostorska stiska, ki je sedaj prisotna v vseh navedenih službah.

V letu 1983 je potrebno izdelati za potrebe DO, združenih v SOZD REK EK, 91 rudarskih in elektrostrojnih projektov in sedem investicijskih programov oziroma aneksov k investicijskim programom.

Poleg tega pa še deset gradbenih projektov in enajst projektnih študij.

Potrebna projektantska dela so razvidna iz seznama, ki je bil predložen DS SOZD 1. februarja 1983, v katerem je za projekte, ki naj bi se izdelali izven kombinata, navedena tudi predvidena projektantska organizacija, kar pa še ni definitivno in zavisi od konkurenčnosti ponudbe z drugimi možnimi izvajalci, o čemer bodo odločale komisije, ki na osnovi ponudb določajo tudi izvajalce za investicijska dela in za nabavo opreme.

Načrtovani obseg del, ki pa se bo še predvidoma med letom povečal saj, na primer, RGD TOZD RIG niti TOZD ESMD nista zahtevala izdelave nobene izvedbene dokumentacije, presega sedanje in tudi predvidene zmogljivosti sektorja za razvoj in projektiranje za leto 1983. Pri tem moramo upoštevati, da bodo delavci sektorja za razvoj in projektiranje angažirani tudi pri projektantskem nadzoru nad izvajanjem del po predhodnih iz-

delanih projektih in investicijskih programih ter tudi programih raziskav zalog premoga, prav tako pa tudi pri koncipiranju projektnih nalog za zunanje izvajalce, dajanju vhodnih podatkov ter usklajevanju pri zunanjih izvajalcih izdelane dokumentacije z domačo dokumentacijo.

Zato predvidevamo, da bodo 33 projektov izdelali zunanji izvajalci, kar pa pomeni tudi bistveno povečanje stroškov za izdelavo projektne dokumentacije.

Delavski svet DS TSO je proučil zahtevo temeljnih organizacij združenega dela, da naj se poveča obseg dela v sektorju za razvoj in zmanjša število projektov, ki se oddajo v izdelavo zunanjim izvajalcem ter se na ta način poceni izdelava projektne dokumentacije.

Ker je mogoče pričakovati glede na dosedanje slabe rezultate razpisov za dopolnitev staleža le postopno pridobivanje strokovnih kadrov za delo v sektorju za razvoj in projektiranje, smo proučili tudi možnost delnega obsega z uvedbo nadurnega dela v okviru zakonskih predpisov (do 30 ur na izvajalca). Ta rešitev je bila na delavskem svetu DS TSO odklonjena kot nesprejemljiva v danem trenutku.

Tako za pravočasno izvedbo projektantskih del in investicijske dokumentacije poleg maksimalnega angažiranja vseh delavcev v tem sektorju in sektorju za izvajanje investicij ni možnosti za stimulacije za več dela in je do dopolnitve staleža treba dodatno vključevati za izvajanje projektantskih nalog projektantske organizacije RIL, RUDIS, IBT, GZL in SGD Beton, TOZD Projektiva, vse v okviru njihovih projektantskih zmogljivosti in usmeritev s soglasjem tozdov kot naročnikov posamezne dokumentacije.

V tem primeru, ko se bodo dodatne naloge, planirane, da se bodo izvajale v sektorju za razvoj in projektiranje, pove-

rile zunanjim izvajalcem, bo potrebno ustrezno znižati plan prihodkov DS TSO od tozdov, ki preko svobodne menjave dela financirajo delo celotne DS TSO.

Posebej je ob tem treba poudariti, da je do sedaj financiranje vseh projektov, ki jih izvajajo zunanji izvajalci, izvedeno z obremenitvijo materialnih stroškov posamezne TOZD, ki je naročnik projekta in ne preko DS TSO, ker bi to pomenilo povečevanje stroškov zaradi podvajanja dajatev.

V letu 1983 si bomo prizadevali, da stroške izdelave projektne in investicijske dokumentacije, pa tudi nadzora nad izvajanjem investicij po investicijskih programih, vključimo med investicijske stroške, kot je to urejeno v EGS. To pomeni, da bi tozdi financirali v DS TSO le tiste projekte in nadzor nad izvajanjem del po tistih projektih, katerih izvajanje se financira iz amortizacije ob tem pa posebej tudi stroške delovanje sektorjev za KTL in AOP.

Iz vsega navedenega sledi, da so pred sektorjem za razvoj in projektiranje izredno obsežne in zahtevne naloge, ki jih je možno razrešiti le s tesnim sodelovanjem s sektorjem za investicije in tehnično strokovnimi službami v DO, ki so naročniki dokumentacije, prav tako pa s sodelovanjem z zunanjimi izvajalci projektne dokumentacije.

Pravočasna in kvalitetna projektna dokumentacija pa je eden od bistvenih predpogojev za nadaljevanje celovitega odvijanja investicijskih vlaganj s ciljem kontinuitete in povečanja proizvodnje premoga v SOZD REK EK.

Metod Malovrh

Varstvo pri delu v SOZD REK EK za leto 1982

Skupno število nesreč pri delu v letu 1982 je bilo 798 in je v primerjavi z letom 1981 manjše za 60 nesreč (leta 1981 — 858) oz. za 7 %.

Od skupnega števila 798 je bilo dvajset poškodb na poti na delo, na delu pa 775 lahkih, 21 težkih in tri smrtni.

V letu 1982 sta se pripetili dve skupinski nesreči, pri čemer sta bila pri vsaki ponesrečena po dva delavca. Iz teh osnovnih podatkov lahko zaključimo, da s stanjem varstva pri delu ne moremo biti zadovoljni, kljub 7 %-nemu zmanjšanju nesreč, ker je tako pri lahkih, skupinskih težkih kot tudi pri smrtnih nesrečah v veliki meri prisoten osebni faktor, v posameznih primerih celo odločujoč.

Število nesreč na 1000 zaposlenih se je zmanjšalo od 207 na 191 oz. za 7,7 %. Stalež delavcev se je povečal od 4147 na 4177 oz. za 1 %. Izgubljeni delavniki zaradi nesreč so se povečali od 18.650 na 19.476 oz. povečano za 4,4 %. Število izgubljenih dni na eno nesrečo se je povečalo od 22 na 24,4 oz. za 10,9 %. Pogostnost se je zmanjšala od 114,1 na 110,4 oz. 3,3 %.

Faktor resnosti se je povečal od 2481 na 2696,8 oz. za 8,7 %, faktor resnosti s smrtnimi nesrečami se je povečal od 4078 na 5188,9, kar pomeni 27,2 % povečanje.

Od skupnega števila nesreč 778 (brez nesreč na poti na delo in z dela) je na 187 nesreč vplivalo delovno okolje, kar je 24 % vseh nesreč. V letu 1981 pa 239 oz. 28,6 % vseh nesreč, to predstavlja zmanjšanje za 52 nesreč oz. za 21,8 %. V 77 primerih nesreč pri delu so vplivali slabo opremljeni in slabo vzdrževani jamski prostori in delovišča. V letu 1981 — 106 primerov, kar pomeni zmanjšanje za 27,4 %.

Zaradi neracionalnega ali ne dovolj varnega načina dela, slabe organizacije dela pri posameznikih in skupinah ter pomanjkanja splošne kontrole, je bilo 487 nesreč, kar pomeni 62,6 % vseh nesreč in je porast za 1,7 % (479 — 1981).

Tudi osebni faktor je čedalje bolj prisoten, in sicer pomanjkanje ustrežne poklicne usposobljenosti,

pomanjkanje ustreznega poklicnega izkustva, kršenje oz. neupoštevanje predpisov in navodil in podcenjevanje nevarnosti, kakor tudi nediscipliniranost. Tako so se zaradi osebnega faktorja primerile 104 nesreče, kar pomeni 13,3 % vseh nesreč. V letu 1981 — 116 nesreč (13,9 %) in je zmanjšanje za 4,5 %.

Kljub temu, da se je zmanjšalo število nesreč pri delu v celotnem SOZD za 7 %, v DO-ZPT za 4,7 % v DO — RGD za 11,4 % in v DO — IMD za 25 %, pa izkazujejo posamezne TOZD, in to predvsem v DO — ZPT, bistveno povečanje nesreč napram letu 1981, kar je razvidno iz tabele.

TOZD oz. DS	leto 1981 stalež nesreč		leto 1982 stalež nesreč		INDEKS stalež nesreč	
Premog. Hrastnik	370	103	404	125	109,2	121,4
Premog. Ojstro	237	65	259	62	109,3	95,4
Premog. Trbovlje	502	195	507	150	101	76,9
Premog. Kotredež	459	59	428	49	93,2	83,1
Separac. premoga T.	268	31	288	55	107,5	177,4
Separac. premoga Z.	94	11	84	6	89,4	54,5
RŠC — Zagorje delavci	54	16	55	12	101,9	75
RESD Hrastnik	182	32	189	36	103,8	112,5
RESD Trbovlje	204	49	211	40	103,4	81,6
RESD Zagorje	132	17	131	12	99,2	70,6
PD — Hrastnik	77	78	80	15	103,9	187,5
PD Trbovlje	118	8	120	3	101,7	37,5
PD — Zagorje	100	2	96	2	96,0	100,0
Predelava j. lesa	25	4	25	5	100	125,0
DS — SS — ZPT	211	1	202	1	95,7	100,0
SKUPNO DO — ZPT	3033	601	3079	573	101,5	95,3
RIG Trbovlje	523	187	519	177	99,2	94,7
ESMD — Trbovlje	109	30	109	17	100	56,7
AVTOPREVOZ	85	3	85	3	100	100
GRAMAT — Trbovlje	74	8	69	5	93,2	62,5
DS — SS — RGD	54	1	53	1	98,1	100
SKUPNO DO — RGD	845	229	835	203	98,8	88,6
SIMD Trbovlje	90	15	83	13	92,2	86,7
EIMD Trbovlje	48	11	46	7	95,8	63,6
DS — SS — IMD	31	2	34	1	109,7	50,0
SKUPNO DO — IMD	169	28	163	21	96,4	75,0
DS — ASO	48	—	48	—	100	—
DS — TSO	52	—	52	1	100	—
Skupno DO — ZPT, DO - RGD, DO - IMD	4147	858	4177	798	101	93

Med objektivne vzroke nesreč moramo šteti povečano nevarnost pri rudarskem podzemnem delu in izredno neugodne montan geološke pogoje jam Zasavskih premogovnikov. Ti pogoji ustvarjajo različna presenečenja in nevarne pojave, ki jih je bilo v letu 1982 večje število, in to v vseh jamah.

Jama Hrastnik:

V jami Hrastnik jamskih ognjev v letu 1982 ni bilo, pojavljala pa so se lokalna ogrevanja, katerih sanacija je

bila kratkotrajna, in sicer v Severnem Talnem skladu trikrat in v C polju trikrat.

Pojavljali pa so se izlivi oz. povečani dotoki vode v A polju in prihajalo je do izriva oz. vdora tekočih mas:

4. 7. 1982 — povečan dotok vode.

19. 8. 1982 — izliv blata v količini cca 1 m³ s predhodnim izrivom metana.

26. 8. 1982 — vdor blata v količi-

ni cca 10 m³, predhodnega pritiska nismo zaznali.

6. 9. 1982 — vdor blata v količini cca 30—40 m³, predhodno ni bilo povečanega pritiska.

4. 11. 1982 — vdor tekočega blata v količini cca 20 m³, ki je zaplavilo čelo ob lesni progi v višini 0,8 m od tal in na dolžini 20 m. Izliv in izriv je sledil povečanemu pritisku na hidravlično podporje Becorit in se je nato umiril.

10. 11. 1982 — po napredovanju čela za cca 2,1 m le s predhodnim delom brez nadkopnega pridobivanja je prišlo do močno povečanega pritiska, ki se je manifestiral na podporje in ga stisnil. Po zmanjšanju pritiska smo pristopili k sanaciji s tem, da smo vgradili Salzgitert stojke v območju, kjer je zaradi močno povečanega pritiska nagnilo sekcije iz vertikalne lege. To je bila sanacija v smislu dvigovanja podporja.

V času 10. 11. do 19. 11. je prihajalo do izriva manjših količin brozge.

19. 11. 1982 — v času sanacije je prišlo do izriva mulja — brozge v manjši količini. Ponavljal se je tudi 20. in 21. 11. 1982. Pritisk se ni povečal. Sanacija se je nadaljevala, in to predvsem napredovanje čela z zatikanjem.

25. 11. 1982 — pri nadaljevanju sanacije je ponovno prišlo do izriva cca 40 m³ premoga, pomešanega z vodo, s tem da se pritisk ni bistveno povečal. Sanacija se je nadaljevala in v prvih dneh decembra se je stanje normaliziralo do take mere, da napredovanje čela poteka v normalnih pogojih.

V času sanacije smo izvedli vrtnje v staro delo v lesni in glavni progi in ugotovili vodo, ki je ustvarjala pogoje za izrive blata. Odvodnitev območja pred čelom preko vrtn je tudi doprinesla, da se je sanacija uspešno izvršila.

Trdimo lahko, da nobeno drugo podporje, ki je na razpolago v ZPT, v nastalih pogojih ne bi pogojevalo uspešne sanacije kot edino Becorit.

Jama Ojstro:

Kljub temu, da je premog v jami Ojstro podvržen samovžigu, do

jamskih ognjev ni prihajalo v letu 1982. Prihajalo je do manjših lokalnih ogrevanj v Terezija II polju na koti 160 dvakrat in na širokem čelu v Javor sloju na koti 150, ko je prihajal v času nadkopnega pridobivanja ogret premog.

Do vdorov blata oz. židke mase in izriva goste gnetljive mase je prihajalo v Terezija II polju pri odkopavanju dela sloja, in sicer:

25. 2. 1982 je ob transportni progi prišlo do vdora židke mase in nato izriva goste gnetljive gline v količini cca 50 m³, ki je nastala v območju v smeri starega dela. Pri tem ni prišlo do povečanih pritiskov. Po očiščenju smo s čelom, ki je podgrajeno s SHP podporjem Marrel-Hydro, napredovali z omenjenim pridobivanjem iz nadkopnega dela (v območju vdora se ni pridobivalo).

5. 4. 1982 — v območju cca 19 m od transportne proge (jug) na dolžini cca 7 m je prišlo do povečanega pritiska in nato izriva goste mase iz starega dela. Pri napredovanju čela nismo uspeli zadržati gnetljive mase kljub izdelavi zagatne stene proti staremu delu in tako se je pritisk povečal do take mere, da je 15. 4. 1982 prišlo do zapolnitve čela z gnetljivo maso v dolžini 8 m.

Napredovali smo nato le z odsekom čela do čepa (predhodno izdelana zagatna stena ob čepu) in ko je bil steber v območju čepa zadošten, smo čelo podaljšali in izvedli preboj v preostali del ob severnem delu nastalega čepa. S tem je bilo vzpostavljeno normalno obratovanje čela.

24. 8. 1982 — manjši izliv vode na čelu na 5. sekciji.

18. 9. 1982 — pojav povečanega pritiska, ki mu je sledil izriv blata 8—10 m³ na 11. sekciji.

6. 10. 1982 — pojav povečanega pritiska na širokočelnem odkopu ob transportni progi, kateremu je sledil izriv glinastega materiala, ki je zapolnil čelo na dolžini cca 30 m in smerne proge na dolžini 10 m. Sanacijo smo izvajali s srednje proge, in sicer s čiščenjem glinastega materiala. Čiščenje izriva glinastega materiala na čelu ni dokončno u-

spelo. Ker se je čep proti južni progi zaradi pritiska premikal, smo izdelali nato zagatno steno in pristopili k napredovanju čela.

V jami Ojstro je prihajalo poleg predhodno navedenih izrivov glinastega materiala do večjih in manjših izlivov vode na čelu Terezija II. polju na koti 160 trikrat in v Javor polju na koti 150 enkrat iz starega dela.

Jama Trbovlje:

V jami Trbovlje je v letu 1982 prišlo do več lokalnih ogrevanj, in sicer v Vode polju in v Zg. VII. polju enkrat. Bili so tudi vdori blata in mulja in dotoki vode. V jami Trbovlje je prišlo do dveh močnejših izrivov oz. vdorov blata, in sicer v Vode polju (14. 1. 1982.) na koti 230 in v Zg. VII. polju na koti 368, pri katerih je sanacija trajala dalj časa.

V jami Trbovlje so se večkrat pojavljali povečani dotoki vode na čela v vseh poljih, zlasti ob deževnih obdobjih, in sicer v Vode polju dvakrat, v Zg. VII. polju dvakrat in v AB polju štirikrat.

Jama Kotredež:

V tej jami je prihajalo tekom celega leta 1982 do večjih in manjših izlivov vode z muljem v območju vdornega mesta. Pri tem so se pojavljale dvakrat večje odprtine, ki so nastale po izluženju hribine zaradi pulziranja vode. Vsa aktivnost v jami Kotredež je bila usmerjena na sanacijo objektov, zalitih v letu 1981 v juž. krilu in na vzpostavitev zračnja preko severnega krila, tako da smo v mesecu novembru pričeli s pripravljalnimi deli v premogu v polju P-77. V jami Loke je v letu 1982 prihajalo do ogrevanja premoga v polju P-52-14 na Zgornji etapi enkrat in na spodnji etapi P-52-2,3 sloj 4, dvakrat. Sanacija ogrevanj je bila kratkotrajna in ni zahtevala povečane nevarnosti za zaposlene zaradi pravočasne intervencije.

Iz predhodnega pregleda nevarnih pojavov, ki so se dogajali v letu 1982 je razvidno, da obstaja potencialna nevarnost vdorov vode in blata v vseh jamah Zasavskih premogovnikov. Zaradi tega je treba pri odkopavanju dosledno upoštevati ukrepe, ki so bili določeni v dosedanjih študijah in dopolnjeni z ukrepi v posameznih primerih. Na

podlagi dosedanjih študij in izkustev je potrebno te vzroke še nadalje raziskovati in na podlagi do-
gnanj izbrati ustrezno odkopno pod-
porje za posamezna območja na
podlagi študije pa tudi ustrezno od-
kopno metodo, ki bo zagotavljala v
največji možni meri varnost zaposle-
nih in kontinuiteto proizvodnje.

V prehodnem obdobju pa je po-
trebno dosledno spremljati para-
metre, ki bi kazali na možnost vdor-
ov blata in brozge. S predhodnim
raziskovalnim predvrtavanjem se
mora ugotoviti stanje v starem delu
in na podlagi teh raziskav izvajati
pravilno, to je količinsko dovoljeno
pridobivanje iz nadkopnega dela.
Preseganje pridobitve dovoljenih
količin premoga iz nadkopnega dela
lahko privede do nenadnih vdorov
tekočih mas v odkope.

V preteklosti so se taki primeri
pojavljali, ker so nastali globlji vpli-
vi rušnih procesov v krovne plasti
zaradi preveč intenzivnega pridobi-
vanja premoga — tudi točkovnega
pridobivanja.

Vdori blata in izlivi vode v letu
1982 niso ogrožali delavcev, pov-
zročili pa so velike motnje v proiz-
vodnji in precejšnjo gospodarsko
škodo.

Posamezni predeli jam so podvr-
ženi večjim pritiskom in so zaradi
tega tudi delovni pogoji tako na
odkopih kot tudi v transportnih in
pohodnih poteh zelo neugodni. Pri
analizi nesreč je ugotovljeno, da je
tudi število nesreč v območju teh
predelov največje. Prednjačijo pa
nesreče pri transportu potrošnega
materiala za široka čela, pri spravi-
lu podporja in delov transportne me-
hanizacije kakor tudi odkopnega pod-
porja.

Kljub temu, da se je število ne-
sreč zmanjšalo v letu 1982 napram
letu 1981, pa je zaskrbljujoče dej-
stvo, da se vse pogosteje pojavljajo
nesreče zaradi pomanjkljive organi-
zacije dela pri posameznikih in sku-
pinah, kršenja oz. neupoštevanja
predpisov in navodil, podcenjevanja
nevarnosti kakor tudi nediscipline.
Poleg objektivnih vzrokov je pri
delovnih nesrečah, tudi pri nesrečah
z najhujšimi posledicami, močno
prisoten človeški faktor in je bil v
posameznih primerih odločujoč.

Zaradi teh ugotovitev je glavna
naloga službe za varstvo pri delu,
da stalno preventivno ukrepa in s

tem doseže, da nadzorno tehnično
osebje posveti vso pozornost:

— zagotavljanju varnega delov-
nega okolja,

— pravočasnemu vzdrževanju
jamskih objektov, ki so podvrženi
neugodnim montangeološkim pogo-
jem;

— vzdrževanju in pregledom
elektro-strojnih naprav in napeljav,

— stalnemu poučevanju in uspo-
sabljanju delavcev, da se izostri čut
in odgovornost za varno delo pri
delavcih;

— ustvariti znosne pogoje tran-
sporta.

Reševalne akcije in usposabljanje reševalnih čet Hrastnika, Trbovelj in Zagorja

V letu 1982 večji posegi reševalnih
moštev v jamah Zasavskih premo-
govnikov niso bili potrebni. Jam-
skih ognjev v večjem obsegu ni
bilo. Sicer so se pojavljala manjša
lokalna ogrevanja, ki pa niso zah-
tevala aktiviranja reševalnega mošt-
va.

Člani reševalnega moštva so kljub
temu aktivno sodelovali z uporabo
izolacijskih dihalnih aparatov v jami
Trbovlje, in sicer:

— pri odpiranju zadelke v Zg.
7. polju,

— pri odpiranju zadelke v Polaj
polju,

— pri urejanju separatnega zra-
čenja po vdoru vode in blata na
širokočelnem delovišču v Vode po-
lju na Koti 230.

V jami Kotredež:

— pri kontroli vodostaja in
škodljivih plinov v prekopu v sever-
no krilo P-60 ob prekinjenem zra-
čenju V P-77-3 ter pri umiku ma-
teriala v tem območju,

— pri kontroli vodostaja in ško-
dljivih plinov v nadkopu N-66.

Stroški za varstvo pri delu v letu

TOZD ali DS	Os. zašč. sredstva	Močnejša hrana	zdravn. pregledi
Pr. Hrastnik	1.989.429.80	55.512.30	417.654,95
Pr. Ojstro	1.504.807.05	26.232.10	262.643,75
RESD — Hr.	809.883.95	75.503.80	177.134,50
PD — Hrastnik	487.235.65	—	71.422,05
Pr. Trbovlje	2.886.767.55	70.539.45	671.531,80
Sep. Trbovlje	1.559.291.90	117.266.45	322.367.25
RESD — Trbovlje	428.351.35	21.790.85	233.996.65
PD — Trbovlje	195.210.85	30.323.00	104.344,80
PJL — Trbovlje	103.044.70	5.627.30	40.415,90
DS — SS — ZPT	268.592.75	1.313.90	342.009,65

Kot preventivni ukrep so bila u-
vedena dežurstva reševalcev, ko je
bilo prosto več dni, da bi v slučaju
potrebe pravočasno in uspešno iz-
vedli intervencijo.

Kljub temu, da v letu 1982 ni
bilo večjih posegov reševalnih ekip
v jamah Zasavskih premogovnikov,
pa so bili številni nevarni pojavi,
kot so izlivi vode na široka čela in
jamske objekte, vdori blata na ši-
roka čela in tudi manjša lokalna
ogrevanja. Vsi ti nevarni pojavi ni-
so zahtevali nesreč delavcev, vendar
so kljub temu ogrožali njihovo var-
nost. Pri vseh nevarnih pojavih smo
tako ustrezno ukrepali z namenom
čim uspešnejše in čim varnejše sa-
nacije nastalega stanja. V končni
fazi so ti nevarni pojavi vplivali tu-
di na kontinuiteto proizvodnje.

Teoretično in praktično usposab-
ljanje članov reševalnega moštva
smo izvajali po izdelanem progra-
mu. Udeležba posameznih članov
reševalnega moštva ni bila zadovo-
ljiva. Vsa tri moštva so se tudi
udeležila razstave reševalne opreme
iz SSSR v Titovem Velenju in tri
ekipe tudi skupne reševalne vaje
rudnikov Slovenije v Mežici.

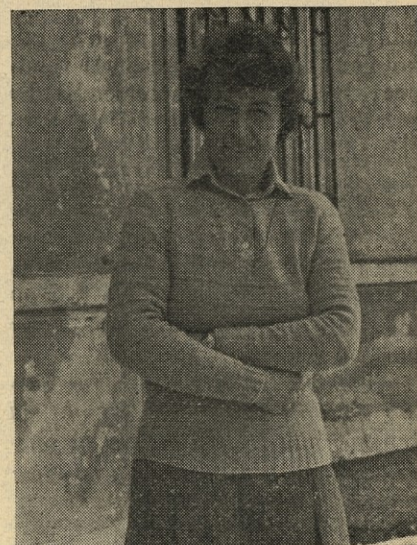
V letu 1982 je bil izdelan pro-
gram o nabavi sodobne opreme in
naprav, ki ustvarjajo pogoje za pre-
ventivno in pravočasno preprečitev
nevarnosti, ki pretijo zaposlenim v
jamah. To so instrumenti za avto-
matsko indiciranje metana in osta-
lih plinov v jamskem zraku, napra-
ve za sporazumevanje, oprema za
jamske reševalne postaje, sodobne
naprave za gašenje jamskih ognjev.
Realizacija programa nabave varno-
stne opreme je odvisna od zagoto-
vitve predvsem deviznih sredstev,
ki pa jih Zasavski premogovniki
nimajo.

1982 v REK — EK

Pr. Kotredež	1.929.796,95	23.831.70	422.749,40
RESO — Zagorje	534.804,00	92.205,50	138.450,00
RŠC — Zagorje	1.097.182,85	—	326.282,90
Sep. Zagorje	189.346,95	8.869,25	70.855,75
DS — PD — Zagorje	294.167,85	45.508,10	71.633,50
Skupaj ZPT:	14.277.714,15	574.523,70	3.673.492,85
SIMD	507.353,45	39.156,35	65.514,00
EIMD	180.805,45	1.218,00	38.676,00
DS — SS	36.644,20	—	2.450,00
Skupaj IMD:	724.803,10	40.374,35	106.640,00
RIG	3.305.288,05	64.629,25	579.039,85
ESMD	599.981,45	1.468,90	80.988,80
Avtoprevoz Zas.	288.863,55	—	84.622,60
GRAMAT	161.578,25	6.224,65	67.869,85
DS — SS	7.072,60	—	2.450,60
Skupaj RGD:	4.362.783,90	72.322,80	814.971,70

Služba varstva pri delu
ZPT

Polda Renko, sodelavka skupnih
služb DO ZPT na področju Zagorja

Foto: D. Bregant

8. marec — dan žena

Razgovor s sodelavkami v našem kombinatu

Mihaela Šuštar, zaposlena na TOZD Gramat kot odpremnica opeke na opekarni. Volja, korajža in optimizem so glavne lastnosti, ki jih takoj opaziš pri tovarišici Mihaeli.

Z devetnajstimi leti je morala, ker ni dobila druge zaposlitve, živeti pa je bilo treba — za pomočnico k zidarjem, kjer je nosila malto, opeko in vozila samokolnico.

To je bilo takrat, ko so gradili trboveljski delavski dom. Sedaj ima devetindvajset let delovne dobe. O delu na opekarni pa meni naslednje:

— Naše delo ni lahko. Kos opeke, ki jo zlagamo v peč, nato pa iz peči, sortiramo in prelagamo, tehta okoli osem kilogramov, in to delaš dan za dnem po več ur. Moški vzdržijo pri opravljanju tega dela kvečjemu kakšen mesec, tudi mlajše ženske si poiščejo lažje delo. Ostale smo samo starejše, sicer bolj utrjene, pa kljub temu bolehn.

Menim, da bi nam morali delo olajšati, ne pa, da še zvišujejo norme. Kadar jih ne dosežemo, so tudi osebni dohodki slabi.

Ob 8. marcu bi bilo najlepše darilo za ženske na opekarni to, da bi

Mihaela Šuštar iz TOZD GRAMAT

Foto: D. Bregant

naša deovna doba trajala trideset in ne petintrideset let. Večino namreč skrbi, da ne bo vzdržala takšnih naporov tako dolgo, da bi dočakala zaslužen pokojnino.

Polda Renko

Spoznati življenje z vseh strani, to je bogastvo, ki se odraža na tovarišici

Poldi Renko, zaposleni pri rudniku v Zagorju že od leta 1953.

— Opravljala sem najrazličnejša dela. Začela sem kot pomožna delavka pri zidarjih, bila sem spremljevalka vlaka na žagi, ob delu sem končala administrativno šolo v Ljubljani, nato sem se zaposlila v tajništvu, bila sem tudi v nabavni službi, od 1964 pa vodja kadrovske službe za področje Zagorje. — Pa, saj vsega tega ni treba zapisovati, pravi v smehu, —ker to ne spada k 8. marcu.

Občuduješ jo, ker je krhka, kakršna je, vzdržala tolikšne napore in jih vzdrži še danes, saj poleg službe vestno dela v vrsti družbenopolitičnih organizacij, v otroškem varstvu, socialnem skrbstvu, odboru zavarovancev, krajevni skupnosti, v odboru za ekonomska vprašanja žensk...

— Vsako delo, ki ga sprejem, skušam vestno opraviti, zato sem tudi lansko leto dobila občinsko priznanje.

Ženske pri rudniku se enakopravno vključujemo na vseh področjih. Kot delegatke smo v večini prisotne na sestankih kljub gospodinjstvenemu delu in materinstvu.

Na nekaj bi rada spomnila. Pri nas so v glavnem zaposleni moški in ko pripravljajo pravilnik o delovnih razmerjih, pozabljajo na ženske, in to na manj kvalificirane delavke. Te namreč po petintridesetih

letih dela dobijo tako majhno pokojnino, da morajo prejemati varstveni dodatek. Tudi sprememba delovnega časa ženski ni olajšala položaja. K temu se ni povsod prilagodilo okolje. Vzgoja še vedno sloni preveč na materinih ramenih. Ob teh spremembah pa je zanjo še manj časa. Bomo vzgojili disciplinirane, poštene, delovne ljudi? Na takšnih ljudeh je namreč grajen naš samoupravni sistem.

Srečni smo lahko tudi, kadar znamo pozabiti nase. Tri delavke na separaciji se že leta in leta razdajajo domu — družini in delu na separaciji.

Fani Hren, zaposlena na separaciji šestindvajset let. Na zbiralni mizi v drobilnici II izloča jalovino.

— Če pomislim na čas, ko sem pričela tu delati, se je stanje precej izboljšalo. Mislim na pogoje dela, predvsem pa na zaščito pri delu. Dobimo obleko, obutev, rokavice, preskrbljeno imamo toplo malico. S svojim delom sem zadovoljna. Nisem več mlada. Upokojiti se bom morala starostno, saj so me leta 1954 odpustili iz službe. Takrat sem, kot več poročenih žensk, zaradi pomanjkanja služb morala ostati osem let doma.

Mlajše ženske in moški se za takšno delo, ki ga opravljam, ne odločajo več. Jaz pa sem zadovoljna in si želim le zdravja.

Ivanka Koznik, Julijana Počeha in Fani Hren, so se trenutek oddahnile in pripravile za posnetek.

Foto: D. Bregant

Julijana Počeha je zaposlena na separaciji devetnajst let.

— Še dve leti bom delala, pravi. — Pozno sem se zaposlila, takrat, ko je moral mož invalidsko v pokoj. Pokojnina je bila majhna, doma pa trije otroci.

S svojim delom sem zadovoljna. Nočno delo me ne utruja, navadila sem se ga. Tisti teden, ko delamo ponoči, tudi več zaslužimo, in to štirideset odstotkov dodatka in dobimo brezplačno malico. Tudi sicer lepo zaslužimo. Deset žensk nas je na eni izmeni in se dobro razumemo. Če bo šlo tako naprej, bom kar zadovoljna.

Ivanka Koznik — pralka na usedlinskem stroju.

— Na separaciji sem zaposlena že sedemindvajset let. Delo ni preveč naporno, če le poteka tekoče. Hudo je, kadar pride do kakšne okvare, saj smo povezani z novo separacijo in se potem vse ustavi. Separacija je sedaj precej moderni-

zirana in je delo veliko manj naporno kot včasih. Ker smo tu zaposlene v glavnem ženske, moramo delati tudi ponoči. To me ne moti, ker sem podnevi doma. Imam še dva šoloobvezna otroka, ki imata tako preskrbljeno varstvo, pa tudi gospodinjska dela postorim.

Do pokoja mi manjka res še osem let, pa če ne pride vmes kakšna bolezen, bom že vzdržala.

8. marca se nas vedno spominjo z nageljčkom in boljšo malico, pravijo delavke na separaciji in opekarni.

Menim pa, da bi bilo treba razmisliti o nečem drugem. Nočnega dela tu, kjer so zaposlene po večini ženske, ne bo mogoče ukiniti. Kaj pa beneficirana delovna doba? Večina moških, zaposlenih v premogovnikih, ima beneficirano delovno dobo. Čas bi že bil, da bi razmišljali o krajši delovni dobi tudi za te ženske, ki prav tako opravljajo ena najnapornejših fizičnih del v kombi-natu.

Dragica Bregant

Črnomelj je praznoval svoj občinski praznik

Rudnik Kanižarica je dobil občinsko priznanje

Občani občine Črnomelj so 19. februarja letos praznovali svoj občinski praznik. Praznujejo ga na ta dan v spomin na 1. zasedanje narodno-svobodilnega sveta.

Na slavnostni seji občinske skupščine Črnomelj so letos podelili pet plaket občine Črnomelj. Prejeli so jih: Rudnik rjavega premoga Kanižarica, Radio klub Iskra Semič, Jože Smrekar, Marjan Osole in Jože Butara. K podelitvi plaketa, ki so najvišja občinska priznanja, vsem prejemnikom toplo čestitamo, najbolj pa seveda članom kolektiva rudnika Kanižarica, saj so s svojim delom in prizadevanji v zadnjih letih, kljub težavam naredili velik korak naprej!

V okviru praznovanja občinskega praznika so odprli v Starem trgu ob Kolpi tovarno vodnoinštalaterske opreme in orodja, ki jo je zgradila tovarna Unior iz Zreč. V tej tovarni bo zaposlenih okoli 100 občanov iz črnomaljske in kočevske občine. Stroški gradnje so znašali preko 200 milijonov din. Praznovanje pa so dopolnili tudi z otvoritvijo kulturenega doma v Preloki in novo trgovino z avtomobilskim materialom, pobratili pa sta se tudi lovski družini Črnomelj in Duga Resa. Ti dve občini sta namreč že nekaj let pobrateni.

15. srečanje samoupravljalcev „rdeči prapor“

Kdo ne pozna KRAGUJEVCA, centra Šumadije, kjer so oktobra 1941 okupatorji v nemočnem besu ustrelili preko 7000 rodoljubov. Sovražnikova okrutnost ni poznala meja in med nedolžnimi žrtvami so bili tudi otroci, dijaki, in njihovi profesorji. Kragujevac pa je znan tudi po svoji »rdeči« preteklosti. Razvoj delavskega gi-

banja v Kragujevcu se je pričel pod vplivom Svetozarja Markoviča že okrog 1870. leta. Iz tega obdobja je izredno pomemben dogodek, ki ga poznamo pod imenom »Crveni barjak«. 15. februarja 1876. leta so bile prve demonstracije delavcev v Srbiji. Takrat je bila v Kragujevcu na volitvah potrjena občinska uprava, katere

večino so sestavljali somišljeniki Svetozarja Markoviča. Delavci so ta dogodek proslavili tako, da so na občinski zgradbi izobesili rdečo zastavo z napisom »SAMOUPRAVA«. V spomin na ta dogodek je v Kragujevcu od leta 1969 vsako leto tradicionalna manifestacija — Susret samoupravljača — Crveni barjak. (Rdeči prapor).

Iz odkopnega delovišča v jami rudnika Kanižarica.

Foto: B. Klančar

15. in 16. februarja letos je bilo že petnajsto srečanje samoupravljalcev Rdeči prapor in je imelo delovni naslov: Uresničevanje osebne in kolektivne odgovornosti v borbi za socialistično samoupravno preobrazbo.

Skupaj s še 36 delegati iz Slovenije sem se kot delegat iz Trbovelj udeležil 15. srečanja samoupravljalcev. Srečanje se je pričelo s tradicionalno svečanostjo v čast prvih delavskih demonstracij v Srbiji. V imenu zvezne konference SZDLJ je delegate in goste pozdravil predsednik zvezne konference Marin Cetinič, uvodno poročilo »uresničevanje osebne in kolektivne odgovornosti v boju za socialistično samoupravno preobrazbo« pa je imel predsednik odbora letošnjega srečanja, član CK ZKJ, Boško Krunič. Ob koncu plenarne seje je predsednik skupščine občine Kragujevca Milutin Milojević izročil predstavniku Univerzitetnega kliničnega centra iz Ljubljane listino s plaketo »Rdeči prapor samoupravljanja« kot priznanje za njihovo ustvarjalno ter znanstveno delo na področju medicine.

Po končani plenarni seji se je delo nadaljevalo v dveh komisijah. Tema prve komisije je bila »Krepitev ekonomske in samoupravne odgovornosti kot bistveni faktor ekonomske stabilizacije«, druga komisija pa je svoje delo opravljala pod naslovom »Osebna in kolektivna odgovornost v političnem

sistemu socialističnega samoupravljanja.

Po zaključnem delu komisij je bila 16. februarja druga plenarna seja, kjer je bila na osnovi poročila komisij razprava. Delegati 15. srečanja samoupravljalcev so na sklepni plenarni seji poleg ostalega sprejeli sklep o uresničevanju odgovornosti in si bili v razpravi enotni, da naj odgovornost nosi tisti, ki odloča. V zaključnem delu srečanja Rdeči prapor je bilo poslano pozdravno pismo Predsedstvu SFRJ in ZKJ.

Srečanje samoupravljalcev je svojevrstna oblika srečanja samoupravljalcev Jugoslavije in kot tribuna pomeni praktično izmenjavo samoupravnih izkušenj in njihovo praktično uporabo v naši delovni sredini.

Igor Herman

O liku komunista

Dne 10. februarja letos so se zbrali v Trbovljah za okroglo mizo, vabljeni stari in mladi komunisti. Govorili so o liku komunista, o tem kakšen naj bi bil. Cilj razprav o tej tako pomembni temi je, da je treba člane ZK opozoriti na pogosto zmalíčeno obnašanje, ki ni v skladu s partijskim statutom, niti ni vedno v skladu s človeškim dostojanstvom. Članstvo je treba navajati na skromnost, delavnost, samokritičnost, in druge vrline. Prisluhniti je treba ljudem v združenem delu, v krajevni skupnosti in drugod, ki imajo včasih svoje poglede in stališča do problemov. Utrjevati je potrebno medčloveške in medsebojne odnose med člani ZK in drugimi občani, saj socializem gradimo za človeka. Brez človeka pa ni samoupravljanja. Pogosto se sprašujemo, zakaj člani ZK zamižijo, kadar gre za premalo kulturnen in pristen odnos do starejših ljudi, do sočloveka. Med ljud-

mi mora vladati topel in človeški odnos. Pri tem morajo prav člani ZK prednjačiti.

V razpravi o liku komunista so govorili tudi Lidija Šentjunc, Žiga Kimovec in Lojze Ribič. V zaostrenih gospodarskih razmerah bo zveza

komunistov utrdila svojo veljavo in pomen. Lik komunista se mora popraviti, se mora spremeniti na bolje. Ostati mora avantgarda delavskega razreda. Dobre lastnosti komunista se morajo vnesti v bit slehernega člana ZK.

Obiski v zasavskem združenem delu

V drugi polovici januarja tega leta je tovariš Vinko Hafner, predsednik skupščine SR Slovenije, skupno s sodelavci obiskal Hrastnik. Sodeloval je na območnem revirskem posvetovanju o delegatskem sistemu in njegovem izvajanju. Na razgovoru so prisostvovali predstavniki vseh revirskih občin. Govorili so o raznih pomanjkljivostih, preobširnih dnevnik redih skupščin, slabi povezanosti z delegatsko bazo in ponekod tudi s slabo povezanostjo z ZK. Gradiva, ki jih prejema delegati, so ponavadi zelo obširna, tako da jih delegati težko predelajo. Ugotovili so, da je treba nameniti več skrbi in zainteresiranosti delegatom in rezultati ne bodo izostali. Popoldan so govorili tudi o razlikah med posameznimi občinami, o tem, da kdor bolj varčuje, je običajno na slabšem, o slabi kadrovske sestavi, skupni porabi itd. Tovariš Hafner je ob zaključku dejal, da je potrebna večja doslednost in da bo v letu 1983 bolje, ko bomo vanj zakoračili brez slabih grehov.

Dne 3. februarja pa se je v Trbovljah mudil tudi Tode Kurtovič, član CK ZKJ. Popoldan se je sestal na občinskem komiteju ZKS z vodilnimi predstavniki DPO in občine Trbovlje, nato pa je obiskal delavce Strojne tovarne. Z njimi se je pogovarjal o njihovem položaju v trenutnih gospodarskih težavah. Popoldan se je udeležil seje osnovne organizacije ZK Rudis. Govoril je bil o uresničevanju sklepov 3. seje CK ZKJ in CK ZKS, pa

tudi o materialih, ki so v razpravi za 6. sejo CK ZKS. Ob zaključku obiska je sodeloval tudi na seji občinskega komiteja ZKS Trbovlje. Tu so obravnavali in sprejemali stališča članov ZK iz Trbovelj v zvezi z gradivom za 6. sejo CK ZKS.

Članica sveta federacije Lidija Šentjunc se je 10. februarja mudila v Trbovljah skupno s tovarišem Žigom Kimovcem. Sodelovala je v pogovoru s slušatelji trimesečnega seminarja teorije in prakse marxizma. Govorila je o zgodovini KPS. V pogovoru je odgovarjala na razna vprašanja slušateljev. Popoldan pa sta oba gosta sodelovala na tematski razpravi o liku komunista. V drugi polovici februarja tega leta pa so se mudili v revirjih Miha Ravnik, sekretar predsedstva CK ZKS, ter izvršna sekretarja CK ZKS Emil Štern in Zvonč Filipovič. Popoldan so obiskali Steklarno, kjer so govorili s komunisti Steklarne in Sijaja. Govorili so o njihovih gospodarskih uspehih in težavah, izvozu ter planu za letošnje leto. Razpravljali pa so tudi o nameravani integraciji Steklarne in Sijaja. Tovariš Ravnik je dejal, da morajo komunisti vedeti več kot ostali, saj so avantgarda delavskega razreda, zato mora biti tudi večja pripravljenost za več in boljše delo. Osebnostne interese je treba podrediti skupnim interesom. Popoldan so se udeležili seje medobčinskega sveta ZK revirskih občin v Trbovljah. Razpravljali so o gradivu za 6. sejo CK ZKS. Poudarili so vse-

bino in pristop. Ugotovili so, da bomo pričakovane rezultate dosegali le, če bomo sproti uresničevali tudi naloge. Razpravam o ekonomiki in sedanjem težkem gospodarskem trenutku se ni mogoče izogniti, pač pa je treba o njem razpravljati stvarno. Govorili pa so tudi o idejnopoličnem izobraževanju ter izpopolnjevanju informacijskega sistema ter hitrem, nujnem in kakovostnem obveščanju.

8. maja referendum v Zagorju

Izvršni svet občine Zagorje je pred kratkim potrdil osnutek programa za izvedbo referenduma o IV. samoprispevku. Ta bo 8. maja 1983.

Osnutek programa je pripravil poseben odbor, ki ga vodi Franc Kovač. Obsega devet točk, v njem pa so upoštevane najnujnejše postavke. Splošna stopnja občinskega samoprispevka naj bi znašala 1,5% od neto osebnih dohodkov. Kot že doslej, bodo pri tem veljale nekatere olajšave in oprostitev. Po približnih ocenah naj bi zbrali v naslednjih letih 154 milijonov din.

Iz zbranih sredstev naj bi del namenili za usmerjeno izobraževanje, osnovno izobraževanje in otroško varstvo, modernizacijo občinskih cest, komunalno infrastrukturo in za nekatere ostale potrebe.

V tem okviru naj bi v dokaj zaostrenih pogojih adaptirali dva objekta, in to zgradbo gimnazije in ekonomske šole v Trbovljah, s čimer bi dali svoj prispevek skupno z občinama Trbovlje in Hrastnik in to za naravoslovno matematične in ekonomske usmeritve in zgradbo Partizana v Zagorju, ki bo preurejena za potrebe usmerjenega izobraževanja. V načrtu je tudi obnova Glasbene šole in zagotovitev pogojev za delo v šoli dr. Slavka Gruma. Dogradili bi prizidek k osnovni šoli Ivana Skvarča in nekaj učilnic k osnovni šoli v Mlinšah. Nov otroški vrtec bi zgradili v KS Kisovec, po vsej verjetnosti pa

bo treba priložiti nekaj sredstev tudi k dograditvi otroškega vrtca v Zagorju, ker ga s sedanjim III. samoprispevkom ne bodo mogli dograditi.

Pomemben del sredstev bi namenili tudi za modernizacijo občinskih cest Zagorje — Senožeti, Zagorje — Podkum, Zagorje — Čemšenik, Zagorje — Ravenska vas in še nekatere druge.

S samoprispevkom bi začeli reševati tudi centralno pokopališče v Zagorju in sanacijo oskrbe z vodo. Novo pokopališče bi zgradili v dveh fazah na Mali Golici. Prva faza bi obsegala 5200 m², na njej pa bi uredili 1120 grobov.

Določena sredstva bi namenili še za obnovo Delavskega doma in modernizacijo Medijskih Toplic.

Lahko smo prepričani, da se bodo občani Zagorja tudi tokrat odločili ZA uvedbo IV. samoprispevka, saj nek kraj le na ta način lahko napravi hitrejša korake v svojem nadaljnjem razvoju. (tl)

Uresničevanje

PROGRAMA

IV. SAMOPRISPEVKA

Strokovna tehnična služba SIS občine Trbovlje je pripravila za delegate vseh zborov skupščine občine Trbovlje poročilo o uresničevanju programa skupnosti za izgradnjo družbenih objektov za leto 1982.

Skupnost je dolžna zagotoviti z zbranimi sredstvi samoprispevka program iz IV. referenduma; dolžna je tudi realizirati še odprte obveznosti bivšega Sklada za izgradnjo družbenih objektov, ker je prevzela tudi njegova finančna sredstva. Dolžna pa je organizirati izvedbo tudi drugih družbenih investicij, ki so zajete v družbenem planu občine Trbovlje in se zanje sredstva posebej zagotovijo.

Program skupnosti je bil za leto 1982 najprvo ovrednoten na 99.950.000,00 din, pri čemer je všteti tudi bančni kredit v višini 35.000.000,00 din. Bančnega kredita pa ni bilo mogoče najeti, ker gre za negospodarsko investicijo, tako

da je znašala vrednost programa za leto 1982 le 64.950.000,00 din.

Vseh prihodkov je skupnost v letu 1982 imela 68.516.378,75 din. V tem znesku so prenešana sredstva iz leta 1981, priliv sredstev iz samoprispevka, vračilo kreditov iz bivšega sklada, sredstva skupnosti socialnega varstva za izvedbo programa delavnic za delo pod posebnimi pogoji in drugi prihodki.

V letu 1982 so bila predvidena sredstva za naslednje gradnje:

— izgradnja TV pretvornika Partizanski vrh,

— adaptacija gimnazijske zgradbe v okviru 2. etape izgradnje SŠC,

— izgradnja telovadnice z zakloniščem v okviru I. etape izgradnje SŠC,

— priprava na III. etapo izgradnje SŠC,

— odplačilo kreditov, najetih za uresničitev programov prejšnjih samoprispevkov,

— pokrivanje ostalih stroškov (bančni stroški, svobodna menjava).

a) Za izvedbo programa za leto 1982 so bila porabljena po IV. referendumu naslednja sredstva:

— stroški I. etape	
SŠC	20.958.196,00
— stroški II. etape	
SŠC	11.862.104,55
— stroški III. etape	
SŠC	3.169.772,00
— stroški TV pretvornika	
Partizanski vrh	1.887.778,20
— stroški rekreativnih površin v krajevnih skupnostih	362.984,00
— stroški za ureditev delavnic pod posebnimi pogoji	2.148.011,00
Skupaj:	40.388.845,75
(SŠC — Srednješolski center)	

b) Uresničevanje programa bivšega sklada:

— popravilo osnovne šole v Čečah	587.404,40
— odplačilo kreditov	5.752.190,00
Skupaj:	6.339.594,40

c) Ostali stroški (služba, izvedba referenduma in bančni stroški)

Skupaj: 1.172.614,70

Koncem leta 1982 je bila razlika med prihodki in stroški 20.615.323,90 din, kar tvori raz-

položljiva sredstva v banki na žiro računu, deloma pa so sredstva izločena na posebnem računu SDK za investicije v teku in odprti avansi izvajalcev del.

V okviru I. faze SŠC gradijo telovadnico, galerijo za orodno telovadbo ali gledalce in sanitarije, dva kabineta, prostor za orodje in stopnišče. Svetle dimenzije objekta so 32,30 x 24,00 m. Pod objektom telovadnice je dvojno dvonamensko zaklonišče osnovne zaščite z zmogljivostjo 2 x 200 učencev, ki se v mirnem času uporablja kot garderoba učencev. Zaradi ugodnih zimskih razmer bo objekt verjetno zgrajen do začetka šolskega leta 1983/84.

II. fazo gradnje SŠC je v bistvu predstavljala adaptacija obstoječega objekta gimnazije, ki je bila izvedena v času od 25. 6. do 8. 9. 1982. Urejene so bile sanitarije in drugi prostori.

Za III. fazo SŠC so v letu 1982 pridobili nekatera soglasja in izdelana je bila tehnična dokumentacija.

O TV pretvorniku smo že slišali in pisali. Do marca t.l. bo opravljena sinhronizacija pretvorniških aparatov in antenskih sistemov in opravljen tehnični pregled objekta. V Trbovljah bo treba postaviti nekaj repetitorjev, ki naj bi omogočili boljši sprejem programov TV LJ I. in II. ter TV ZG I.

V okviru programa gradnje rekreativnih površin v krajevnih skupnostih so položili asfalt na igrišču za male športe v KS Franca Fakina. V okviru programa za pridobitev delavnic za delo pod posebnimi pogoji je bil lani odkupljen v Zagorju objekt in pričeta adaptacija. Objekt bo dokončan letos.

V letu 1983 pa so naloge skupnosti naslednje:

— dokončanje objekta telovadnice in zaklonišča za SŠC, predvidoma avgusta 1983,

— vzpostavitev TV pretvorniškega omrežja Trbovelj s postavitvijo repetitorjev, predvidoma julij 1983,

— pridobitev tehnične dokumentacije za adaptacijo in dozidavo OŠ PE Trbovlje Alojza Hohkrauta — preureditev prostorov in gradnja telovadnice v izmeri 700 m² — september 1983,

— zagotovitev kuhinjskih zmožnosti za potrebe celodnevne šole

bodisi skozi projekt obrata družbene prehrane ali pa ob pristopu k izvedbi adaptacije in dozidave OŠ — PE A. Hohkrauta,

— pridobitev zazidalnega načrta in tehnične dokumentacije za športno središče Trbovelj — I. faza, kot prenešana naloga iz predhodnega obdobja,

— zagotovitev dokončanja I. faze vodooskrbe iz Šklendrovca, kot prenešana naloga iz predhodnega obdobja.

Zaradi zaostrenih pogojev in zagotavljanja finančnih sredstev pred pričetkom izvajanja investicij, v III. fazi SŠC se predhodno izvajajo ostale naloge iz samopriskupka. (tl)

Družbeni pravobranilec samoupravljanja v letu 1982

Za revirske občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje deluje v Trbovljah, s sedežem na Rudarski cesti 9, družbeni pravobranilec samoupravljanja. Dela in naloge je tudi v preteklem letu opravljal Florjan Plevnik. Tako kot pretekla leta je tudi za leto 1982 pripravil obsežno poročilo o dejavnosti te funkcije. Njegovo delo zajema pojave, stanje in probleme z ustavo določenega družbenega vodstva samoupravnih pravic in obveznosti in zaščito družbene lastnine. Izraža pa se v družbenopolitični preventivni dejavnosti in v uporabi pravnih sredstev v cilju zaščite družbene lastnine in samoupravnih pravic delavcev.

V letu 1982 je obravnaval skupno 299 zadev (v letu 1981 — 308). Od tega je obravnaval 50 zadev v Hrastniku, v Trbovljah 186 in 63 v Zagorju. Od skupnega števila je bilo 112 opozoril, predlogov in pobud, 101 zadeva je bila uvedena v postopku pred sodiščem, 34 pa je bilo ostalih ukrepov.

Med kršitvami samoupravnih pravic jih je bilo 42 s področja stanovaljskih razmerij, 28 s področja delitve sredstev za osebne dohodke, 19 — disciplinski ukrepi, 18 — svobodna menjava dela, 16 — sklenitev delovnega razmerja, 13 — prenehanje delovnega razmerja, ostali primeri so se nanašali na samoupravno organiziranje, delitev sredstev za skupno porabo, imenovanje poslovnih organov in druge kršitve iz delovnih in drugih odnosov.

Največ kršitev samoupravnih pravic — 202 je bilo v OZD gospo-

darskih dejavnosti, 19 — v OZD družbenih dejavnosti in 26 v ostalih delovnih skupnostih.

Med predlagatelji za reševanje posameznih zadev je bilo 177 delavcev posameznikov, 22 organov iz OZD, 22 pobud je dal družbeni pravobranilec samoupravljanja, 20 organi družbenopolitičnih skupnosti, med ostalimi predlagatelji pa so bile skupine delavcev in anonimneži.

Od vseh zadev je bilo 131 rešenih z opozorili, predlogi in pobudami, 104 z uvedbo postopka pred sodiščem združenega dela oz. pristojnim sodiščem, v 60 primerih pa je bil delavec napoten na pristojni organ. Poročilo DPS omenja tudi razne pojave in probleme, dohodkovne odnose, številne nesreče pri delu, stanovanjsko problematiko itd. (tl)

Pravna služba

SINDIKATOV — USPEŠNA

Marca 1982. je Medobčinski svet Zveze sindikatov revirskih občin s sodelovanjem občinskih svetov Zveze sindikatov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, organiziral pravno službo v pomoč delavcem iz združenega dela. Do konca leta 1982 je ta služba opravila razmeroma obsežno delo. Skupno je obravnavala preko 200 primerov. Največ, t.j. po 80, so jih obravnavali v Trbovljah in Zagorju, okoli 40 pa v Hrastniku.

Ta služba je namreč za delavce, ki se nanjo obračajo, brezplačna.

Na to službo so se obračali predvsem proizvodni delavci, manj pa strokovni delavci in Osnovne organizacije Zveze sindikatov v TOZD in DS. Pravna služba sindikatov je namreč namenjena tudi le-tim. Večina primerov, ki jih je obravnavala pravna služba sindikatov, se nanaša na delitev osebnih dohodkov, stanovanja, disciplinske ukrepe, delovna razmerja, premestitve itd.

Delovanje SLO in DS v DO ZPT

V preteklem letu so bile volitve v samoupravne organe in vodstva družbenopolitičnih organizacij v vseh tozdi in DS, sprejet pa je bil tudi nov zakon o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti, zato je prišlo do precejšnjih sprememb v komitejih in odborih za SLO in družbene samozaščite (komiteji so imenovani na nivoju DO in TOZD, odbori pa na nivoju delovnih skupnosti). Zaradi upokožitev in fluktuacije pa so bile spremembe tudi pri izvajalcih ukrepov pripravljenosti in mobilizacije. Vsi

člani in izvajalci so se seznanili s svojimi nalogami v okviru obrambnih priprav.

Zaradi omenjenih vzrokov smo morali popolniti tudi enote CZ. Za vse novoimenovane člane CZ smo že izvedli tečaj osnovnega programa za člane CZ, strokovni del izobraževanja pa bo v aprilu in maju tega leta.

Združevanje sredstev za potrebe SLO in družbene samozaščite, s tem pa tudi nabava opreme, ni potekalo po sprejetem programu. S spremembo Sas o financiranju SLO in DS so vsi podpisniki do konca leta poravnali svoje obveznosti, tako da bomo v letu 1983 lahko nabavili tudi opremo iz programa za leto 1982.

Izobraževanje vseh struktur SLO in DS tudi ni bilo izvršeno v predvidenem obsegu, ker smo pričakovali, da bo novi zakon o SLO in družbeni samozaščiti prinesel spremembe pri nosilcih izobraževanja in usposabljanja, zakon pa je bil sprejet šele proti koncu leta 1982.

Ugotavljamo, da smo dosegli zadovoljivo raven sodelovanja tudi med TOZD, DS, DO ter med občinskimi organi, premalo pa s krajevnimi skupnostmi. Temu sodelovanju bomo morali posvetiti v prihodnosti več pozornosti.

T. I.

Svetovna konferenca

ZA ENERGIJO

Svetovna konferenca za energijo je specializirana mednarodna organizacija za energijo. Ustanovljena je bila leta 1924 s sedežem v Londonu. Doslej je pripravila 26 zasedanj. Naslednje zasedanje bo letos v New Delhiju v Indiji, in to pod naslovom »Energija — razvoj — kakovost življenja«.

Konferenca je imela v začetku 24 članic držav ustanoviteljic, med katerimi je bila tudi naša. Sedaj pa je v njenem članstvu 80 držav z vseh kontinentov, od katerih je več kot polovica držav v razvoju. S svojo dejavnostjo ta svetovna organizacija pomaga pri razvoju in mirnodobskem izkoriščanju energetskih virov, pri čemer ne zajema le tehnično tehnoloških aspektov vseh razpoložljivih virov energije, primarnih in sekundarnih, pač pa tudi ekološka, ekonomska, družbena in politična vprašanja, ki so povezana z razvojem in koriščenjem energije. Na ta način zmanjšuje razliko med razvitimi in nerazvitimi državami. V naši državi je imela ta konferenca dve zasedanji, in to leta 1957 in 1973. (tl)

Tone Kralj: Rudar se poslavlja od družine, ko odhaja v partizane. Iz gra fičnega cikla rudar

Povezovanje rudarstva in strojogradnje Jugoslavije

Že nekaj let so delovne organizacije premogovništva in delovne organizacije strojne in elektroindustrije Jugoslavije povezane s samoupravnim sporazumom o dolgoročni sodelavi pri izgradnji in rekonstrukciji rudarskih kapacitet in pri izdelavi opreme za rudarstvo. Cilji tega sporazuma so uskladiti potrebe po strojni in elektro opremi med rudarstvom in strojogradnjo ter elektroindustrijo. Nadalje, da jugoslovanski proizvajalci opreme za rudarstvo čimbolj razširijo svoj program, ga med seboj razdelijo, poenotijo in

tipizirajo ter da smo čimmanj odvisni od uvoza opreme. Tudi uvozno problematiko rešujejo sporazumno, tako da čimmanj po nepotrebnem uvažajo oziroma čimbolj racionalno. Izvajanje tega sporazuma spremlja poseben odbor, strokovne zadeve pa opravljajo strokovne službe JUMEL v Beogradu (Združene jugoslovanske strojogradnje in elektroindustrije). Iz Zasavja sta člana tega sporazuma REK in STT. Do sedaj so že doseženi vidni uspehi, odnosi pa so se že tako spremenili, da je potrebno sporazum

delno dopolniti. V naslednjih mesecih bo v javni razpravi nov sporazum. Odbor bo moral v bodoče zlasti usklajevati proizvodne programe proizvajalcev opreme s potrebnimi rudarstva. Manj pa bo treba delovati na področju urejanja problematike uvoza opreme, saj je večji del opreme treba uvažati le zato, ker je bila strojogradnja v preteklosti premalo organizirana in premalo povezana z interesi rudarstva.

Janko Koritnik

Junaki Španije

(nadaljevanje)

Spomini španskega borca Staneta Bobnarja na boj in borce iz Revirjev

Iz Madrida je krenila dolga kolona vozil, naloženih s tanki, topovi in drugim orožjem proti Valenciji in naprej v Ardon. Nameravali smo začeti ofenzivo proti Francovi vojski na tem odseku in s hitrimi napadi zavzeti utrjena mesta Quinto in Belehite ter osvoboditi Zaragozo. Tako bi razbremenili naše enote, ki so branile severne dele Španije okrog Santanderja in Bilbaya pred silnimi napadi Francove, Hitlerjeve in Mussolinijeve vojske.

Premik naših enot je potekal hitro in brez vsakega hrupa. Ustavljali smo se poredko, le toliko, da smo opravili najnujnejše. Kmalu smo dospeli na bojno področje in z vso naglico uredili vse potrebno za napad. Komandir in komisar naše čete sta nam v kratkih potezah orisala namen ofenzive in naloge čete Matije Gubca in bataljona Dimitrov Vodnik voda Fetahagić je predlagal svoj vod. Vse je bilo nared. Mitraljezec Gojko Bjedov in jaz sva urejala svoje orožje in municijo. Proti večeru smo imeli malo več časa, da smo se spoznali med seboj. Četa je štela okrog 120 borcev vseh jugoslovanskih narodnosti. Pogovor je

potekal tovariško in v borbenem vzdušju, mogoče nekoliko razdrobljeno. Poleg Srbov, Hrvatov, Črnogorcev, Makedoncev, smo bili tudi Slovenci, največ iz Polja in Trbovelj. Vsi smo bili mladi in zdravi, zelo mlad pa je bil Srečko Vidic iz Trbovelj, nežen in prikupen fant. Tu je bil Rudi Češnovar, visok in postaven, Avgust Jazbec in drugi. Kmalu smo plegli. Še pred zoro se je taborišče na mah razgibalo. Sledila je razporeditev po domjenem načrtu. Enote so krenile proti bojnim položajem. Pred nami se je razprostirala široka in plitva dolina, neporaščena in trda aragonska zemlja. V ozadju so se videli obrisi mesta Quinta. Deloma ga je zakrival greben in mogočni cerkveni stolp se je odražal na obzorju, kot da nam preti. Na desni, nedaleč od mesta, so se risali nevisoki bregovi pogorja. Nad vso pokrajino, ki jo je začelo oblivati toplo jutranje sonce, je vladala napeta tišina. Slišalo se je samo topotanje naših korakov in žvenketanje orožja. Napadalna vrsta borcev čete Matije Gubca se je blizala jurišnem položaju, levo in desno pa so bile druge čete bataljona Dimitrov. Tedaj je začelo udarjati po naših vrstah najprej iz pušk, sprva poredko, nato vedno močneje

iz mitraljezov, končno so zazvižgali nad našimi glavami topovski izstrelki. Niti za trenutek se ni borbeni vrsta zamajala, pohod do jurišnih položajev se je po navodilih strumno nadaljeval. Napetost in tišina sta prenehali, po žilah naših borcev je kri močneje zaplala in stopnjevala borbenost. Vso pozornost smo usmerili na odkrivanje strelnih pozicij sovražnika. Kmalu smo ugotovili, da je najmočnejša v cerkvenem stolpu, s katerega je bil najboljši pregled nad celotnim področjem, in desno celo na grebenih pogorja Purburell. Borbeni vrsta je prešla čez odkrit prostor in se ustavila za dolgim položnim bregom, ki nas je ščitil pred mitraljezi. Komandir čete je dal povelje. Postavili smo se na strelske položaje, tako da smo videli sovražnikove betonske bunkerje, od koder je bruhal na nas ogenj, in usmerili proti njim svoje orožje. Gojko Bjedov, študent iz Knina, in jaz sva hitro našla primeren prostor na bregu, kjer sva postavila mitraljez in odprla ogenj na najbližji bunker, od koder so švigali na nas rafali iz težkih mitraljezov in pušk. Kmalu sva opazila, da tudi iz cerkvenega stolpa, ki je bil zgrajen iz debelih blokov, švigajo krogle. Sovražnika nismo videli, skrit je bil za visokimi in močnimi obrambnimi pregradami, od koder so lahko brez skrbi streljali. Dobro bi bilo, če bi zavarovala vsaj najini glavi pred krogami. Toda breg, na katerem smo bili, je bil čist kot odprta dlan,

ni bilo kamenja, zemlja je bila trda, tako se v naglici ni dalo izkopati obrambnega nasipa. Položajni ogenj iz naših orožij ni kaj prida škodil utrjenemu sovražniku za močnimi pregradami v bunkerjih in cerkvi. Dokler se ni oglasilo naše topništvo, niso dali povelja za splošni naskok. Medtem pa se je boj z vso srditostjo nadaljeval. Ponosni junak in simpatični tovariš Gojko Bjedov je padel med prvimi. Oglasilo se je naše topništvo. Sledil je naskok. Komandir čete Mijat Mošković se je dvignil in zapovedal naskok. Že tisti trenutek je obležal mrtev, zadet v čelo. Vodstvo čete je prevzel Ivan Gošnjak, ki je nadaljeval napad. Topništvu ni uspelo razbiti sovražnikovih obrambnih točk. Morali smo se umakniti. Četa je utrpela nove izgube. Bilo je nekaj mrtvih in ranjenih in smo jih morali rešiti z obstreljevanega področja. Medtem se je sonce visoko povzpelo. V prejšnjih dneh segreta in preko noči ohlajena zemlja se je ponovno razžarela v vsej avgustovski moči. Huda vročina, po kateri so znane argonske planjave, je iz nas izcedila ves znoj in moči, mučila nas je huda žeja. S tovarišem sva bila zadolžena, da prineseva vodo. Naložila sva čutare na ramena. Ogibala sva se nevarnih točk. Cisterna z vodo je bila zakopana v zemlji. Voda je bila dokaj hladna, toda preden sva se vrnila, je bila sparjena in skoraj nepitna. Vendar so bili borci zadovoljni tudi s tako. Za silo smo se odžejali. Medtem je borba divjala na vseh področjih bojne linije, levo in desno od naše čete. Ponovno smo napravili manjši izpad a tudi to pot nismo prodrli do mesta. Imeli smo nekaj ranjenih, med njimi tudi: komisarja čete Ivana Stimca, komandirja voda Fetahagića, Viktorja Jeriho in Toneta Drašnerja, ta ni mogel hoditi in smo ga štirje odnesli v zaledje do sanitetne postaje. To pa ni bilo lahko. Pot je vodila preko močno obstreljevanega področja. Zavili smo ga v vojaško odejo in ga naglo nosili skozi ognjene zapore. Vso pot so nas obstreljevali. Že smo mislili, da smo srečno prispeli v kritje, ko se je eden od nas, ki smo nosili Drašnerja, zgrudil. To je bil Peter Kuret, primorski Slovenec. Zadeti je bil v glavo in smo mislili, da bo umrl. Vendar smo srečno prispeli v sanitet-

no postajo. Imel je hudo poškodovano lobanjo. Padel je leto dni kasneje, ko se je kot invalid pridružil bojnim enotam na eberski fronti.

Naša četa se je ponovno pripravljala na naskok. Zaradi močnega ognja, ki ga je na nas usmerjal dobro zavarovani sovražnik, nismo mogli prodreti z našim lahkim orožjem. Na pomoč nam je prišlo nekaj ruskih tankov. Pripravili so tudi topove. Šest ruskih dvokrilnikov, imenovanih. Po 2, je preletelo sovražnika. Ta letala niso bila bombniki ali lovci, so pa lahko nosila manjše bombe, ki so jih sedaj odvrгла na sovražnika. Sledil je izpad naše čete, ki je v okrilju tankov lažje prodirala. Kmalu smo se znašli pri prvih mestnih poslopjih. Vnela se je bitka za posamezne hiše. Sovražnik se je trdovratno upiral. Ob naskoku na cerkvene zidove se je ob meni znašel Rudi Češnovar, borec iz Trbovelj. Spretano sva se prebijala med hišami in obstreljevala cerkvene zidove, od koder je švigal plamen iz mitraljezov in pušk. Čez zid sva vrgla nekaj ročnih bomb in napredovala. Ko sva skočila preko nezavarovanega terena, je bil Rudi zadet v glavo. Kljub temu se je obdržal na nogah in se umaknil v zaklon. Od tedaj se z Rudijem nisva več videla, spomin nanj pa mi je ostal vedno svež in spoštljiv. Tovariš Gošnjak nas je kot komandir čete vodil na glavno cesto, kjer je bil sovražnik močno zasidran. Le počasi smo napredovali od hiše do hiše. Cesta je bila v vsej dolžini pod močnim ognjem. Na koncu je bila ob železniški postaji in velikem mlinu postavljena pregrada iz vreč, polnih moke. Za to barikado so se utrdili zagrizeni falangisti in streljali vzdolž ceste. Pri napredovanju je bil komandir Gošnjak ranjen v prsi. S tovarišem Rometom iz Zadvara pri Ljubljani sva opazila, da je krogla, ki je ranila komandirja, priletela iz bližnje hiše. Hitro sva se splazila tja in ujela falangista, ki je dobro zamaskiran streljal na naše nezavarovane borce. Pod vodstvom tovariša Peka Dapčevića smo jih do večera pregnali s tega sektorja. Medtem so druge enote bataljona Dimitrov čistile ostale predele mesta in okolice. Najmočnejši odpor je bil v cerkvi. Nekje v bližini je bil ranjen Aleš Bebler, ko je z izvidnico v nočnih urah

vpadel v sredo sovražnikove postojanke.

Zgodaj zjutraj se je boj okrog mogočne cerkve nadaljeval. Sovražnik se ni hotel predati. Skozi ozko lino so prišli iz cerkve samo ranjenci. Že prejšnji dan so borci polili z bencinom notranjost cerkve, toda zgoreli so samo leseni predmeti. Mogočno zidovje in za njim zagrizeni Francovi vojaki, zbrani okrog dušnega pastirja, so še naprej kljubovali. Naše divizijsko vodstvo se verjetno ni rado odločilo, da bi cerkev obstreljevali in rušili s topovi.

Napad na cerkev smo pripravili pozno dopoldne, ko je bilo sonce že visoko in je neusmiljeno žgalo. Zbrani okrog zidov, v kritju pred sovražnikovimi strelji, smo premišljevali, kako naj izbojujemo še zadnjo zmago. Med nami je bil tudi mladi Srečko Vidic iz Trbovelj, že precej ožgan v obraz. Gledala sva v jasno, modro nebo. Nenadoma so se pokazala visoko nad nami letala. Nismo mislili, da bodo vrgli bombe, ker so bili njihovi ljudje še v cerkvi. Toda motili smo se. Od bombnikov so točno v naši smeri poletele bombe. Hitro smo polegli ob cerkveni zid in zaslišali več zaporednih eksplozij. Nekaj me je zbolelo na glavi. Skočil sem pokonci in snel čelado z glave. Otipal sem se. Rana na srečo ni bila globoka — čelada me je obvarovala. Toda take sreče ni imel Srečko, ki mu je granata odtrgala nogo. Hitro smo ga spravili v zaklon, ga za silo povili in odnesli v zaledje. Od tedaj Srečka nisem več videl. Kasneje sem zvedel, da je umrl. Pokopan je nekje v argonski zemlji.

Kmalu zatem so se predali tudi falangisti v cerkvi. Mesto Quinto je bilo osvobojeno. Prebivalci so se počasi vračali v svoje hiše. Sprva so bili zaskrbljeni, ko pa so videli, da smo do njih prijazni, so se razživel in spoznali lažno fašistično propagando o naših namenih.

Stane Bobnar

Iz gradiva Revirskega muzeja
ljudske revolucije Trbovlje

(nadaljevanje sledi)

*****

Posvetovanja simpoziji

V času od 9. do 13. maja 1983 bo na Kozari jugoslovanski simpozij o rudarskih merjenjih. Pokrovitelj tega simpozija bo rudnik železne rude Ljubija.

Na 5. jugoslovanskem simpoziju o rudarskih merjenjih bo okvirna tema: Rudarska merjenja v sodobnem rudarstvu. Strokovne teme, ki jih bodo udeleženci simpozija obravnavali, pa bodo: sodobni instrumenti in pribori, obdelava podatkov in sodobna računska tehnika, rudniški načrti in grafična dokumentacija, merjenja eksploativnega območja in poškodbe objektov in organizacijski problemi rudniških jamomernic.

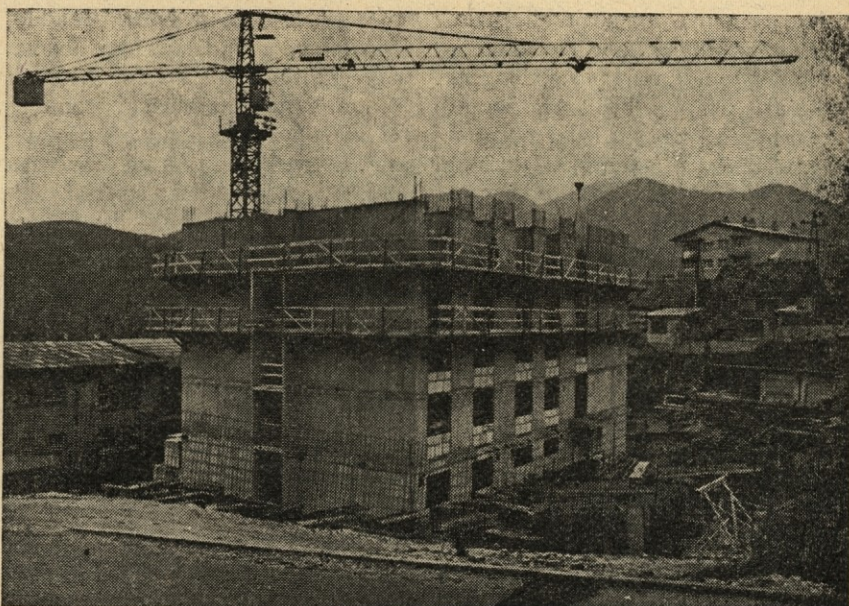
Uvodne referate pripravljajo strokovnjaki iz ustreznih fakultet iz Ljubljane, Beograda in Zagreba.

Vesti iz zdravstva

INFORMACIJA O PROBLEMATIKI ZDRAVSTVENEGA VARSTVA V OBČINSKI ZDRAVSTVENI SKUPNOSTI HRASTNIK

Skupščina Občinske zdravstvene skupnosti Hrastnik je imenovala delovno skupino, ki je pripravila informacijo o celoviti zdravstveni problematiki v zdravstveni skupnosti Hrastnik, s katero vas v celoti seznanjamo.

V Občinski zdravstveni skupnosti si delavci iz vseh temeljnih samoupravnih sredin in drugi delovni ljudje ter občani po načelu solidarnosti zagotavljamo zdravstveno varstvo in socialno varnost za čas odsotnosti z dela nad 30 dni zaradi poškodb na delu, poklicnih in drugih bolezni ter za ves čas odsotnosti zaradi izolacije, nege in spremstva prizadete o-

Samski dom v Trbovljah je sicer že pod streho, čeravno ga fotografija prikazuje še brez nje. Nastala je namreč 17. decembra prejšnje leto. Dela izvaja SGD Beton, TOZD Operativa Zasavje Trbovlje. Zima je bila do februarja razmeroma lepa, brez snega, zato so z deli lahko pohiteli.

Foto: B. Klančar

sebe. Pravice in obveznosti tako uporabnikov kot izvajalcev opredeljuje Zakon o zdravstvenem varstvu, samoupravni sporazum o temeljnih plana skupnosti za obdobje 1981-1985 ter drugi sporazumi, ki natančneje določajo posamezne pravice in obveznosti, njihov obseg ter pogoje in načine uresničevanja letih. V vseh do sedaj sprejetih dokumentih je izpostavljeno dejstvo, da so delavci v združenem delu, drugi delovni ljudje in občani, dolžni skrbeti za svoje zdravje in za svoje zdravstveno varstvo ter so zanj tudi odgovorni. Ko pa ugotavljamo gibanje storitev in stroškov zdravstvenega varstva tekom leta 1982, pa ugotovimo, da vsi skupaj premalo skrbimo za svoje zdravje in s tem škodujemo samim sebi, povzročamo pa hude težave tudi celotni družbi, ki mora zagotavljati finančna sredstva za celotno zdravstveno varstvo. Zavedati se moramo, da je slovensko zdravstvo visoko razvito in svetovno priznано, kar pa pomeni, da je tudi zelo drago. Prav to, pa zaostrene pogoje gospodarjenja, bi morali imeti stalno pred očmi, kadar hočemo na kakr-

šenkoli način koristiti zdravstvene storitve.

Zakon o zdravstvenem varstvu in razni sporazumi nudijo vsem uporabnikom zelo širok krog pravic ravno tako širok pa je tudi krog tistih, ki k stroškom zdravstvenega varstva nič ne prispevajo. Praktično večina stroškov zdravstvenega varstva bremeni Občinsko zdravstveno skupnost. Prav zaradi tega se skupnost ob vsakem nepredvidenem povečanju obsega zdravstvenih storitev srečuje s problemom zagotavljanja zadostnih finančnih sredstev, ki so bolj ali manj mesečno omejena. Tako ima skupnost vsak mesec točno določena sredstva, s katerimi razpolaga, na drugi strani pa na obseg storitev po posameznih mesecih nima nobenega vpliva.

Zaradi tega se je v letu 1982 Občinska zdravstvena skupnost znašla v situaciji, ko ni mogla več tekoče poravnati prejetih računov posameznim zdravstvenim organizacijam, ki so bile upravičene prejeti plačilo za opravljeno delo. Že v prvi polovici leta 1982 smo ugotovili, da se je močno povečal obseg stori-

tev osnovne in bolnišnične zdravstvene dejavnosti.

Razkorak med pravicami iz zdravstvenega varstva in pa finančnimi možnostmi celotnega gospodarstva v naši občini in v celi Sloveniji je očiten in prisoten že dalj časa ter se stalno povečuje. Prav zaradi tega je bil decembra 1982 dopolnjen in spremenjen Zakon o zdravstvenem varstvu.

S temi spremembami pa se pravice v primerjavi z dosedanjjo ureditvijo skoraj v ničemer ne spreminjajo, pač pa so zaostrena merila za njihovo uresničevanje. Na tak način naj bi dosegli racionalnejše in odgovornejše vedenje uporabnikov in izvajalcev programov zdravstvenega varstva. Zakon in vsi sprejeti sporazumi natančno opredeljujejo kategorije uporabnikov, ki so dolžni plačevati participacijo, oz. so je oproščeni, pa tudi kategorije bolezni, za katere nihče ne plačuje participacije za zdravljenje.

V sedanjí zaostreni gospodarski situaciji, ko so prizadevanja celotne družbe usmerjena k stabilizaciji gospodarskih razmer, pospeševanju izvoza ter zmanjševanju vseh oblik splošne in skupne porabe, je nujno potrebno omejiti tudi zdravstveno potrošnjo.

Da je poraba na področju zdravstva zares velika, nam povedo že naslednji podatki:

— v letu 1980 smo samo v naši občini izdvojili za kritje stroškov zdravstvenega varstva 72.769 tisoč din (cca 7,3 stare milijarde din);

— v letu 1981 103.394 tisoč din (cca 10,3 stare milijarde din);

— za leto 1982 pa ocenjujemo, da bo ta številka precej večja in bo znašala okoli 133.000 tisoč din (cca 13,3 stare milijarde din).

To so številke, ki povedo koliko združeno delo v Hrastniku izdaja za zdravstvo.

Zelo problematičen je v naši občini tudi bolniški stalež. Glede na odsotnost z dela zaradi različnih vzrokov smo že dalj časa na vrhu v SR Sloveniji.

Izostajanje z dela pušča na vseh področjih hude posledice:

— ovira nemoten in kontinuiran potek delovnih procesov v vseh temeljnih samoupravnih sredinah;

— terja angažiranje ogromnih sredstev za nadomestila osebnih dohodkov (praktično za nedelo);

— slabi vsa stabilizacijska prizadevanja naše družbe itd.

Na tem področju zaenkrat ni občutiti nobenih premikov na boljše. To pa pomeni, da se sploh še ne zavedamo, kaj pomeni izostajanje z dela za naše gospodarstvo. Prepričani smo, da bo mogoče sedanje stanje na tem področju izboljšati, vendar šele takrat, ko bodo posamezne temeljne samoupravne sredine pokazale večji interes za reševanje teh zadev. Veliko več pozornosti bo treba posvetiti varstvu pri delu, varstvu okolja in pa predvsem skrbi vsakega posameznika za

svoje zdravje. Seveda pa to ne more biti samo naloga uporabnikov, ampak tudi izvajalcev zdravstvenega varstva.

Tudi ti morajo na svojem strokovnem področju storiti vse, kar je v njihovi moči, da bi s tem dali svoj prispevek k stabilizaciji.

Na podlagi dopolnjenega Zakona o zdravstvenem varstvu bo še v I. trimesečju 1983 sprejet samoupravni sporazum o uresničevanju zdravstvenega varstva v naši skupnosti, ki bo bolj ali manj poenoten v celi republiki in na podlagi katerega bo združeno delo moralo financirati neposredno v veliko večjem obsegu kot doslej uresničevanje zdravstvenega varstva in zagotavljanje socialne varnosti. V ta namen ste že prejeli delegatski obveščevalec Zdravstvene skupnosti Slovenije št. 33 z dne 14.1.1983, v katerem je objavljen omenjeni sporazum.

Tone Hančič

Zdravljenje

ALKOHOLIKOV BO ODSLEJ V LJUBLJANI

S 4. januarjem 1983 je Center za zdravljenje alkoholikov Univerzitetne psihiatrične klinike Ljubljana začel v celoti delovati v Centru za mentalno zdravje, Poljanski nasip 58, Ljubljana. Do tega dne je bil bolnišnični oddelek namreč dislociran na Škofljico.

S preselitvijo oddelka Škofljica je center dobil tudi možnost ustrežnejšega sodelovanja s predstavniki delovnih organizacij. Tako sodelovanje namreč bistveno pripomore k uspehu zdravljenja.

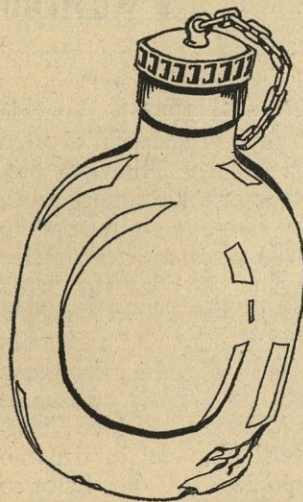
Sodelovanje bo potekalo vsako prvo soboto v mesecu od 8. ure do 11.30 v Centru za zdravljenje alkoholikov (Center za mentalno zdravje, Poljanski nasip 58, Ljubljana, II. nadstropje). Nekaj tega časa bodo namenili skupnemu razgovoru predstavnikov delovnih organizacij in terapevtov. Po tem razgovoru pa

bodo pogovori v skupinah, v katerih se zdravijo posamezni pacienti.

Kadar bo kdo izmed naših delavcev sprejet na zdravljenje v Center, nas bodo o tem takoj obvestili in prosili za sodelovanje.

Tako sodelovanje je po mnenju centra najbolj smiselno za neposrednega nadrejenega pacienta, neposrednega sodelavca ali pa socialnega delavca oz. kadrovnika.

Tone Hančič

Jo.

Prešernove nagrade podeljene

Dne 7. februarja 1983, na predvečer slovenskega kulturnega praznika, so v Cankarjevem domu v Ljubljani podelili Prešernove nagrade in nagrade Prešernovega sklada.

Prešernove nagrade so prejeli: pisateljica Mira Mihelič, skladatelj Primož Ramovš in kipar Slavko Tihec.

Nagrade Prešernovega sklada pa: Ivo Ban, Janez Bermež, Vesna Gaberščik-Ilgo, Andrej Kokot, Mojmir Lasan, Branko Madžarevič, Adriana Marož, Peter Ternovšek, Milan Pogačnik in pihalni kvintet RTV Ljubljana (Jože Pogačnik, Božo Rogelja, Alojz Zupan, Jože Falout in Jože Barič).

Vsem iskrene čestitke! Posebno to velja za Miro Mihelič, ki je v treh svojih romanih obravnavala Trbovlje, kjer je preživela dobršen del svoje mladosti in Alojzu Zupanu, prvemu klarinetistu orkestra RTV Ljubljana in pomočniku dirigenta Delavske godbe v Trbovljah.

(tl)

Priznanja kulturnim delavcem v Revirjih

Dne 4. februarja 1983 je potekala v večernih urah v gledališki dvorani Delavskega doma v Trbovljah proslava slovenskega kulturnega praznika. Pripravila jo je Kulturna skupnost Trbovlje. Predsednik skupščine Kulturne skupnosti Trbovlje Janez Ocepek je po utemeljitvi podelil štiri plakete Tončke Čeč zaslužnim trboveljskim kulturnim delavcem. Te plakete so najvišje priznanje kulturnim delavcem. Plaketo Tončke Čeč tvori pisni del in denarno priznanje po 2.500,00 din. Letos so

jih prejeli: Jože Bernot, Mihael Gunzek, Vinko Kovačič in Jelka Rojšek. V kulturnem delu proslave so sodelovali RELIK z otvoritvijo svoje razstave in mešani pevski zbor Slavček pod vodstvom zborovodje Jožeta Skrinarja, ki se je predstavil s celovečernim koncertom.

Dne 8. februarja 1983 zvečer je bila v zagorskem Delavskem domu enaka proslava. Ob tej priložnosti so podelili priznanja in nagrade dr. Slavka Gruma najzaslužnejšim kulturnim delavcem. Letos so jih prejeli: Vinko Kramar, Slavica Gregl in Slavko Jan. Priznanje tvori pisni in denarni del. Ob tej priliki je bila odprta likovna razstava del udeležencev lanskega Izlaške likovne kolonije. V kulturnem programu so sodelovali dijaki gimnazije in ekonomske šole ter pedagoške akademije. Spregovoril je Drago Butja, predsednik občinskega sindikalnega sveta Zagorje. Za podeljena priznanja pa se je zahvalil Slavko Jan. Ob otvoritvi razstave je spregovoril Nande Razboršek.

Vsem prejemnikom visokih priznanj naše čestitke! (tl)

Uspešna predstavitev Slavčka

Omenili smo že, da je 4. februarja imel Mešani pevski zbor Slavček v okviru proslave slovenskega kulturnega praznika svoj celovečerni koncert. Pripravil ga je pod vodstvom svojega dolgoletnega zborovodje in skladatelja Jožeta Skrinarja v gledališki dvorani Delavskega doma. Na koncertu je nastopilo 50 pevcev in pevk. Predstavili pa so se z deli iz renesanse, romantike in s prirejanimi narodnimi pesmimi. Kot vedno doslej se je zbor tudi tokrat predstavil v najboljši luči v vseh pogledih, tako v disciplini, izboru del, pevski kulturi in kar je najpomembnejše, z veliko zbranostjo in notranjo nujno.

Na koncertu so bila zastopana dela Jacobusa Gallusa, O. di Lassa, U. Vrabca, A. Foersterja, Marolta — Skrinarja, S. Mokranjca, A.

Srebotnjaka, I. Matetič — Ronjgova, P. Liparja, D. Švare, A. Jobsta, R. Simonitija, P. Kernjaka in Milka Škoberneta. Na koncu je zbor zelo navdušene poslušalce razveselil še z dodatno skladbo. Zboru, solistom in zborovodji vse priznanje in čestitke k zelo uspešni predstavitvi! (tl)

Domači likovniki so se predstavili

Dne 4. februarja je bila pol ure pred začetkom proslave ob letošnjem kulturnem prazniku odprta tradicionalna likovna razstava članov likovne sekcije RELIK, ki deluje v okviru Svobode Center Trbovlje. Razstava bi morala biti odprta že za lanskega letni dan republike, vendar je bila zaradi takratne zasedenosti galerije prenešana na nov termin. Nekaj uvodnih besed je spregovoril predstavnik galerijskega sveta, otvoritveni govor pa je imel predsednik skupščine kulturne skupnosti Trbovlje Janez Ocepek. Ob otvoritvi je nastopil tudi MPZ Slavček z dvema skladbama pod vodstvom Jožeta Skrinarja.

Na razstavi, ki je bila nato odprta deset dni, se je predstavilo v najrazličnejših tehnikah 24 članov te sekcije, in sicer z enim, nekateri z dvema, s tremi, dva pa celo s štirimi deli. Letos so se predstavili naslednji avtorji: Alojz Nadrah, Jože Ovnik, Metod Lavrini, Bojan Pikel, Jernej Kreže, st., Alojz Lesar, Dragi Račič, Helca Krasnik, Franci Ostanek, Jože Potokar, Milan Kuhar, Marjana Holešek, Jože Arzenšek, Iztok Perme, Jernej Kreže, ml., Božo Stritar, Franja Grčar, Ernest Špilar, Vanda Besednjak, Ivan Žgalin, Zdravko Dolinšek. Prvikrat so se predstavili tudi trije pionirji, med temi Andrej Zorko in Urška Bajda. Skupno je bilo razstavljenih 53 del. Tudi tokrat je dela izbral mentor sekcije Franc Kopitar, akademski slikar.

Na tej razstavi smo lahko vnovič opazili velik napredek članov RELIK-a pri izbiri motivov, raznovrst-

nosti tehnike in uporabi različnega materiala. Lahko trdimo, da je do- slej razstavljalo največje število čla- nov te sekcije in domala vsi so se predstavili s svojimi deli v najboljši luči. Razstavo je obiskalo veliko število obiskovalcev. Bila je v likov- ni galeriji Trbovlje v Delavskem domu.

T. Lenarčič

IZPOSOJENI TRENUTKI RESNICE

Aforizem je koncentrirana misel in je v miselnosti, kar je v literaturi pesem.

Josip Vidmar

K plemenitemu človeku spadajo stvari, katerih nobene nisem sposo- ben: človečnost, ta rešuje potrnost; modrost, ta rešuje dvomov; pogum, ta rešuje strahu.

Konfucij

Svet je gledališče, v katerem naj- slabši igralci igrajo največje vloge.

Aristonim

Človek je premagal naravo prej, kot se je naučil obvladati sebe.

Albert Schweitzer

Človek mora izginiti, kar naprej pa biva človeštvo in z njim bo ostalo, kar je storil človek.

France Prešern

Nobena stvar ne naredi človeka srečnejšega kot njegovo lastno pre- pričanje, da je naredil najboljše, kar je mogel.

Mihajlo Pupin

Zares, kratko življenje. Človeku bi lahko privoščili, da ga preživi vese- lo od jutra do večera.

J. W. Goethe

Zlobni jeziki so strašnejši od revol- verjev.

A. S. Gribojedov

Največje veselje je tisto, ki ga nismo pričakovali.

Sofokles

Ženske solze zaležejo veliko, stane- jo pa malo.

Španski pregovor

Bistvo hrabrosti ni v tem, da vam srce ne trepeče, temveč v tem, da za to nihče ne ve.

E. F. Benson

Največji lažnivec na svetu je: »Go- vori se«.

Mallode

Nihče ne ljubi domovine zato, ker je velika, temveč zato, ker je nje- gova.

Ljudska modrost

Kdor poje rad, ostaja mlad.

Fr. Marolt

Pestrost kulturnih prireditev

V zadnjem enomesečnem obdobju se je zvrstilo na območju, na kate- rem deluje naš kombinat, večje šte- vilo raznih prireditev. Nekaj jih bomo omenili v tem običajnem me- sečnem pregledu.

Koncerti

Dne 4. februarja je imel Mešani pevski zbor Slavček — Svoboda Center, Trbovlje, svoj celovečerni koncert v dvorani Delavskega doma Trbovlje. Koncert je potekal v o- kviru osrednje proslave slovenskega kulturnega praznika. Zborovodja Jože Skrinar.

Isti dan, to je 4. februarja, sta gostovala v Delavskem domu v Za- gorju pevski zbor in orkester iz Domžal. Nastopili so v okviru celo- večernega koncerta na temo »Tri- najst priljubljenih«.

Igre

Dne 27. januarja je v Delavskem domu v Hrastniku gostoval v okvi- ru abonmaja »Teater u gostima« z Reljo Bašičem in drugimi.

Likovne razstave

Dne 4. februarja je bila odprta v likovni galeriji Trbovlje v Delav- skem domu kolektivna razstava del članov likovne sekcije ob sloven- skem kulturnem prazniku, in sicer do 15. februarja.

Dne 8. februarja je bila odprta likovna razstava del udeležencev lanske letošnje izlaške kolonije. Sodila je v okvir osrednje proslave ob le- tošnjem slovenskem kulturnem praz- niku. Odprta je bila 10 dni.

Zabavni večeri

28. januarja je potekal v Delavskem domu v Hrastniku Večer športa, glasbe in razvedrila v organizaciji SITKS in ZTKO Hrastnik.

19. januarja je gostoval v Domu Svobode 2 v Trbovljah plesni or- kester RTV Ljubljana pod vodstvom Jožeta Privška v okviru tradicional- ne oddaje »iz kolektiva za kolekti- ve«.

Oddaja je bila namenjena za ko- lektiv tovarne Iskra, Tovarna pol- prevodnikov.

V času od 10. do 15. februarja se je zvrstilo v vseh krajih večje število pustnih prireditev. Ponekod je bilo zelo živahno in veselo.

Proslave

4. februarja 1983 zvečer je bila v Delavskem domu Trbovlje proslava slovenskega kulturnega praznika s sodelovanjem RELIK-a in Slavčka. Podelili pa so tudi letošnje plakete Tončke Čeč zaslužnim kulturnim delavcem.

Dne 8. februarja je bila v Delav- skem domu v Zagorju enaka priredi- tev z otvoritvijo likovne razstave, nastopom dijakov in podelitvijo plaket dr. Slavka Gruma.

Dne 8. februarja so srednješolci trboveljskih srednjih šol v Delav- skem domu proslavili slovenski kul- turni praznik. Ogledali so si muzej NOB, likovne stvaritve v Delav- skem domu in njegovi neposredni okolici, razstavo RELIKA, Ljudsko knjižnico in ogledali film.

Od 20. januarja do 20. februarja je potekal v krajevni skupnosti Se- novo mesec kulturnih prireditev. V tem času se je zvrstilo več prireditev različnega pomena.

Ostale prireditve

Dne 23. januarja so se sestali v Svobodi 2, Trbovlje predstavniki kulturnih organizacij iz Trsta, slovenske Koroške in Slovenije, ki bodo sodelovale na letošnjem 10. jubilejnem srečanju Pesem ne pozna meja. Revija bo letos v Trbovljah.

Šolska glasila

Izšla je 1. številka glasila Izrazi, ki ga izdaja osnovna šola narodnega heroja Rajka v Hrastniku v nakladi 500 izvodov. Opremil pa jo je likovni krožek te šole. (tl)

Franc Rešetar športnik leta v Hrastniku

Dne 28. januarja letos je Samoupravna interesna telesno kulturna skupnost Hrastnik pripravila skupno z Zvezo telesno kulturnih organizacij Hrastnik šesti večer glasbe in športa. To popularno prireditev prirejajo že nekaj let in je postala tradicionalna. Gre za zabavni in resni del tega srečanja hrastniških športnikov, športnih delavcev in drugih občanov.

Ob tej priliki so izdali poseben Bilten, v katerem so objavili tudi nekaj športnih rezultatov iz tekmovalij v posameznih športnih disciplinah. Tako lahko povzamemo, da je v organizaciji komisije za množičnost na Trim igrah v lanskem letu nastopilo 15 % več udeležencev kot leto poprej. Skupno 900 tekmovalcev. Pokrovitelj letošnje tradicionalne prireditve je bil izvršni odbor konference OOOZS Steklarne Hrastnik.

Na tem večeru so razglasili za najboljšega športnika Hrastnika v letu 1982 Francija Rešetarja, člana strelske družine Rudnik Hrastnik, ki ima status športnika zveznega razreda. Tovariš Rešetar je član kolektiva DO ZPT našega kombinata na področju Hrastnika. Za najboljšega športnika je bil izbran v anketi, v kateri je sodelovalo 56 telesno

kulturnih, družbenopolitičnih delavcev in drugih občanov iz Hrastnika. Med njegovimi največjimi uspehi v lanskem letu je 2. mesto na državnem prvenstvu s serijsko zračno puško. Potekalo je v Gornjem Milanovcu. Dosegel je enak rezultat kot zmagovalac, vendar je o zmagovalcu odločala zadnja serija. Sicer pa je med slovenskimi strelci s serijsko zračno puško najboljši. Status športnika zveznega razreda ima od leta 1978 dalje. Za najboljšo športnico Hrastnika v letu 1982 pa je bila prvič izbrana namiznoteniška igralka Vesna Ojsteršek. Ima naslov namiznoteniške prvakinje v pionirski in mladinski konkurenci. Osvojila pa je tudi 2. mesto na evropskem prvenstvu.

Sicer pa so na tej prireditvi podelili priznanja še enajstim športnikom Hrastnika. Čestitamo! (tl)

90 let slovenske planinske organizacije

Dne 26. februarja 1893 je bilo v Ljubljani ustanovljeno Slovensko planinsko društvo, predhodnik današnje Planinske zveze Slovenije. Ob 90-letnem jubileju je bilo v Ljubljani prav na »rojstni dan« slovenske planinske organizacije v Cankarjevem domu veliko slavlje. Prenašala ga je TV Ljubljana, tako da je praktično slavila ta visok jubilej naše najmožičnejše telesno-kulturne organizacije vsa Slovenija preko TV aparatov. Proslavo z govorom in kulturnim programom je pripravila RTV Ljubljana s sodelovanjem Planinske zveze Slovenije. Na njej so bili zastopani delegati vseh planinskih društev iz Slovenije, zastopniki ostalih telesno kulturnih organizacij ter številni pred-

stavniki javnega in političnega življenja.

Kaj naj rečemo jubilaru ob tem visokem jubileju? Vse najlepše in najboljše želje jubilaru, tudi za naslednja desetletja!

Delo, ki ga je opravila slovenska planinska organizacija v teh devetih desetletjih je ogromno. Že podatek, da je iz enega samega planinskega društva zraslo v teh letih 171 društev, med njimi leta 1912 tudi trboveljska podružnica in kasneje tudi ostala PD v naših krajih, je izreden. Če pa upoštevamo pri tem še opravljeno delo, pridemo do fascinantnih podatkov in števil. Poleg velikega števila društev v mestih, vaseh, industrijskih in kmečkih področjih, krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela, je zanimiv podatek, da je ta organizacija zgradila ogromno planinskih domov, koč, bivačkov in zavetišč v glavnem z amaterskim, prostovoljnim delom ob pomoči združenega dela, občin in drugih organizacij. Lahko rečemo, da so postali uspehi slovenskih alpinistov evropsko in svetovno znani. Naj omenimo še nadelavo in vzdrževanje na tisoče kilometrov planinskih poti po vseh gorskih in planinskih rajdah in vrhovih naše domovine. Naj omenimo tudi na sto tisoče izletov mladine in starejših, ki so bili organizirani v tem času in so se jih udeležili milijoni izletnikov, varstva narave in okolja, na tisoče prostovoljnih planinskih delavcev, propangistov in drugih, smučarjev in fotografov, ki so zrasli iz planinskih vrst in začetkov, kulturnih delavcev, ki na ta ali oni način popularizirajo planinsko in telesno in kulturno dejavnost. Pri tem ne smemo prezreti ogromne narodnobuditeljske in kulturniške vloge, ki jo je opravila revija Planinski vestnik v vseh 88 letih svojega obstoja. V tem kratkem prispevku ob 90-letnem jubileju najmožičnejše telesne in kulturne organizacije ni mogoče vsega opisati, saj so to deloma že storili pisci mnogih knjig in zgodovinski del. Omenimo pa naj le, da planinci v revirjih pri tem delu nikakor nismo zaostajali. Prispevali smo svoj delež na vseh področjih dela in kadri, ki smo jih vzgojili z dolgoletnim delom, dajejo nekako garancijo, da pri tem načrtanem delu ne bomo odnehali. Upamo in pre-

pričani smo, da se nam bodo pridružili sčasoma še tisoči sodelavcev, mladine, krajanov in občanov in nam pomagali s konkretnim delom pri nadaljnjem delu, ki služi koncem koncev nam vsem, vsej naši družbeni skupnosti in sleherniku v njej.

Z vsakega izleta ali uspešno opravljene akcije se vrnemo, čeprav utrujeni, dobre volje, zagnani, močnejši, potrpežljivi, veseli in vedno optimistično razpoloženi. In vsak tak planinski pohod naj nam služi pri vsakdanjem delu tudi v dolini z vsemi svojimi dobrimi lastnostmi. Za vse se je treba znojiti — za dosego cilja s pristopom na vrh gore, pa tudi z dobrim delom za dosego najboljših možnih rezultatov v rudniku, tovarni, delavnici, pisarni, šoli in drugod. Rudarski »Srečno« slovenski planiski organizaciji ob njenem uvodnem letu v stoto-obletnico življenja in dela. Ostajajmo ji zvesti in pomagajmo ji, da bo čez deset let res v vseh ozirih rešena vseh skrbi, ob pogledu na prehojeno pot zdravega in čilega stoletnika.

Tine Lenarčič

Vreme v letu 1982

Leto je spet okoli. Ker ne moremo napovedati vremena za naprej, si ga pa oglejmo za nazaj, kar je tudi po svoje zanimivo, saj na vreme tako hitro pozabimo kot na lanski sneg. In kakor vsako leto poudarim, so pa ti podatki silno koristni za marsikoga v trboveljski dolini, zato si jih lahko izrežete in spravite, kajti sedajle so zastoj.

Če povzamemo, je bilo lansko leto s padavinami v glavnem pičlo, zelo pod normalo. Če ima, na primer, naša dolina normalno okoli 1.500 mm padavin na leto, jih je bilo lani komaj 1292,5 mm.

Nekateri meseci so bili silno suhi, drugi pa nadpovprečno mokri. Sreča pa je bila v tem, da nam v Trbovljah v glavnem ni primanjkovalo vode v vodovodu, razen na nekaterih območjih.

Čedalje več pa je v naši dolini megle. Kar 125 dni v letu je bilo

meglenih vsaj dopoldan, štiri dni pa se megla ni dvignila ves dan, en dan pa smo imeli celo smog.

In še veliko sreče imamo, da se naše doline izogiba toča. Samo enkrat nas je malo požgečkala.

In če si sedaj pogledamo posamezne mesece:

V januarju je bilo 37,1 mm padavin, trikrat je snežilo in trikrat deževalo. Sneg je ležal v januarju 18 dni.

Megla je bila zjutraj devetnajstkrat. Stalna temperatura v tem mesecu je bila pod ničlo, dvakrat celo — 12° C.

Februar je imel komaj 15,0 mm padavin, en dan je deževalo in 7 dni snežilo. Sneg je ležal 9 dni, megla pa petnajstkrat. Tudi ta mesec je bila stalna temperatura ob sedmih zjutraj cel mesec pod ničlo, najnižje pa od — 9 do — 11° C.

V marcu je bilo 75,0 mm padavin, od tega je v sedmih dneh deževalo in osmih dneh snežilo, skupaj je bilo padavin 15 dni. Sneg je ležal osem dni, pa tudi meglenih juter je bilo osem. Najnižja temperatura je bila — 6° C, najvišja pa + 8° C.

April je imel 39,7 mm padavin, čeprav je deževalo 14 dni. Megla je bila osem dni, tri dni pa je pihal močan veter in štirikrat je bila v aprilu slana. Najnižja temperatura — 1° C, najvišja + 9° C ob sedmi uri.

Maj — s 156,6 mm padavin. Enajst dni je deževalo, megleno je bilo trikrat, petkrat je pihal močan veter, štirikrat je grmelo in se bliskalo. Najvišja temperatura ob sedmih je bila + 18° C, najnižja + 5° C.

Junij je imel 193,6 mm padavin v dvanajstih deževnih dneh. Megla je ležala pet dni, enkrat je pihal veter, temperatura je bila najvišja + 20° C, najnižja + 8° C.

Poletje se začne z julijem. Ta je imel 126,4 mm padavin. 12 dni je deževalo. Tudi megla je bila trikrat. Veter je pihal tri dni, štirikrat je grmelo in se bliskalo. Najvišja temperatura ob sedmih + 23° C, najnižja + 15° C.

Avgust — 140,5 mm padavin, sedem dni dež, megla trinajst dni in enkrat nas je obiskala toča, toda slaba.

September — 34,4 mm padavin v sedem deževnih dnevih. Megla je bila 21-krat, štirikrat je grmelo in se bliskalo. Najvišja temperatura + 17° C, najnižja + 12° C.

Oktober — ta je bil pa bolj deževen. 264,77 mm padavin je padlo. Megla je bila spet 12 dni in petkrat je grmelo in se bliskalo. Najvišja temperatura + 13° C, najnižja + 4° C.

November mesec — spet samo 71,0 mm padavin v 10 dnevih. Megla 14 dni, trikrat je krepko pihal veter in trikrat je padla slana. Najvišja temperatura + 10° C, najnižja — 6° C.

December — 138,5 mm padavin. 16 dni je deževalo in dva dni snežilo. Sneg je ležal en dan, megleni so bili štirje dnevi, tri dni je divjal močan veter in še enkrat se je ponoči bliskalo in grmelo.

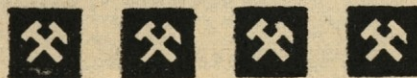
Pa je bilo leto naokoli. Novo leto smo praznovali brez snega.

In če zdaj povzamemo, je bilo v letu 1982:

1292,5 mm ali toliko litrov na 1 m² vode v 139 deževnih dnevih. 125 meglenih juter ali celih dni, veter je tulil 18-krat. Slana nam je naredila škodo 7-krat, toča nas je počastila enkrat, grmelo in bliskalo se je 21-krat.

Kakor smo že rekli, leto smo prestali. Kljub temu, da je bilo zelo sušno, ni bilo večjega pomanjkanja vode, elektrike je bilo razmerno dovolj, dnevni kopi so večinoma v redu delali. Da bi bilo še letos tako, želi vremenar in vrtnar

Milan Kovač

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

MAKEDONIJA — TRI NOVE HIDROELEKTRARNE

Na reki Treska in njenih pritokih v bližini Makedonskega Broda, ki je najmanj razvita občina v Makedoniji, bodo marca letos pričeli graditi dve novi hidroelektrarni. Dokumentacija je pripravljena, gradnjo pa bodo končali do konca tega leta. Obe pretočni hidroelektrarni, ki ne terjata velikih investicij, bosta skupno proizvedli 15 milijonov kilovatnih ur električne energije letno.

V načrtu pa imajo zgraditev še tretje hidroelektrarne na tej reki in prav tako v bližini istega kraja, ki naj bi dajala letno 11 milijonov kWh električne energije. Za njeno gradnjo bi koristili obstoječo naravno brano. Investicije pa bi znašale okoli 200 milijonov din.

URAN IZ DOMAČIH SUROVIN

Strokovnjaki Inštituta za baker pri Rudarski fakulteti v Boru in tovarna opreme in naprav v Boru dokončujejo izdelavo projekta industrijskih naprav za pridobivanje urana iz fosforjeve kisline. Izločanje urana iz fosforne kisline bo imelo večstransko korist. Med drugim bodo tudi umetna gnojila sproščena škodljivih primesi. Po doslej objavljenih podatkih naj bi proizvajalci kemijskih sredstev iz Prahova, Kutine, Subotice in Šabca s tem zagotavljali nuklearni elektrarni v Krškem okoli 2/3 skupnega potrebnega nuklearnega goriva.

MADŽARSKA — PORABA ENERGIJE

Na Madžarskem so lansko leto proizvedli preko 26 milijono-

nov ton premoga. Prav tako so proizvedli nekaj več nafte in zemeljskega plina. Od skupne količine nakopanega premoga so 18,7 milijona ton premoga porabile termoelektrarne, s čimer so bile dane možnosti za večjo proizvodnjo električne energije.

VARČEVANJE Z ENERGIJO V BRITANJI

V zadnjih mesecih lanskega leta se je po najnovejših statističnih podatkih zmanjšala poraba energije v Veliki Britaniji za okoli 3 % napram istemu obdobju leto poprej. Poraba premoga so zmanjšali v tem obdobju za 10,6 %, nafte za 1,8 %, medtem ko se je poraba zemeljskega plina povečala za 0,5 %.

PROIZVODNJA PREMOGA V LETU 1982

Rudarji jugoslovanskih premogovnikov so lansko leto dosegli maksimalno možno proizvodnjo premoga, saj so nakopali skupno 54,6 milijona ton, kar je za 5,4 % več kot leto poprej. To je precej več, kakor pa je znašala stopnja rasti industrijske proizvodnje. Ta podatek je ohrabrujoč, čeprav to še ne pomeni pomembnejše spremembe v energetske politiki. Ta namreč stremljeva za tem, da bi z večjo porabo domače energije zmanjšali uvoz energije in ga izenačili s plačilno bilančnimi možnostmi. Dogovor o odpiranju novih premogovnikov še ni sprejet. Brez letnih vlaganj od 22 do 25 milijard din je neutemeljeno pričakovati večjo proizvodnjo premoga. Za letos računajo s proizvodnjo v višini 60,7 milijona ton vseh vrst premoga. To pa pomeni, da naj bi nakopali preko 5 milijonov ton mesečno.

Razmeroma omembe vredna akumulacija nekaterih premogovnikov, večinoma pa izgube ter pomanjkanje rezervnih delov za mehanizacijo in oteženo oskrbovanje premogovnikov z reprodukcijskim materialom niso nikakršna garancija, da bi proizvodnjo lahko tudi dosegli brez večje družbene pomoči.

NAFTA V BOSNI?

Energoinvest Sarajevo je pripravil načrte za izdelavo osmih vrtin na nafto v severovzhodnih predelih Bosne. Računajo, da jo je tu na voljo okoli 180 milijonov ton. Pripravljalna dela so končana, z vrtanji pa bodo začeli predvidoma marca letos. Prva bo vrtina Biljevina, nato pa bodo v prvi fazi izvrtali še tri vrtine, in to do globine od 2.000 do 4.000 m. Sedanje raziskave financira rafinerija v Bosanskem Brodu, izvajalec del pa je Naftagas iz Novega Sada.

ENERGIJA IZ TE ŠOŠTANJ

Termoelektrarna Šoštanj, ki je vključena v SOZD REK Titovo Velenje, je v letu 1982 proizvedla 3 milijarde 801 mil. 800 tisoč kWh električne energije. Svoj načrt so presegli za 19,7 %. Za leto 1983 pa je njihov proizvodni načrt nekoliko manjši zaradi predvidenega polnega obratovanja nuklearne elektrarne Krško. V načrtu je, da bodo letos proizvedli skupno 2.774.000.000 kWh električne energije.

IZKORIŠČANJE ODVEČNE TOPLOTE

V ZR Nemčiji so sprejeli več ukrepov, s katerimi naj bi povečali izkoriščanje odvečne to-

plote. Ta se namreč sprošča pri raznih industrijskih procesih ter v proizvodnji električne energije. Večina te odvečne neizkoriščene energije gre v zrak, deloma pa kot topla voda v reko. Da bi v večji meri izkoristili odvečno toploto, so v letu 1982 sprejele tako deželne vlade kakor zveza poseben program, ki zagotavlja investitorjem tudi določena sredstva, če se odločijo za zgraditev ustreznih naprav za zajemanje, predvsem pa za vodenje odvečne toplote s toplovodi. V tem primeru dežela oz. zveza nudi investitorjem tudi 35 % sredstev za investicije. Na ponudbo se je zglasilo 200 interesentov, kar bo sprožilo investicije v vrednosti 5 milijard DM. Za 60 objektov so pristojne oblasti že izdale soglasja. S temi projekti in njihovo izvedbo bodo povečali izkoriščanje odvečne toplotne energije v termoelektrarnah, s tem da bodo leto dovajali v naselja, kar bo pomenilo alternativno obliko ogrevanja stanovanj in industrijskih ter kmetijskih objektov. Za te namene večinoma sedaj uporabljajo nafto oz. plin. S programom pa pospešujejo tudi nove postopke izkoriščanja. Tu so mišljene predvsem toplotne črpalke ter naprave, ki omogočajo zbiranje in vodenje odvečne toplote iz termoelektrarn. V ZRN je že sedaj 18 % zmogljivosti termoelektrarn izkoriščenih tudi za ogrevanje.

Investicije pospešujejo tudi, npr., predpisi o dodatkih za opremo, ki zagotavlja prehod od uporabe nafte na premog ter predpisi o posebnih odpisih za opremo za preusmeritev klasične centralne kurjave na toplovode. Poizkusi pa gredo tudi v smeri koristnejše izrabe sproščajoče se energije jedrskih elektrarn. Na tem področju imajo sicer manj izkušenj, računajo pa, da bodo tudi tu dosegli večje učinke.

ZDRUŽEVANJE SREDSTEV ZA PREMOG

Organizacije združenega dela rudnika in topilnice bakra Bor

so združile s premogovniki Soko pri Sokobanji, Bogovino pri Baljevcu, Vrško Čuko in Lubnico pri Zaječarju več kot 420 milijonov din. Ta sredstva bodo izkoristili za povečanje proizvodnje premoga od sedanjega pol milijona na bodoči 1 milijon letno v letu 1985. Rudnik Soko bo v bodoče proizvajal 260.000, Bogovina 250.000, Lubnica 200.000 in Vrška Čuka 100.000 ton premoga. Največji del premoga iz teh premogovnikov bodo porabili za obratovanje naprav v Boru in v termoelektrarni Morava pri Svilajncu.

POVEČANJE SVETOVNE TRGOVINE S PREMOGOM

Mednarodna agencija za energetiko — IEA, je pripravila poročilo, iz katerega je moč povzeti, da se bo v naslednjih 20 letih po vsej verjetnosti povečala svetovna trgovina s premogom za okoli 250 %. V letu 1980 je ta trgovina znašala 258 milijonov ton, koncem tega stoletja pa naj bi, po teh predvidevanjih, že 924 milijonov ton.

Hkrati ugotavljajo, da bo Velika Britanija pri izvozu premoga udeležena z manjšim odstotkom, ker je britanski premog razmeroma drag. Premog iz ZDA, Kolumbije, Južne Afrike in Avstralije pa precej cenejši. Prevozi energetskega premoga so znašali v letu 1980 80 milijonov ton, koncem tega stoletja pa naj bi znašali že 645 milijonov ton. Računajo, da bodo takrat največji izvozniki ZDA z 217 milijoni ton, Južna Afrika 116, Avstralija 113 in ZSSR 54 milijonov ton. Zavoljo tega bodo tudi povečali zmogljivost luk za predvideni promet z uvozom oz. izvozom premoga.

MODERNIZACIJA RUDNIKA MILJEVINA

V okviru DO Rudnik rjavega premoga Miljevina deluje TOZD proizvodnja in predelava premoga. V tem tozdu poteka modernizacija jamske proizvodnje. Uvajajo novo mehani-

zacijo za transport in široka čela, s čimer naj bi se pogoji dela rudarjev bistveno izboljšali. Lastnih sredstev imajo 20 %, del sredstev, to je 55 %, so zagotovili z združevanjem sredstev, 25 % pa je bančni kredit. Skupno bodo vložili okoli 300 milijonov din. Investicijo bodo dokončali koncem tega srednjega ročnega obdobja. Po končanih delih naj bi znašala letna proizvodnja 300.000 ton. Za letos so predvidevali v tem TOZD proizvodnjo 220.000 ton premoga, to je toliko, kolikor je znašala proizvodnja lansko leto.

MANJŠA PROIZVODNJA PREMOGA V EGS

Po najnovejših podatkih, ki jih je objavila komisija za premog pri Evropski gospodarski skupnosti, je znašala lanskoletna proizvodnja premoga v državah članicah te skupnosti 1,8 % ali 4,4 milijona ton manj kot leta 1981. Skupna proizvodnja v državah članicah te skupnosti je znašala lani 241,25 milijonov ton. Zaloge premoga so znašale koncem preteklega leta 49 milijonov ton, kar je preko 3 milijone ton več, kakor leto poprej.

KITAJSKA RAZISKUJE REZERVE PREMOGA

Po izjavi predstavnikov kitajskih oblasti bo Kitajska v naslednjih treh letih verificirala rezerve premoga v višini 20 milijard ton. Hkrati seznanjajo javnost, da modernizirajo obstoječe premogovnike in zvišujejo zmogljivosti za nadaljnjih 10 milijonov ton premoga letno. Letos bodo začeli z izgradnjo šestih novih premogovnikov, ki bodo dali skupno 3,9 milijonov ton premoga. Lansko leto so investirali 180 milijonov, letos pa bodo vložili še 210 milijonov juanov.

15 HE NA NIŠKEM PODROČJU

Izdelovalci študij ugotavljajo, da bi bilo možno na rekah Visočica, Temska in Nišava

zgraditi 15 manjših in srednjih hidroelektrarn poleg HE Žavoj, ki je že v izgradnji. Novo zgrajene hidroelektrarne bi imele skupno moč 224 megavatov, njihova letna proizvodnja pa bi znašala 540 milijonov kWh električne energije. Če bi ta projekt uresničili, bi niška regija bila v letu 1990 pokrita s polovico potrebnih količin električne energije iz novih HE. Investicijsko tehnična dokumentacija za zgraditev novih HE bo končana do konca 1985. Prvi kilovati toka naj bi bili proizvedeni leta 1990. Skupno vlaganje naj bi znašalo okoli 2,3 milijarde din.

RUDNIK BUKINJE BO ŠE ŽIVEL

Še ni dolgo tega, ko so v rudniku Kreka predvidevali, da bodo zaprli obrat oz. jamo Bukinje, in to že prihodnje leto. Vendar so se sedaj premislili in bodo v tej jami kopali premog še od 12 do 15 let. Vzrok temu je dveletna zamuda pri izgradnji nadomestnih zmogljivosti. Nov površinski kop Dubrava, ki ga že nekaj časa grade, ne bo pravočasno dokončan, zavoljo tega je nastopilo vprašanje, kje naj bi zaposlili 1.600 rudarjev. Računajo, da bodo v tem času lahko nakopali v tej jami še okoli 10 milijonov ton lignita. Rudarji Kreke bodo tako zagotovili neprekinjeno proizvodnjo premoga tudi vnaprej.

URAN IZ PEPELA

Strokovnjaki instituta Jožef Štefan iz Ljubljane in Rudjer Bošković iz Zagreba so ugotovili, da ima pepel premoga iz Raše v sebi precej dragocenega urana, kar bi lahko uporabili za nuklearno elektrarno v Krškem, pa tudi za druge bodoče nuklearne elektrarne v Jugoslaviji.

Pepel premoga, ki ga pokurijo v pečeh termoelektrarne Plomin, vsebuje precej žvepla, svinca, vanadija in še nekaj drugih dragocenih sestavin, med drugim tudi uran. Pepel iz premoga rudnika Raša je v

tem pogledu najbogatejši na svetu. Čim bodo študije končane, bodo pristopili po vsej verjetnosti k izdelavi projektov in morda kasnejši realizaciji.

Roman Vodeb, orodni telovadec Partizana v Trbovljah, izvaja »ruski veletoc« z obrnjenim prijemom.

Foto: I. Glavač

ENERGIJA IZ ODPADKOV

Komunalno obrtno gradbeno podjetje Kranj je izdelalo napravo za sežiganje številnih industrijskih odpadkov. Ta naprava je že začela obratovati v Stražišču pri Kranju koncem lanskega leta. Gre za prvo tovrstno napravo pri nas, zato o rezultatih še ne moremo govoriti. Poskusno bo obratovala eno leto, naprava je vredna 25 milijonov din, ki so jih kot sovlagatelji združili delavci iz številnih kranjskih podjetij. Napravo so izdelali po Ekološkem sejmu v Ljubljani, ko je podobno razstavljala neka firma iz Lichtensteina. V napravi sežigajo škodljive odpadke, s katerimi so imeli precejšnje probleme. Gre za industrijska olja, maščobe itd. Na uro uničijo v napravi 580 kg odpadkov ter dobijo 1 milijon kilokalorij energije. Energijo uporabljajo za

sušenje opeke v bližnji opekar. ni. S tem bodo prihranili 560 ton mazuta na leto.

PRI ZENICI NOV RUDNIK

Republiški komite za energiko SR BiH je potrdil elaborat o rudnih rezervah v Moščanici, novem nahajališču rjavega premoga blizu Zenice. Izdal je tudi dovoljenje za začetek priprav za gradnjo novega premogovnika. Ugotovili so, da je na tem območju okoli 66 milijonov ton kakovostnega rjavega premoga z visoko kurilno vrednostjo. Prepričani pa so, da so dejanske rezerve dvakrat večje. Gradnja novega premogovnika bo veljala 10 milijard din. Z jamskim pridobivanjem bo znašala proizvodnja letno nad 1 milijon ton premoga. Toliko pa ga nakopljejo sedaj v vseh štirih jamah zenških rudnikov. Prve tone naj bi nakopali že v letu 1988.

HIDROELEKTRARNA DJERDAP 2

O gradnji nove hidroelektrarne Djerdap 2 smo že večkrat poročali. Naj k dosedanjim informacijam dodamo tudi najnovejšo. Na romunski strani tega sistema so začeli postavljati turbinske rotorje in ležišča generatorjev za novo HE Djerdap 2. Dvorano, kjer bodo stali generatorji, so dokončali koncem preteklega leta. Sedaj montirajo dvizna vrata na ladijski zapornici, urejajo zapornico in druga dela. Romuni ocenjujejo, da bi moral njihov del elektrarne pričeti obratovati koncem tega leta. Po vsej verjetnosti bo tudi jugoslovanski del do takrat urejen. Letna proizvodnja bo znašala 1,2 milijarde kWh električne energije. Na jugoslovanski strani potekajo dela po načrtu počasneje, da ne bi nastopile ovire za rečno plovbo.

JE KRŠKO OBRATUJE

Po dveh mesecih neprekinjenega obratovanja so 12. febru-

arja tega leta ustavili za nekaj dni obratovanje jedrske elektrarne Krško. Šlo je za odpravo nekaterih manjših okvar in za vzdrževalna dela. V treh dneh so vse te okvare odpravili, tako da je zopet v normalnem pogonu. Letošnji program dela predvideva proizvodnjo v višini 3,4 milijarde kWh električne energije. Do 12. februarja letos so je proizvedli že 604 milijone kWh. V Sloveniji smo sredi februarja dnevno porabili do 27 milijonov kWh električne energije. Iz BiH po pogodbi dobimo 2 milijona kWh energije na dan.

V 7 LETIH 23 HIDROELEKTRARN V MAKEDONIJI

V Makedoniji, v naši najjužnejši republiki, iz dneva v dan bolj čutijo pomanjkanje električne energije. Trenutne dnevne porabe znašajo 16,3 milijona kWh. Polovico teh potreb zadovoljujejo iz lastnih virov. Ker pa je dobava iz drugih virov vse manj zanesljiva, so se odločili, da bi zgradili v naslednjih letih vrsto novih energet. objektov. Po enem teh dokumentov povzemamo, da bi v naslednjih sedmih letih postavili 23 elektrarn z letno zmogljivostjo oz. proizvodnjo 2,941 milijarde kWh električne energije. Predvidena je tudi izgradnja novega bloka termoelektrarne v Rudarskem energetske kombinatu Bitola z zmogljivostjo 210 megavatov. Prvi blok se nahaja v poskusni proizvodnji, drugega gradijo, tretjega pa bodo pričeli graditi letos in bo končan v letu 1985. Opremo za tretji blok bodo dobavili iz SSSR. Predvidena je tudi razširitev rudnika, tako da bo tudi v bodoče lahko dajal po 6 milijonov ton premoga letno.

REMBAS — VEČ PREMOGA,

V preteklem letu so v Senjskem rudniku — Resavici, Vodni in Krepoljini nakopali skupno 397.000 ton rjavega premo-

ga, kar je za 12% več kot v letu 1981. Več so proizvedli, več je bilo izgube v poslovanju. Izguba v preteklem letu je 200 milijonov din. Čeprav so imeli precej težav, so rudarji Rembasa le povečali proizvodnjo za 12%. Načrta pa seveda za leto 1982 niso v celoti izpolnili. Rudarji so obratovali tudi ob sicer prostih sobotah. Svoj letni načrt proizvodnje premoga so izpolnili le v jami Resavica, kjer so nakopali 140.413 ton premoga. Največjo porast proizvodnje pa so zabeležili v rudniku Jasenovac — Krepoljina pri Požarevcu. Je sicer najmanjši po obsegu proizvodnje, vendar so proizvodnjo napram letu 1981 povečali za 83,8%.

RUDNIK BREZA — LETOS VEČ PREMOGA

Letošnje leto naj bi bilo za rudarje rudnika Breza boljše od lanskega. Lanski načrt so dosegli le v višini 75% in so nakopali le 674.000 ton rjavega premoga. Načrt za letošnje leto pa znaša 899.725 ton. Tehnično vodstvo rudnika ugotavlja, da so dani vsi pogoji, da bi ta načrt tudi lahko dosegli. Lani je bila zamujena dobava samohodnega hidravličnega podporja THYSEN. V drugi polovici preteklega leta so to podporje montirali na dveh odkopih, zato se je proizvodnja že koncem leta zelo povečala. Istočasno so v teku intenzivna dela pri odpiranju novih odkopnih polj, na pripravi novih delovišč in selitvi opreme iz izčrpanih območij na nove horizonte. Pri odpiranju novih ležišč oz. delovišč v Brezi je že več let angažiran tudi Geološki zavod iz Ljubljane.

KOLUBARA — LETOS ŠE VEČ PREMOGA

SOZD REIK Kolubara je tudi lansko leto uspešno končala. V letu 1982 so namreč rudarji Kolubare nakopali 19 milijonov 657.501 ton premoga, kar je za 642.000 ton več, kot so predvideli s planom. To je doslej

največja proizvodnja v tem kombinatu. Največ premoga so pridobili na Polju D, in to preko 13 milijonov, potem na Tamnavi blizu 4 milijone in na Polju B preko 2 milijona ton. Poleg tega je Kolubara proizvedla še 667.000 ton sušenega premoga in 1 milijardo 388 milijonov kWh električne energije.

V letošnjem letu imajo v načrtu v Kolubari, da bodo nakopali 21.110.000 ton premoga, kar je za 11% več, kot so predvideli s planom za lansko leto. Od teh količin bo 18,5 milijona ton premoga zgorelo v termoelektrarnah Nikola Tesla in Kolubara, del premoga pa bodo dobavili tudi termoelektrarni Morava in Elektrogospodarstvu Slovenije.

TERMODINAMIČNO OGREVANJE

Tri slovenska podjetja Elektrokovina, Ferromoto in Cevovod so podpisala samoupravni sporazum o združevanju sredstev in dela za skupni razvojni program proizvodnje in prodaje naprav za pridobivanje toplotne energije oz. proizvoda za solarno termodinamično ogrevanje vode in prostora. Šest temeljnih organizacij bo na temelju tega sporazuma nadaljevalo z razvijanjem novega principa in sistema iz programa solarno-termičnega ogrevanja vode in prostora, katerega so v bistvu v osnovi že razvili v Mariborski Elektrokovini. In kakšna je ta mariborska rešitev? Energijo, sončno ali kakšno drugo naravno energijo, odvzema nizkotemperaturni kolektor, ki ga imenujejo toplotni absorber. Sprejem energije je spojen z dvema cevema ob pomoči črpalke s toplotnim akumulatorjem oz. bojlerjem. V tem akumulatorju je voda, medtem ko v ceveh kroži voda, z dodatkom snovi, ki preprečuje zmrzovanje. Na soncu se toplotni absorber ogreje in pretočna črpalka prenaša toploto na vodo v akumulator. Kadar sonca ni, ali pa ga ni dovolj in voda v bojlerju še ni dovolj

topla, se odpre toplotni absorber in za nekajkrat se mu poveča površina, ki je v stiku z zrakom. Vključi se toplotna črpalka, ki je v bistvu kompresorski hladilni agregat in dodatno ogreje vodo v akumulatorju. Topel zrak, ki se pojavlja s hladno površino toplotnega absorberja, se hladi in vpliva oz. oddaja del svoje toplote na absorber in dalje na kompresor in toplotno črpalko. Ta del energije vzdigne temperaturo in jo odvaža v toplotni akumulator. Vse to temelji na zakonih fizike.

BENCIN IZ PREMOGA

Družba Alkali Hydrid je dopolnila oz. izpopolnila nov proces pridobivanja bencina iz premoga, za katerega trdi, da je ekonomsko opravičljiv. Cena namreč znaša skupno z davkom 1,425 DM/liter. V novem procesu se premog direktno pretvarja v tekoče ogljikovodike. Iz 1,9 kg premoga pridobijo 1 kg goriva oz. 2,2 kg rjavega premoga in drv ali 3,2 kg slame. Potrebne investicije za proizvodnjo ene tone bencina ali dizelskega goriva cenijo na 8 milijonov DM. (tl)

V lanskoletni zadnji številki našega glasila, to je štev. 12/1982, smo objavili podatke o toplotni vrednosti goriv — premoga in drv.

Vrsta goriva

Zemeljski plin

- zgornja vrednost
- spodnja vrednost

Mestni plin

- zgornja vrednost enega kilograma

Tekoči butan — propan

- zgornja vrednost
- spodnja vrednost

Tekoča goriva

- kurilno olje (za gospodinjstvo)
- surova nafta
- motorni bencin (super in navadni)

Toplotna vrednost goriv

V tej številki pa objavljamo podatke še o toplotni vrednosti plina in tekočih goriv.

Vrsta goriva	Toplotna vrednost		Energija v kWh
	v MJ/kg	v K cal	
Zemeljski plin			
— zgornja vrednost	40,3	9.650	11,1
— spodnja vrednost	36,2	8.650	10
Mestni plin			
— zgornja vrednost enega kilograma	17,6	4.200	4,8
Tekoči butan — propan			
— zgornja vrednost	50,2	12.000	13,9
— spodnja vrednost	46	11.000	12,7
Tekoča goriva			
— kurilno olje (za gospodinjstvo)	39,7	9.500	11
— surova nafta	42,2	10.100	11,7
— motorni bencin (super in navadni)	44,3	10.600	12,3

Zemeljski plin je nekoliko težje primerjati z ostalimi gorivi, pač glede na to, ker se vrednosti ne nanašajo na 1 kg, ampak na prostornino enega kubičnega metra.

Pri tekočih gorivih se podatki o njihovih toplotnih vrednostih nanašajo na enoto 1 kg in ne 1 litra. Zaradi specifične teže posameznih

goriv pa seveda zato obstaja manjša razlika glede na enoto — maso 1 kilogram in 1 litra. Poleg tega velja za prav vsa goriva, da v celoti vselej njihovih vrednosti ne moremo izkoristiti, se pravi — praktični izkoristki so večinoma manjši od njihovih teoretičnih toplotnih vrednosti.

V nekaj vrstah...

DOGRADITEV OBRATA DRUŽBENE PREHRANE V HRASTNIKU

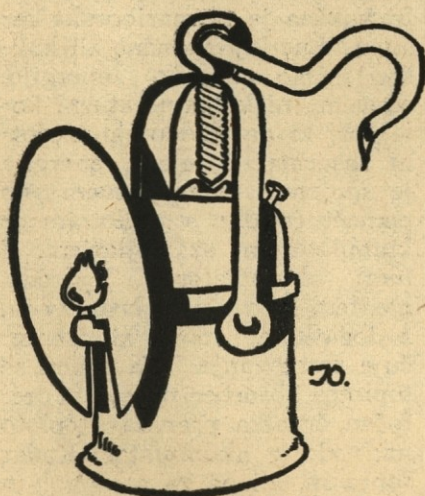
Pred nekako dvema letoma so v Hrastniku na Logu zgradili nov obrat družbene prehrane, ki naj bi kasneje prešel z dokončno zgraditvijo v hotel B kategorije. Investitor tega objekta je bila SOZD Mercator Ljubljana, pri gradnji pa je seveda sodelovalo tudi Gostinsko podjetje Jelka iz Hrastnika, združeno delo in občani Hrastnika.

Ob letošnjih manjših težavah je obrat družbene prehrane

shodil in se v njem prehranjujejo tudi člani kolektiva iz našega kombinata na področju Hrastnika. S pričetkom obratovanja novo zgrajenega obrata družbene prehrane je bila namreč tako imenovana rudniška menza v Hrastniku ukinjena.

Sedaj pa poteka akcija za dograditev objekta. Obstoječi objekt je treba namreč nadzidati, da bi na ta način pridobili potrebno število sob s posteljami in druge prostore. Tako bodo po dokončanih delih pridobili v Hrastniku hotel B kategorije.

Predvidena so investicijska

sredstva v višini 35 milijonov din. Računajo, da bo investitorstvo izpeljal do konca SOZD Mercator ob združevanju dela in sredstev hrastniških delovnih organizacij.

RAZŠIRJANJE TELEFONSKEGA OMREŽJA V HRASTNIKU

PTT podjetje Trbovlje ima v načrtu, da bo montiralo novih 400 telefonov v tem obdobju, s čimer bi podvojili sedanje število. Nove priključke je že dobilo 26 novih telefonskih naročnikov pri »Birtiču«, v načrtu pa je, da bi nadaljnjih 30 novih telefonskih naročnikov dobilo telefonske priključke v februarju letos na Logu. Upamo, da se je to med tem že uredilo.

NOVA STANOVANJA ZA UPOKOJENCE V ZAGORJU

Po podatkih društva upokojencev iz Zagorja bo v letošnjem letu zgrajenih 42 novih stanovanj v Zagorju ob Mediji za potrebe upokojencev Zagorja ob Savi. Z gradnjo so pričeli v decembru 1982, dokončana pa naj bi bila do decembra 1983. Potrebna sredstva je zagotovil sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS, in to 50 milijonov din. Objekt gradi SGD Beton, operativna Zagorje.

Stanovanja bodo velika od 38 do 45 m². Zgradba bo opremljena z dvigali in centralno ogrevana. Stanovanja bodo namenjena manjšim družinam. Znano je, da precej, predvsem rudniških upokojencev stanuje v starih, dotrajanih stanovanjih brez kopalnic in stranišč, ki so običajno na koncu zgradbe. Pri reševanju stanovanjske problematike društvo uspešno sodeluje s stanovanjsko interesno skupnostjo v Zagorju.

PRESKRBA V TRBOVLJAH

Po podatkih ABC Pomurka Trgovsko podjetje 1. junij, je

bila oskrba prebivalstva v Trbovljah, v primerjavi z nekaterimi drugimi kraji, v tem času razmorema dobra. Po znanih podatkih so v preteklem letu prodali, na primer, sladkorja več kot leta 1979. Soli so prodali 32 ton, olja 150, precejšnje količine svinjske masti, margarine, testenin, kave pa le 45 % od tiste količine, ki so jo prodali leta 1979 ali 62 % od količine iz leta 1981. Zaloge živil so razmeroma zadovoljive. Trgovsko podjetje 1. junij je namreč pravočasno prisluhnilo in že pred leti pričelo sovlagati v zmogljivosti za povečanje staleža živine pri dobaviteljih mesa, za povečane zmogljivosti tovarn detergentov, določena sredstva so vložili v postavitev sladkornih tovarn. Za belo tehniko je treba plačevati avanse.

Brez dvoma je, da nastopajo v zvezi s preskrbo prebivalstva tudi problemi, ki so jih doslej, z manjšimi izjemami, razmeroma uspešno reševali.

DRUŽBENI SVET ZA RAZVOJ POLITIČNEGA SISTEMA

Dne 4. februarja 1983 se je sestel na svoji drugi seji družbeni svet za razvoj političnega sistema v občini Trbovlje, ki jo je vodil predsednik sveta Janjo Savšek. Na svetu so obravnavali med drugim osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o samoprispevku. K posameznim določilom je dal svoje pripombe oz. mnenja.

VODA IZ ŠKLENDROVCA

Gradivo, ki je bilo doslej posredovano občanom v Trbovljah bodisi preko Radia Trbovlje ali pa preko Delegatskega poročevalca in področnih interesnih skupnosti, je v dobršni meri zainteresiralo vse občine v Trbovljah za čimprejšnjo uspešno rešitev problemov, ki se nanašajo na dodatno zajetje pitne vode v Šklendrovca. Vsi po vrsti ugotavljajo, da je

pitna voda med ostalim splošno družbeno bogastvo, katerega si praktično nihče ne more lastiti. Prepričani smo, da bodo vse težave, ki nastopajo s tem v zvezi, odstranjene do letošnje pomladi tako z ene kot z druge strani, s čimer bi bilo omogočeno, da bi lahko pričeli z deli pri uresničevanju druge faze gradnje vodovoda za potrebe občanov Trbovelj.

POLITIČNA ŠOLA V HRASTNIKU KONČANA

Koncem januarja je 23 mladih članov Zveze komunistov v Hrastniku uspešno končalo politično šolo. Snov, ki so jo predelali, jim bo pri delu v združenem delu kakor tudi v interesnih skupnostih ter družbenopolitičnih organizacijah, v veliko pomoč.

FINANCIRANJE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

V Trbovljah je vseh deset krajevnih skupnosti obravnavalo predlog za prelivanje odobrenih sredstev. Ker je sredstev premalo, so se dogovorili, da jih bodo združevali oz. prelivali in jih namenili za najnujnejše potrebe občanov. Tak primer je npr., pitna voda. Dogovorili pa so se tudi za izdelavo prioritete liste vseh potreb, na podlagi katere bi nato prednostne skupno financirali.

TV PRETVORNIK NA PARTIZANSKEM VRHU

Poročali smo že, da je koncem preteklega leta poskusno pričel obratovati TV pretvornik na Partizanskem vrhu. Postavitev so financirali občani Trbovelj s samoprispevkom. Čeprav ta pretvornik še vedno deluje poskusno, pa je jasno, da brez dodatnih naprav ne bo mogoče sprejemati televizijskega programa, ki ga posreduje ta pretvornik v vseh delih Trbovelj. Naselja, ki leže ob glavni cesti, težko dobe ta program ali pa ga sploh ne mo-

rejo sprejemati, ker ni vidnega polja. Na ta račun je bilo izrečenih med občani mnogo pripomb. Vsi občani namreč prispevajo s samoprispevkom sredstva, med drugim tudi za dober sprejem TV programov. Dejansko pa so deležni te ugodnosti le nekateri občani, drugi pa ne. Strokovnjak RTV Ljubljana je nedavno tega dal razna pojasnila s tem v zvezi in po svoje utemeljeval ustreznost lokacije na Partizanskem vrhu, čeprav sleherni občan Trbovelj laično domneva, da bi bila mnogo primernješa lokacija bodisi na Mrzlici ali na Žrebljevem hribu. Ta strokovnjak pa je utemeljeval lokacijo s tem, da je le-ta določena s frekvenčnim planom, ki naj zajame čim več ljudi oz. prebivalcev, ne glede na občinske meje. Tendenca je tudi, da se število pretvornikov omeji. TV drugi program lahko gledajo le tisti občani, ki imajo direktni optični pogled na Partizanski vrh, kjer stoji antena. Za vse ostale gledalce TV programov v Trbovljah pa bo rešeno to vprašanje kasneje z namestitvijo dodatnih naprav. Marsikateri lastnik TV aparata ima neustrezno anteno, zato ima tudi po tej plati težave s sprejemom. V stanovanjskih blokih, predvsem stolpnica, imajo skupne antene, teh je v Trbovljah 50 za 1650 TV naročnikov. Za vse te pa bo treba nabaviti nove pretvorniške antene, kar pa bo možno izpeljati šele v drugi polovici tega leta.

ZIMA — PLUŽENJE CEST V REVIRSKIH OBČINAH

V februarju je zapadlo precej snega tudi v naših krajih. Ponekod ga je bilo od 40 do 70 cm. Padavine so bile neprekinjene in zato je obstajala bojazn, da bo promet, bodisi krajevni ali medkrajevni, okrnjen. Moramo pa reči, da so se komunalna podjetja, ki imajo na skrbi pluženje cest, tako v Hrastniku kakor tudi v Trbovljah in Zagorju, zelo izkazala.

Vso ogromno količino snega so pravočasno in sproti odstranjevali s cestišč, pogostejše sicer na račun pločnikov, vendar promet ni nikjer zastal, razen v posameznih primerih, ko motorna vozila niso bila opremljena z zimskimi gumami ali verigami. Za čiščenje cest in odvažanje snega so uporabili pluge, tovornjake, graderje in nakladalce. Samo v Trbovljah je bilo angažiranih pri čiščenju cest 27 sodelavcev komunale. Porabili so velike količine soli in drobnega peska za posipanje cest, pa tudi goriva za pogon delovnih strojev ni manjkalo. Lahko rečemo, da so komunalna podjetja skupno s komunalnimi skupnostmi, ki financirajo izvajanje zimskih del, dobro opravila svoje delo. Letos mnogo bolje kot pretekla leta.

DROBNO GOSPODARSTVO NI RAZVITO

Tudi na našem področju občani pogosto ugotavljamo, pa tudi izvršni sveti in komiteji za gospodarstvo posameznih občin, da je drobno gospodarstvo premalo razvito. Premalo je razvito glede na potrebe in razvitost ostalega gospodarstva.

Pripravljajo osnutek družbenega dogovora o razvoju drobnega gospodarstva. Nerazvitost obrtnišтва dnevno čutijo tako občani kakor tudi industrija, ki jo prav drobno gospodarstvo v marsičem dopolnjuje.

ŠOLA V NARAVI NA MRZLICI

V času od 12. do vključno 18. februarja je bilo v I. skupini šole v naravi na Mrzlici 60 učencev 5. razredov osnovne šole Trbovlje. V tej šoli je sodelovalo pet pedagogov. Bivali so v planinskem domu na Mrzlici, kjer so imeli na voljo mnogo prostora bodisi za dnevno bivanje, pa tudi za spanje. Dom je centralno ogrevan, na razpolago so imeli tudi barvni televizor, sicer pa so v glavnem preko tedna, ko je bilo le

вреme, precej smučali, saj so se vsi udeleženci te šole naučili osnovnih smučarskih veščin. Vmes so seveda tudi risali, dobro jedli in se zabavali z različnimi družabnimi igrami. Del stroškov je nosila interesna skupnost, večino pa starši udeležencev, pa tudi nekaterih staršev, zelo uspešno. Druga skupina je imela šolo v naravi na Mrzlici od 21. do 27. februarja. Tudi na Kalu in na Gorah so imeli v planinskih domovih šolo v naravi bodisi iz domačih šol ali šolarje iz drugih krajev.

DELNA ODMRZNITEV CEN

Okoli 10. februarja tega leta je Zvezni izvršni svet skupno z Zvezno skupnostjo za cene soglašal s tem, da se dotedanja zamrznitev cen, za določena živila in promet, »otaja«. S tem dnem se je podražilo meso vseh vrst za povprečno nad 30 %, vozovnice za prevoz z vlakom za 15 %, z avtobusom pa za 6 %. Računajo med drugim tudi na podražitev premoga in električne energije. Sicer je splošna zamrznitev cen podaljšana še za določen čas.

Nobena podražitev, posebno življenjskih potrebščin, ni sprejeta z zadovoljstvom, ker vsaka vpliva na življenjsko ravnen. Marsikod je postalo v družinskih proračunih zelo tesno. Vendar občani le-to sprejemajo z razumevanjem in upanjem, da bo za temi težavami sledilo obdobje stabilizirane gospodarstva in uravnotežene življenjske ravni.

AKCIJA: ZAKLJUČNI RAČUN 1982

Izvršni svet občinskih skupščin in občinski sveti Zveze sindikatov so nedavno tega organizirali razgovore z individualnimi in kolektivnimi poslovnimi organi SOZD, DO, TOZD in DS z namenom, da se pogovore o organiziranju in izvedbi javnih razprav o za-

ključnem računu za leto 1982 in poslovnih uspehih in neuspehih posameznih organizacij združenega dela. Sindikati so v ta namen pripravili za vse svoje osnovne organizacije teze, po katerih naj bi potekale razprave v okviru izvršnih odborov OOZS, v sindikalnih in delovnih skupinah, na sejah samoupravnih organov in zborih kolektiva. Na delovnih posvetih so poudarili uresničevanje najpomembnejših oz. ključnih nalog v preteklem letu in pripravljanje plana oz. plan-skih ciljev za leto 1983 (tl)

Krvodajalstvo

V času od 3. do 24. decembra 1982 so darovali kri naslednji sodelavci iz vrst članov kolektiva SOZD REK Edvarda Kardelja:

3. decembra 1982

TOZD in DS s področja Trbovelj

Kolar Albert, Potokar Jože, Meštrovec Huso, Lesar Srečko, Planko Franc,

TOZD in DS s področja Zagorja

Klančičar Rajko

10. decembra 1982

TOZD in DS s področja Trbovelj

Jeraj Milan, Žagar Rudi, Kmetič Drago, Bastič Jože, Žabkar Marjan, Plahuta Jože, Klemen Florjan, Kobal Jože, Mlinar Sandi, Žibret Mihael, Humar Zdenko, Cerar David, Berčon Ivan, Kobal Ignac, Martinčič Franc.

TOZD in DS s področja Zagorja

Klavš Gabrijel, Janežič Rudi, Bukovščak Josip, Zorko Andrej, Pavlič Branko, Feta Halil, Rištanovič Dragan.

17. december 1982

TOZD in DS s področja Trbovelj

Mujkanovič Mesud, Tomše Zoran, Šoba Slavko, Pucelj Marjan, Mavrič Marjan, Kreže Stojan, Krhlikar Boris, Kolar Drago, Jelen Gorazd, Bajc Božo, Gorenc Franc, Mercel Dušan.

TOZD in DS s področja Hra-stnika

Majcen Zvonko, Lukek Anton, Ališič Mirsad.

24. decembra 1982

TOZD in DS s področja Trbovelj

Habjan Peter, Kocman Marjan, Borštnar Janko, Kraševac Boris, Rožič Božo, Ljubič Jože, Volaj Stanko, Izgoršek Lado, Sulejmanović Rašid, Strok Željko, Blaznik Ferdo, Belina Ervin, Brečko Martin, Kepa Karel, Kastelic Marjan, Sladič Jože, Klopčar Jože, Hrobar Franc, Bočko Andrej, Memišević Azis, Bočko Ivan, Gros Branko, Močnik Zvone, Grčar Ciril, Šimenc Peter, Čop Jože, Frajle Franc, Planinc Zdravko, Nemet Pavel, Tofolini Leopold.

TOZD in DS s področja Hra-stnika

Dečman Miran.

TOZD in DS s področja Zagorja

Filkovič Ivo, Vračević Vojo, Doberšek Franc, Avsenak Marjan, Bokal Bojan, Korimšek Valentin, Ejupović Fadil, Marinović Ivan, Gracar Cveto, Hevešević Musto.

V času od 7. januarja do vključno 28. januarja 1983 so

darovali kri naslednji sodelavci iz vrst članov kolektiva SOZD REK Edvarda Kardelja..

7. januar 1983

TOZD in DS s področja Trbovelj

Bobek Vladimir, Frajle Jože, Ovnik Jože, Strgaršek Bojan,

TOZD in DS s področja Hra-stnika
Medvešek Jože.

TOZD in DS s področja Zagorja
Osmanović Rifet

14. januar 1983

TOZD in DS s področja Trbovelj

Bršan Jože, Žučko Silvo, Jokan Alojz, Koklič Stanko, Mladenović Stanko, Rajbar Radoš, Nosan Jože, Završnik Drago, Taškar Štefan, Rajevec Rado, Grivec Rrafko, Nikolič Branišlav, Krnič Jezdimir, Zrilič Milorad, Matanović Mato, Prašnikar Rajko, Čehovin Bogo, Kušter Ivan, Tekavec Miro, Kramar Jože, Potočnik Franc, Tahirovič Idriz, Resman Marjan, Zupančič Venčeslav, Zupan Matevž, Mihelič Stanko, Kovač Matevž, Jordan Marjan, Gradič Zvonko.

TOZD in DS s področja Zagorja

Zukić Šečer, Čilenšek Iztok, Groboljšek Ludvik, Žibert Vid, Čajič Zijad, Saletović Handija, Rebernik Zdravko, Hasanbegović Mehmedalija, Šečić Adil, Osmanović Mehmedalija.

21. januar 1983

TOZD in DS s področja Trbovelj

Škerbinek Janez, Auflič Dušan, Hribar Jože, Ovčar Jože, Čosić Sejdalija, Kozelj Maksimiljan, Obrovnik Srečko, Metličar Anton, Fikič Dragiša, cepek Jože.

TOZD in DS s področja Hra-
stnika

Mrak Vladimir, Vodeb Roman,
Presečki Blaž, Kirič Miro,
Brečko Zoran, Ritonja Ivan.

TOZD in DS s področja Za-
gorja

Taškar Edi, Osmanović Galib,
Magaš Marjan.

28. januar 1983

TOZD in DS s področja Trbo-
velj

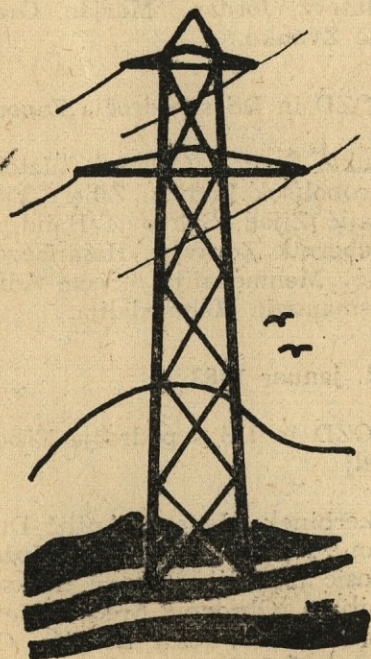
Gerčar Franc, Remar Franc,
Senčar Ivan, Lavrinšek Dušan,
Kerič Suad, Ponikvar Ivan,
Kosi Franc, Klemen Jože, Uran
Franci, Kovačević Devid, Hri-
bovšek Alojz, Rabuzin Rudi,
Arh Branko, Lesar Alojz, Dr-
novšek Ivan, Mljač Sando, Ču-
laja Milovan, Breg Ivan, Čev-
ka Dominik.

TOZD in DS s področja Zagor-
ja

Rozman Jože, Knez Marjan, Ka-
ljope Ivan, Mljač Vlado.

TOVARIŠI DAROVALCI KRVI,
HVALA VAM!

Irena Vidic

Kadrovske vesti

v času od 1. 1. do 31. 1. 1983

PRIHOD

DO ZPT

TOZD PT: Fantin Vanjo — sam.
risar. oprav., Hribar Ivan — oprav-
vila figuranta, Pustoslemšek Jože
— opravila figuranta, Štanc Janko
— opravila figuranta, Knez Alojz
— izvaj. opravil reševal. postaje,
Šebec Milutin — izvaj. jamomer.
opravil, Ibrakič Hajrudin — izvaj.
jamomer. opravil, Prah Alojz —
izvaj. zahtev. jamomer. opr., Hvala
Franc — izvaj. zahtev. jamomer.
opr., Blažun Franjo — izvaj. oprav.
iz varstva pri delu po poobl. osebi,
Špoljar Drago — izvaj. oprav. iz
varstva pri delu po poobl. osebi,
Podlogar Danilo — vod. oprav. v
jamomer., Kavčič Marko — dipl.
rud. inž., Vajdič Jože — opravila
figuranta, Knežević Ante — kop.
pom., Lagonder Anton — vozač,
Kerin Jože — vozač, Zupanc Drago
— vozač

TOZD sep. Trb.: Černe Bogomir
— izvaj. oprav. varstva pri delu po
pooblaš. osebi, Lapuh Martin —
ključav.

TOZD RESD Trb.: Klanjšek Vitko
— kovinar, Borštnar Jože — kovi-
nar, Umek Bogomir — pom. elek-
trik.,

DS PD Trb.: Vrabič Alojz — va-
rilec

TOZD PH: Selič Roman — opra-
vila figuranta, Šmit Vili — opravila
figuranta, Ašič Alojz — sam. risar-
ska oprav., Zupan Ivan — izvaj.
oprav. rešev. postaje, Poljšek Erih
— izvaj. zahtev. jamomer. op.,
Knežević Anđelko — izvaj. zahtev.
jamomer. op., Stradar Alojz — iz-
vaj. zahtev. jamomer. op., Kušar
Brane — izvaj. opr. varstva pri delu
po pooblaš. osebi, Lendero Marjan
— j. učnik, Lokošek Miloš — j.
učnik, Muhrič Vladimir — j. učnik,
Zelenjko Ivan — vozač, Repar Mi-
roslav — kop. pom., Deželak Franc
— učnik, Gicič Ilija — učnik, Mo-

toh Milan — učnik, Pavčnik Matej
— izdelava dipl. naloge, Boršič
Rudi — učnik, Stopar Franc —
učnik, Izlakar Robert — pom. del.,
Zupan Iztok — učnik, Hodžič Os-
man — pom. del.

TOZD P Ojstro: Pust Emil — o-
pravila figuranta, Žagar Anton —
opravila figuranta, Rancinger Irena
— izvaj. del in nalog v risal. in
katastru, Šketako Avgust — izvaj.
jamomer. oprav., Madžarevič Mili-
voje — izvaj. jamomerskih oprav.,
Kirič Jože — izvaj. opravil varstva
pri delu po pooblaš. osebi, Kle-
novšek Ferdo — vozač, Skok Jože
— učnik, Vrabič Smiljan — pom.
del., Omahna Franc — učnik, Amon
Lado — učnik

DS PD Hr.: Palčnik Sonja — vra-
tar, Urigelj Branko — strojni teh-
nik, Klanjšek Alojz — zun. del.

TOZD P KO: Razboršek Leopold
— vozač, Anžič Tomo — učnik,
Prelogar Rado — učnik, Repovž
Andrej — učnik, Guzaj Adolf —
učnik, Horvat Štefan — učnik,
Judež Franc — učnik, Alibegović
Suad — učnik, Fajfar Franc — vod.
oprav. jamomer., Grčar Jože — iz-
vaj. zahtev. jamomer. op., Bokal
Ivan — opravila figuranta, Uranič
Leopold — opravila figuranta, Ma-
lič Spasoje — opravila figuranta,
Lanišnik Matjaž — sam. risarska
dela, Benc Ivan — izvaj. oprav. re-
šev. postaje, Lučič Zoran — izvaj.
oprav. varstva pri delu po poobl.
osebi

TOZD RŠC: Brdnik Franc — in-
štruktor vajencev, Memišević Azis
— kopač, Mušič Behadil — kopač,
Jazbinšek Mihael — kopač, Hadro-
žič Šahbaz — kopač, Grošelj Mat-
jaž — strojni tehnik, Topolović
Miloš — kopač

DS PD Zag.: Malič Boro — pom.
kop.

DO IMD

DS SS: Prosenc Franc — strojni
inž.

DO RGD

TOZD RIG: Komlanc Viktor — kuhar, Kurti č Bejza — čistilka, Brezovnik Vojko — zavirač

TOZD GRAMAT: Muratović Halil — zidar

TOZD ESMD: Hribar Ana — administrator

DO TET

TOZD VN: Pistotnik Jože — električar

TOZD PEE: Dornik Matjaž — del., Roškar Drago — del., Vesenjak Franc — zidar

ODHOD

DO ZPT

TOZD PT: Memišević Azis, kopač — spor. prek.; Musić Behadil, kopač — spor. prek., Tanjić Husein, vozač — JLA; Lučič Kikič Marko, vozač — JLA; Kolar Drago, kopač — JLA; Flis Adolf, vozač — disc. odp.; Mujkanović Mesud, vozač — JLA; Grošeljan Janez, kopač — spor. prek.; Alickaj Tahir, vozač — spor. prek.

TOZD sep. Trb.: Knežević Ante, kop. pom. — prem. v drugo TOZD; Trgalović Muhamed, sep. del. — JLA

TOZD RESD Trb.: Vrabič Alojz, varilec — prem. v drugo TOZD; Jambrovič Mladen, strežaj. jam. mehanizacije — spor. prek.; Potočkar Aleš, elekt. — JLA

TOZD PH: Kahteran Senko, kop. pom. — JLA; Tovornik Matija, kop. pom. — samov. pr.; Urigelj Branko, kop. pom. — prem. v drugo TOZD; Klanjšek Alojz, učnik — prem. v drugo TOZD

TOZD RESD Hr.: Borovšak Anton II, pom. del. — JLA; Fakin Bogomir, kovinar — JLA; Kepa Ervin, kovinar — JLA

TOZD P Ojstro: Lendero Marjan, učnik — prem. v drugo TOZD; Kahteran Resnik, učnik — prem. v drugo TOZD

TOZD P Ko: Šešič Novalija, učnik — odpuščen; Tukerič Mato, pom.

kop. — odpuščen; Karič Mevludin, vozač — JLA
TOZD RESD Zag.: Kranjc Branko, kopač — umrl

DS SS ZPT: Fatin Vanjo, sam. ris. oprav. — prem. v drugo TOZD; Hribar Ivan, opravila figuranta — prem. v drugo TOZD; Pustoslemšek Jože, opravila figuranta — prem. v drugo TOZD; Vajdič Jože, opravila figuranta — prem. v drugo TOZD; Štenc Janko, opravila figuranta — prem. v drugo TOZD; Knez Alojz, izaj. opravil rešev. post. — prem. v drugo TOZD; Šebez Milutin, izaj. jamomer. opravil — prem. v drugo TOZD; Ibrakić Hajrudin, izvaj. jamomer. opravil — prem. v drugo TOZD; Prah Alojz, izvaj. zahtev. jamomer. op. — prem. v drugo TOZD; Hvala Franc, izvaj. zahtev. jamomer. op. — prem. v drugo TOZD; Blažun Franjo, izvaj. oprav. iz varstva pri delu po poobl. osebi — prem. v drugo TOZD; Špoljar Drago, izvaj. oprav. iz varstva pri delu po poobl. osebi — prem. v drugo TOZD; Podlogar Danilo, vod. opravil v jamomer. — prem. v drugo TOZD; Kavčič Marko, dipl. rud. inž. — prem. v drugo TOZD; Černe Bogomir, izvaj. oprav. varstva pri delu po poobl. osebi — prem. v drugo TOZD; Fajfar Franc, vodenje opravil jamomer. — prem. v drugo TOZD; Grčar Jože, izv. zah. jamomer. opr. — prem. v drugo TOZD; Bokal Ivan, opravila figuranta — prem. v drugo TOZD; Uranič Leopold, opravila figuranta — prem. v drugo TOZD; Malič Spasoje, opravila figuranta — prem. v drugo TOZD; Lanišnik Matjaž, sam. risarska dela — prem. v drugo TOZD; Benc Ivan, izvaj. opravil rešev. p. — prem. v drugo TOZD; Lučič Zoran, izvaj. opravil varstva pri delu po poobl. osebi — prem. v drugo TOZD; Selič Roman, opravila figuranta — prem. v drugo TOZD; Šmit Vili, opravila figuranta — prem. v drugo TOZD; Ašič Alojz, sam. risarska opravila — prem. v drugo TOZD; Župan Ivan, izvaj. oprav. rešev. post. — prem. v drugo TOZD; Poljšak Erih, izvaj. zahtev. jamomer. op. — prem. v drugo TOZD; Knežević Anđelko, izvaj. zahtev. jamomer. op. — prem. v drugo TOZD; Stradar Alojz, izvaj. zahtev. jamomer. op. — prem. v drugo TOZD; Kušar Brane, iz-

vaj. opr. varstva pri delu po poobl. osebi — prem. v drugo TOZD; Pust Emil, opravila figuranta — prem. v drugo TOZD; Žagar Anton, opravila figuranta — prem. v drugo TOZD; Rancinger Irena, izvaj. del in nalog v risal. in katastru — prem. v drugo TOZD; Šketako Avgust, izvaj. jamomer. opravil — prem. v drugo TOZD; Madžarevič Milivoje, izvaj. jamomer. opravil prem. v drugo TOZD; Kirič Jože, izvaj. oprav. varstva pri delu po poobl. osebi — prem. v drugo TOZD

DO RGD

TOZD RIG: Hasič Nazif, kopač — rudarski tehnik — odpušč.; Kularič Nuriya, vozač — odpušč.; Kurnik Zdravko, kop. pom. — sam. pr.; Gregl Milan, kopač — sam. pr.; Prtnjak Boris, vozač — sam. pr.; Grgič Veselko, vozač — sam. pr.; Topolič Miloš, vozač — sam. pr.; Zelenko Srečko, vozač — sam. pr.

TOZD Avtop.: Brdnik Franc, instr. rud. vaj. — sam. pr.

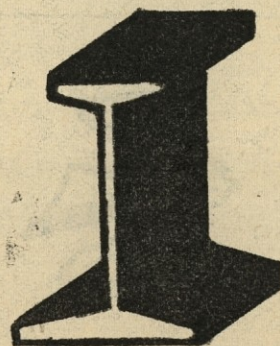
DO TET

DS SS: Polutnik-Špringer Mira, dipl. prav. — spor. prek.

TOZD PEE: Pistotnik Jože, električar — prem. v drugo TOZD; Smodiš Robert, kovinar — spor. prek.

DS TSO: Stanković Branislav, rud. tehnik — v JLA; Ušeničnik Matija, dipl. rud. inž. — umrl

Ljuba Poznič

FUTOR

—Pozdravljen, Janez, kje si bil?
—V kinu. —Pa kar sam? —Kje neki, dvorana je bila čisto polna.

—Očka, pravi sinko, kje se pa do-
bijo otroci? —Kupimo jih, pojas-
njuje oče. —To pa že ne verjamem,
pravi sinko. —Zakaj imajo pa po-
tem revni več otrok kot bogati?

Kurnikova sta imela že deset otrok.
—Sedaj bom moral hoditi spat v
drugo sobo, pravi on. —Hm, če
misliš, da bo to pomagalo, grem pa
jaz tudi s tabo, pravi ona.

Miličnik je ustavil blondinko, ker
je prehitro vozila. Zahteval je voz-
niško dovoljenje in pazljivo ogledo-
val sliko in lepo blondinko. Čez
čas mu je rekla: —Vidim, da se
zelo zanimате za slike, če hočete,
vam lahko pokažem tudi tiste, kjer
sem slikana v imenitni družbi.

—Poslušaj, Janez, kaj pa ti najraje
bereš? —Veš kaj, etikete na vin-
skih steklenicah.

Vodnik začudeno gleda rekruta pri
streljanju. —Tale rekrut mi pa ni
všeč, reče oficirju. —Zakaj ne?
—Veste, vsakokrat, ko ustrelji, zbri-
še s puške prstne odtise.

Maskirani ropar uperi v banki re-
volver v blagajnika in mu da v
roke list. —To mora biti pomota,
pravi blagajnik, —na listu piše:
Kupi kilogram krompirja, šest jajc
in ne pozabi odnesti obleke v čistil-
nico.

—Najprej smo mislili na otroka,
razlaga Micka sosedi. —No in?
—Potem smo pa raje naročili avto,
ker je čakalna doba krajša.

Janez je prinesel popraviti radio-
aparat. —Nekaj ni z njim v redu,
pravi. —Kadar gremo vsi iz sobe,
govori kar sam s seboj.

Gospodar vpraša gosta: —Boste
malo pojedli? —Ne hvala. —Boste
čaj? —Ne pijem čaja. —Kavo?
—Ne pijem kave. —Viski s sodo?
—Ne pijem sode.

—Tale ura teče osem dni brez na-
vijanja. —Kaj pa, ko jo navijete?

—Ali si slišal, da v Londonu avto
vsakih sedem minut povozi enega
človeka? —Ubogi revež, ampak ne
razumem, da toliko izdrži.

—Ali veste, človek, da imate jetra
popolnoma uničena, pravi doktor.
—Tako morate nehati piti. —Pa
mislite doktor, da mi bodo jetra
zdržala do smrti? —Seveda, pravi
doktor. —No, vidite, več mi pa
treba ni!

Danes je nedelja. —Imela bova en
lep dan, pravi Janez Micki. —Kam
pa bova šla? je radovedna Micka.
—Ti boš šla k mami, jaz pa v go-
stilno!

—Tale pes je pa gotovo iz Hrastni-
ka. —Kako to veš? —Zato, ker ne
maha z repom sem in tja, temveč
gor in dol.

—Mama, poglej, bela mačka. —Naj
bo, ona prinaša srečo. —Ne, mama,
tale nosi ribo, ki si jo spekla za
večerjo.

Milan Kovač

Glasilo Srečno izdaja SOZD Revir-
ski energetske kombinat Edvarda
Kardelja, n. sol. o., 61420 Trbovlje,
Trg revolucije 12. Izhaja mesečno.
Družbeni organ glasila je Časopisni
svet — predsednik Albin Haupt-
man.

Glasilo ureja uredniški odbor: Jože
Kirič, Franc Žgalin, Slavi Guna,
Boris Jesenšek, Štefan Štok, Vladi-
mir Breznik, Stanko Drnovšek,
Dragica Bregant, Janez Oberžan
(odgovorni urednik), Tine Lenarčič
(urednik).

Naklada 3400 izvodov.

Tisk KTL — TOZD TIKa, Tr-
bovlje. Za člane kolektiva SOZD
REK Edvarda Kardelja je časopis
brezplačen. Rokopisov, fotografij,
skic, risb itd., ne vračamo.

Po mnenju republiškega sekretariata
za Informacije, št. 421-1/74 z dne
9. 1. 1974, spada glasilo »Srečno«
med proizvode iz 7. točke 1. od-
stavka 36. člena zakona o obdavče-
vanju proizvodov in storitev v pro-
metu, za katere se ne plačuje te-
meljnega davka od prometa proiz-
vodov.